

CHALMERS

Trygghet kring hållplatser

Ett framtaget verktyg vid trygghetsanalysering i samband med hållplatser och dess närmaste omgivning

SANDRA LARSSON
JOSEFINE SJÖLANDER

EXAMENSARBETE

Högskoleingenjörsprogrammet Byggingenjör
Institutionen för arkitektur
CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA
Göteborg 2014

Trygghet kring hållplatser

Ett framtaget verktyg vid trygghetsanalysering i samband med hållplatser och dess
närmaste omgivning

SANDRA LARSSON
JOSEFINE SJÖLANDER

The impression of safety around bus- and tram stops
A tool created for the purpose of safety analysis aimed towards bus-and tram stops and
their nearest surroundings

SANDRA LARSSON, 1989
JOSEFINE SJÖLANDER, 1991

© SANDRA LARSSON OCH JOSEFINE SJÖLANDER 2014

Department of Architecture
Chalmers University of Technology
SE-412 96 Göteborg
Sweden
Telephone + 46 (0)31-772 1000

Omslag:
De tre områdena ur rapporten gestaltade med fotografier. Gång-och cykeltunnel från
Marklandsgatan, Gång-och cykelväg från Wavrinskys plats och Nordstans hållplats
(Författarna 2014).

Chalmers
Göteborg, Sweden 2014

Sammandrag

Att människor idag avstår från att delta i sociala aktiviteter i samhället på grund av att de känner sig otrygga i kollektivtrafiken, och då särskilt på hållplatser och vägarna till och från, går inte ihop med Göteborgsregionens mål om en ökad användning av kollektivtrafiken. För att få fler att välja kollektivtrafiken som färdmedel måste tryggheten kring hållplatserna öka, vilket skulle innebära fördelar för både hälsa, miljö och välfärd. Det är speciellt kvinnor som anger att de, särskilt kvällstid, avstår från vissa aktiviteter för att de inte känner sig trygga på hållplatsen eller väljer att gå långa omvägar hem för att de känner sig otrygga. Olika fysiska åtgärder, i det offentliga rummet, påverkar den upplevda tryggheten hos människor och med enkla medel tryggheten öka avsevärt på en plats.

Syftet med detta arbete är att belysa trygghetsfrågor i samband med hållplatser i Göteborg för att bidra till den debatt som finns angående trygghet i kollektivtrafiken. För att göra detta har en analysmetod tagits fram och ett verktyg har utformats för att undersöka tryggheten på en hållplats och dess närmaste omgivning. Detta kommer att underlätta prioriteringar och utveckling av platsen ur en trygghetssynpunkt.

En omfattande litteraturstudie har genomförts för att få en uppfattning av begreppet trygghet och vad det innebär. Genom den, ett samarbete med Trafikkontoret och White arkitekter, platsbesök och samtal med sakkunniga har en utvärderingsmall arbetats fram med olika kategorier och frågor som möjliggör en trygghetsanalys. Marklandsgatan, Wavrinskys Plats och Nordstan är tre hållplatser som har använts som utgångspunkter och det är på dessa mallens resultat och åtgärdsförslag grundar sig på.

Utvärderingsmallen, som är resultatet på detta arbete, är en början på en utveckling mot ett mer trygghetsbetonat arbete i stadens rum, och då särskilt riktat mot hållplatser och dess närmaste omgivning. En slutsats som dragits är att mallen inte är något avslutat verktyg utan är baserat på hur det ser ut idag i samhället, vad det finns för kunskaper och inställningar till trygghet. I och med att samhället utvecklas så måste även mallen göra det men detta är en grundidé till hur en trygghetsundersökning av en hållplats och dess närmaste omgivning skulle kunna gå till.

Nyckelord: trygghet, otrygghet, hållplats, genus, rädsla, offentliga rum, gångväg, brott, omgivning, omsorg, orienterbarhet, överblick, belysning

Abstract

The fact that people today choose not to participate in social activities because they do not feel safe in the public transport system, particularly on bus- and tram stops, as well as on the pathways to and from the stops does not align with the goal of an increased use of the public transport system in Gothenburg. To get more people to use public transports the safety addressing the issue needs to increase, which would bring benefits to the health, the environment and the welfare in the society. It is especially women, who indicate that they choose not to participate in different kind of activities, usually in the evening, because they do not feel safe on the bus- and tram stops, and instead they choose to walk long detours based on the sense of not feeling safe, or do not go out at all. Different kinds of physical measures in public spaces affect the experienced level of safety, and simple measures can significantly increase the perceived level of safety on a site.

The purpose with this project is to illustrate safety issues associated with bus-and tram stops in Gothenburg, this to make a contribution to the debate about the safety issues in the public transport system. To do this, a method of analyzing has been developed together with a tool designed to investigate the perceived safety of a stop and its nearest surroundings. This will facilitate priorities and the development of the site from a perspective addressing safety.

A comprehensive study of literature has been done to get an understanding of the concept safety. With the help of the study, cooperation with Trafikkontoret and White architectures, site visits, and discussions with experts, an evaluation template has been made, with different kinds of categories and questions that enable an analysis of safety. The three stops that have been used as a base are Marklandsgatan, Wavrinskys plats, and Nordstan. It is from these a result of the evaluation template has been reached and from it the measure proposal has been created.

The evaluation template, that is the result of this project, is a start of a development towards work more focused on the safety issue in the city, particularly aimed towards bus-and tram stops and their nearest surroundings. A conclusion of the project is that the template is not a finished tool but is based on the knowledge and the attitude regarding the safety solutions already established in the society today. Since the society develops with time, so must the template do, this is a start of how an investigation of the perceived safety around a bus- or tram stop and its closest surrounding could be done.

Keywords: security, insecurity, bus- and tram stop, gender, fear, public spaces, walkways, crime, surrounding, care, orientation, view, lightning

Förord

Under utbildningen har två kurser i samhällsplanering genomförts där en övergripande bild av planering i samhället givits. Detta arbete kan ses som en fördjupning av en detaljerad planering av staden vilket är något vi inte berört tidigare i utbildningen, därför sågs detta som ett naturligt avslutande steg i utbildningen. I och med egna upplevelser om bristande känsla av trygghet i samband med kollektivtrafiken, tog vi kontakt med flera olika aktörer som kunde vara intressanta och aktuella samarbetspartners för att försöka hitta ett sätt att höja trygghetskänslan inom kollektivtrafiken. Efter diskussioner om hur ett eventuellt samarbete kunde genomföras med största möjliga lönsamhet för båda parter beslutade vi att arbeta med Trafikkontoret och White arkitekter. Detta resulterade i ett samarbete mellan de två aktörerna då båda är intresserade av ämnet. Dessutom fanns det redan ett etablerat samarbete de två aktörerna emellan vilket gjorde att en arbetsgrupp med deltagare från båda företagen skapades. Det är mot denna grupp arbetet har utförts och genom möten och övrig kontakt via mejl eller telefon har den fungerat som ett bollplank med stöttning och idéer. Gruppen har bestått av:

Från trafikkontoret:

Daniel Sjölund, Projektledare Stadsmiljö, Belysning och CAD.

Helena Karlsson, Trafikplanerare.

Mattias Junemo, Marknadsanalytiker

Från White:

Kajsa Sperling, arkitekt och ljusdesigner.

Anna-Johanna Klasander, arkitekt.

Vi vill tacka alla deltagare i gruppen för den hjälp vi fått med detta arbete.

Vi vill även tacka de personer vi har varit i kontakt med som på ett eller annat sätt arbetar med trygghetsfrågor i Göteborg. Det är genom samtal med dessa vi lyckats få en bättre förståelse för begreppet trygghet och de trygghetsarbeten som pågår runt om i staden.

Ett stort tack till:

Gerd Cruse Sondén, Tryggare och mänskligare Göteborg.

Pernilla Hallberg, Fastighetsägare Centrala Hisingen, FCH.

Kommissarie/analytiker Thomas Pettersson, Polisen Storgöteborg.

Malin Michaelson, Utvecklingsledare Stadsutveckling, Stadsdelsförvaltningen Centrum.

Vi vill även tacka vår handledare och examinator på Chalmers Tekniska Högskola, Magnus Persson.

Innehållsförteckning

Sammandrag	I
Abstract.....	II
Förord	III
Innehållsförteckning	IV
1. Inledning	1
1.1. Bakgrund.....	1
1.2. Syfte och mål	2
1.3. Avgränsningar.....	2
1.4. Metod	3
2. Process	4
3. Metoddiskussion	9
4. Trygghet.....	13
4.1. Begreppet trygghet.....	13
4.2. Det som påverkar trygghet.....	14
4.2.1. Överblick	14
4.2.2. Orienterbarhet	15
4.2.3. Omsorg.....	16
4.2.4. Omgivning	19
4.2.5. Belysning	21
4.2.6. Brott	23
4.2.7. Media	25
4.2.8. Genus och andra grupper	26
5. Göteborg stads existerande trygghetsarbeten kring kollektivtrafiken och dess hållplatser.....	29
5.1. Västtrafiks trygghetspolicy	29
5.2. K2020 Den ideala bytespunkten	29
5.3. Vägen mellan hemmet och hållplatsen av Karin Berg.....	30
6. Resultat och analys	31
6.1. Utvärderingsmallen.....	31
6.1.1. Överblick	31
6.1.2. Orienterbarhet	32
6.1.3. Omsorg.....	33
6.1.4. Omgivning	34
6.1.5. Belysning	35
6.2. Reflektioner av fältresultaten.....	36
6.3. Åtgärdsförslag.....	37
6.3.1. Drift-och underhållsåtgärder	37
6.3.2. Planeringsåtgärder	39
6.3.3. Belysningsåtgärder.....	41
7. Slutsatser.....	43
8. Diskussion.....	44
9. Källförteckning	46
Bilagor	
Bilaga 1 Instruktioner till utvärderingsmallen	
Bilaga 2 Utvärderingsmallen	
Bilaga 3 Fältresultat från Wavrinskys plats	
Bilaga 4 Fältresultat från Marklandsgatan	
Bilaga 5 Fältresultat från Nordstan	
Bilaga 6 Referenslista	

1. Inledning

Att åka kollektivt en sen kväll efter att mörkret har lagt sig, med avsaknaden av folk i rörelse, kan vara ett obehagligt måste för många och dessutom finns det en känsla av otrygghet i att behöva stå och vänta på en hållplats. Detta ligger till grund för examensarbetet då vi, författarna, ibland har gjort ett aktivt val om vart ett byte i kollektivtrafiken skett sena kvällar. En hållplats där det ofta finns andra människor, där många av kollektivtrafikens linjer går även sena kvällar och en plats med större valmöjlighet av flyktvägar blir ofta valet vid byte efter mörkrets inbrott. Här känner vi oss mer trygga att stå och vänta än på en hållplats som ligger avsides och inte har någon genomströmning av varken människor eller flera linjer på kvällen.

Detta examensarbete lyfter fram trygghetsaspekten rörande hållplatserna och dess närmaste omgivning i Göteborg. Det finns forskning angående trygghet kring kollektivtrafiken sedan tidigare men detta arbete fokuserar på hållplatserna och dess närmaste omgivning specifikt, vilket kan bidra med något nytt angående trygghet i kollektivtrafiken.

Hur den fysiska miljön påverkar människans upplevelse av det offentliga rummet är betydande för hur individen lever sitt liv. Att hitta kriterier som kan underlätta vid utformning av hållplatser och dess omgivning för att öka tryggheten skulle vara ett bra underlag för framtida utveckling av det hållbara samhället, då det kan leda till att fler åker kollektivt.

1.1. Bakgrund

Historiskt sett har människors oro och rädsla förändrats, från att vara rädda för det onaturliga som fanns i sägner, det ovissa i oväder eller mystiken kring djur, vilket var fallet i bondesamhället i Sverige, till att bli mer oroliga för brott och en ökad misstänksamhet mot personer och platser i och med industrialismen (Heber 2008, s 7).

Trygghet är ett komplext ämne då flera olika faktorer spelar in och det är individuellt vad som känns tryggt och otryggt. Känslan av otrygghet kring och vid hållplatsen kan leda till att den totala upplevelsen av att åka kollektivt blir obehaglig eller att folk till och med helt avstår från att åka. Om människor behöver planera sin vardag på grund av att de känner sig otrygga, till exempel genom att undvika vissa vägar eller avstå från kvällsaktiviteter, bromsas individens frihet och utveckling. Därför skulle en ökad trygghet kunna få fler att utnyttja kollektivtrafiken vilket skulle innebära fördelar för både hälsa, miljö och välfärd.

Att människan idag har blivit mer av en individualist, att familjeförhållandet har förändrats och att riskmedvetenheten hos varje individ ökat visar på hur samhället förändras med tiden. Detta har även betydelse för hur upplevelsen av trygghet förändras (Herber 2008, s 17). I och med detta måste trygghetsarbetet utvecklas i takt med förändringen i samhället då det inte går att förutse hur människan om 20 år upplever trygghet eller vad som kommer att bidra till oron för brott.

Begreppet trygghet är något som nu är en självklar del i samhällsdebatten när det handlar om stadsplanering. För 15-20 år sedan fick trygghetsfrågor kämpas för om de skulle tas upp i diskussionen och ofta var trygghet något som ansågs lösas med trafiksäkerhet. Om gångtrafikanter och cyklister var säkra i trafiken så skulle de vara trygga. Detta är SCAFT (Stadsbyggnad, Chalmers, Arbetsgruppen för Trafiksäkerhet) ett tydligt bevis på. Det utvecklades på 1960-talet och var en modell för stadsplanering som fokuserade på biltrafiken. Separering av de olika trafikslagen hade hög prioritet och

är anledningen till det höga antalet gångtunnlar idag och cykelvägar som går genom ödsliga grönområden. Att tänka på detta sätt, väg-bebyggelse-rum är inte ett ultimät arbetssätt i dagens samhälle menar Gerd Cruse Sondén, nyligen pensionerad arkitekt, forskare och har arbetat vid Göteborgs trygghetsfrämjande och brottsförebyggande råd *Tryggare mänskligare Göteborg*, med frågor kring trygghet kopplat till fysisk miljö och planering. Det är viktigt att ta hänsyn till hur människornas liv ser ut och vilka behov de har. Den danska arkitektbyrån Gehls arbetar med en modell där människan står i fokus och liv-rum-hus är tankegångarna som råder för att finna den ultimata lösningen för ett samhälle där människor vill vistas.¹ Det är viktigt att försöka tänka stadsplanering som en helhet med både trafikplanering och bostadsplanering och inte var sak för sig (Boverket 2002).

Listerborn, som är en av Sveriges främsta forskare idag inom kvinnors upplevelser i det offentliga rummet, konstaterar att det alltid kommer att finnas faror och hot och att konflikter alltid kommer att uppstå. Även om inte stadsbyggnaden eller arkitekturen kan lösa dessa problem själva är det viktigt att de blir delaktiga i arbetet mot en tryggare stad, så att det inte bara blir en fråga för säkerhetsindustrin (Listerborn 2002, s 263).

1.2. Syfte och mål

Syftet med detta arbete är att belysa trygghetsfrågor i samband med hållplatser i Göteborg vilket skulle kunna bli ett bidrag till den debatt som finns angående trygghet i kollektivtrafiken.

Det övergripande målet med arbetet är att få fler människor att åka kollektivt. För att nå detta har flera delmål satts upp, dels har en analysmetod tagits fram och ett verktyg har utformats för att undersöka tryggheten på en hållplats och dess närmaste omgivning. Detta kommer att underlätta prioriteringar och utveckling av platsen ur en trygghetssynpunkt. Verktöget måste utvecklas med tiden beroende på hur samhället förändras med nya idéer och ny kunskap om trygghet. Ett annat mål är att arbeta fram exempel på åtgärdsförslag för att visa på hur problemen rörande trygghet kan hanteras och hur tankesättet kring detta bör vara.

Projektet har även till syfte att tillämpa utbildningens givna förkunskaper på ett självständigt sätt genom planering och genomförande under en tidsram.

1.3. Avgränsningar

Begreppet trygghet kan användas i många sammanhang; till exempel trygg ekonomi, trygghet i sjukvården och så vidare. Detta arbete fokuserar endast på den upplevda tryggheten i det offentliga rummet med anknytning till hållplatser och dess närmaste omgivning.

De hållplatser i Göteborg som tilldelats som underlag för detta arbete är Wavrinskys plats, Marklandsgatan och Nordstan. Dessa är ganska likartade sett till hur många människor som använder dem men de ligger på olika geografiska platser med varierande omgivning, vilket gör att de tre kommer visa på olika förutsättningar men är ändå jämförbara. En annan anledning till de tre utvalda hållplatserna är att Trafikkontoret har planer på att utveckla dessa inom en snar framtid vilket möjliggör att de kan ta del av de utvärderingar som görs som exempel på de tre hållplatserna. En annan avgränsning är att arbetet håller ett mer generellt perspektiv av trygghet för människor och inte går in djupare på grupper i samhället som behöver särskild

¹ Samtal med Gerd Cruse Sondén, *Tryggare och mänskligare Göteborg*. 2014-02-19.

anpassning med andra förutsättningar som till exempel barn och funktionshindrade. Dessa grupper skulle kräva en djupare studie och ett mer utvecklat arbete då stora delar av trafiksäkerhet kommer in i ämnet. Dock kan en viss del av detta arbete vara en fördel för alla individer oberoende av förutsättningarna då trygghetens generella faktorer påverkar alla. Ett exempel på detta är att det tagits hänsyn till att människor är olika långa när det gäller skymmande buskage.

1.4. Metod

En omfattande litteraturstudie har genomförts för att få en uppfattning av begreppet trygghet och vad det innebär. Genom litteraturstudien, samarbetet med Trafikkontoret, White arkitekter och samtal med personer verksamma inom andra verksamheter med trygghet som arbetsfråga, har en utvärderingsmall arbetats fram, för att få en övergripande bild av tryggheten på hållplatser och dess närmaste omgivning. För att få en fungerande mall och en bättre insikt i vad som påverkar tryggheten har platsbesök på de tre hållplatserna genomförts i flera omgångar och för att få ett bredare perspektiv har även andra hållplatser runt om i Göteborg besökts. Detta för att de tre utvalda inte är representativa för alla hållplatser eftersom de är bland de större hållplatserna i Göteborg och skiljer sig från de mindre och enskilda som ligger längre ut mot ytterområdena. Efter flertalet omredigeringar, baserade på platsbesöken och olika fältförsök, nåddes den slutliga mallen som sedan tillämpades på de utvalda hållplatserna. Resultaten av dessa utvärderades och åtgärdsförslag för de brister som upptäcktes arbetades fram baserat på den kunskap som inhämtats i förstudien. Brottstatistik har använts för att se samband mellan upplevd trygghet och brott. Litteraturen som har studerats har även inventerats för att Trafikkontoret ska få en uppfattning om vad som finns och är relevant för framtida projekt. Se kapitel 2, Process och kapitel 3, Metoddiskussion för mer utförlig information om hur arbetet utförts.

2. Process

Arbetets grund bygger på en litteraturstudie om begreppet trygghet. Att få en klar definition av trygghet är svårt då det finns många olika faktorer som spelar in och det som uppfattas som tryggt av en person kan verka otryggt för en annan, men det finns ändå några grundläggande generella faktorer. Därför har en bred bas med många olika sorters litteratur studerats vilket givit ett brett intryck och en uppfattning av begreppet och vilka faktorer som kan påverka upplevelsen. Litteraturen har inhämtats både från bibliotek, i form av böcker och från elektroniska källor.

Samtal och diskussioner med sakkunniga personer, som aktivt på ett eller annat sätt arbetar med trygghetsfrågor i Göteborg, har bidragit till ytterligare förståelse och insikt i området. De har väckt många tankar, idéer och gett insikt i vilket problem det faktiskt är med trygghetsfrågor, både arbetet med dem och att så många känner sig otrygga. Mötena har förberetts med några frågor eller punkter som behandlats genom en öppen diskussion för att få fram den information som ansetts nödvändig. Samtidigt har detta bidragit till den breda grunden arbetet står på vilket var målet med bakgrundsarbetet som inledde projektet.

Cruse Sondén, som har arbetat med trygghetsfrågor i Göteborgs stad i många år och har bidragit mycket till att trygghetsfrågorna fått en större plats i samhällsdebatten idag, påpekar vikten av att få reda på hur en plats används när det gäller planeringen av dess utformning. Tyvärr kan tidsbrist leda till att många planerare i dagens Göteborg inte har möjlighet att ta sig ut, utan sitter på kontoret och planerar hur platsen ska se ut och fungera.² Därför har ett längre platsbesök på de tre berörda hållplatserna utförts där människors rörelse- och beteendemonster studerats för att få en inblick i hur platsen används. Det spenderades även en dag på kollektivtrafikens olika linjer för att få en helhetssyn och insikt i skillnader över alla buss- och spårvagnshållplatser i Göteborg. För att se och känna skillnader mellan då det är ljust och mörkt, gjordes rundturen en gång på dagen och en gång på kvällen efter mörkrets inbrott.

Efter avslutad litteraturstudie och de ovan nämnda rundturerna började arbetet med mallen. Otaliga omredigeringar av denna har genomförts allt eftersom arbetet fortskridits och flertal fältförsök gjorts.

En mind-map åskådliggjorde de tankar och idéer som fanns, baserat på litteraturstudien och samtalen med sakkunniga. Detta gav en översikt av de faktorer som påverkar trygghet vilket underlättade valet av kategorier som ska undersökas med hjälp av specifika frågor i mallen. Kategorierna som valdes var:

- Överblick
- Orienterbarhet
- Omsorg
- Omgivning
- Belysning

Frågorna till varje kategori togs fram med hjälp av förstudien och är frågor som på ett enkelt sätt beskriver varje kategori.

För att enklare separera vart eller hur problem på en plats uppdagas, gjordes en geografisk indelning av området. Hållplatsen och dess närmaste omgivning delades in i tre zoner:
zon 1: hållplatsen

² Samtal med Gerd Cruse Sondén, Tryggare och mänskligare Göteborg. 2014-02-19.

zon 2: gång-och cykelvägar i närheten av hållplatsen
 zon 3: gång-och cykelvägar närmare hemmet.

Nedan visar bild 1 den första utformningen av mallen där kategorin Belysning finns med och några av de frågor som ställs i samband med utvärderingen. De olika zonerna har varsin kolumn där resultatet i de olika områdena kan skrivas in.

Utvärderingsmall om trygghet vid och kring hållplatser												
	ZON 1				ZON 2				ZON 3			
Belysning												
Finns belysningen på rätt plats?												
Finns det trasig belysning?												
Finns det mörka partier?												
Hur är belysningen i ev. gångtunnlar?												
Hur är belysningen av GC-vägar?												

Bild 1 Första utformningen av utvärderingsmallen (Författarna 2014).

Mallen prövades i ett fältförsök för att se om utformningen fungerade. Detta innebar att mallen prövades ute på de olika hållplatserna och de olika kategoriernas frågor undersöktes genom en rundvandring på hållplatsen och dess närmaste omgivning. Det upptäcktes att mallen inte var optimalt utformad då gränserna blev otydliga och många av de kategorier eller frågor som undersöktes inte passade in då de inte gav ett önskat resultat. Zon 3 ansågs inte vara relevant för arbetets syfte som berör hållplatsen och dess närmaste omgivning och togs därmed bort. Istället gjordes, tillsammans med arbetsgruppen, en ny områdesindelning som på ett mer relevant sätt innefattade hela området. Dessa blev:

- Hållplatsen
- Gång-och cykelvägar
- Gång-och cykeltunnlar

Det beslutades även att införa ett dag- och ett nattperspektiv i mallen på grund av att platsen kan uppfattas på olika sätt beroende på om det är ljust eller mörkt, vilket visas i bild 2 nedan. För att underlätta bedömningen av en plats och kunna prioritera åtgärder infördes en tregradig betygsskala med grön, gul och röd. Detta var en skala som hittades i andra, liknande studier och dessutom hade Trafikkontoret använt sig av denna tidigare vilket gjorde att den var passande

även för denna studie. För att ett betyg ska grundas på samma villkor, skrevs en förklaring till varje betyg med i mallen, se bild 2 nedan. En annan förändring som skedde i samråd med arbetsgruppen var att kartor infördes. På dessa ska alla problem markeras med olika färger beroende på betyget vilket gör det lättare att referera tillbaka till platsen vid ett senare tillfälle. Dessutom fastslogs det att fotografering skulle vara ett bra hjälpmedel för att visualisera problemen och för att vidarebefordra informationen, till involverade som inte varit ute på plats, på ett tydligt och informativt sätt.

Översikt	DAG				NATT				NOTERING	BETYG
	Nr	grön	gul	röd	Nr	grön	gul	röd		
Är det tydligt vart in- och utgångarna är?										Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns. Klara siktninjer. Gul: Till viss del tydligt. Det går att ana att det är en in- eller utgång. Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna. Otydliga siktninjer eller hinder som bryter siktninjer.
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, sly etc.</i>										Grön: Ingen skymmande vegetation. Gul: Lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande) Röd: Tätt, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång.
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångar? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i>										Grön: Inga skymmande föremål. Gul: Till viss del skymmande Röd: Kraftigt skymmande direkt vid in- och utgångarna.

Hållplatsen

Översikt	BETYG	DAG				NATT				NOTERING
		Nr	grön	gul	röd	Nr	grön	gul	röd	
Är det tydligt vart in- och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktninjer, bra belysningsstråk Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång, bristfälligt ljus Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktninjer eller hinder som bryter siktninjer, mörker									
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar etc.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktninje Gul: Ja, bryter siktninje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går Röd: Ja, bryter siktninje, tätt ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går									
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktninje Gul: Ja, bryter siktninje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går Röd: Ja, bryter siktninje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går									
Är busskuren utformad på ett sådant sätt att man ser om det kommer någon från alla håll?	Grön: Ja Gul: Till viss del, störande föremål som skymmer åt något håll Röd: Svårt att se åt något håll, ej genomsynligt material									

Bild 2 Tidiga utformningar av utvärderingsmallen (Författarna 2014).

Efter ytterligare diskussion med arbetsgruppen, och då särskilt med Kajsa Sperling, ljusarkitekt från White, beslutades det att belysningen helt skulle separeras från de övriga områdena och betygen togs bort med anledningen att det kan vara svårt att sätta ett specifikt betyg på belysning. En mindre redigering i mallen gjordes, som bild 2 ovan visar, i form av att betygspalten lades direkt efter frågorna för att användaren först ska kunna läsa om betygens villkor innan betygen sätts. Även en instruktion till mallen arbetades fram som förklarar hur mallen ska användas för att det ska vara tydligt och enkelt att arbeta med mallen. Denna finns med som bilaga 1.

Ett andra fältförsök genomfördes och denna gång tillfrågades även två utomstående lekmän att

använda mallen och följa instruktionerna. Detta för att få feedback om hur tydlig och lättanvänd mallen var. Responsen ledde till att mallen omarbetades ytterligare på grund av upplevda brister. Betygssystemet med grön, gul och röd arbetades om och det bestämdes att gröna markeringar inte behöver göras på kartan då det kan bli rörigt om varje icke skymmande buskage ska markeras. Detta gjordes med motiveringen att det är problemen på platsen som ska uppmärksammas vilket de gula och röda markeringarna symboliserar. Dessutom var noteringsfältet för litet vilket gjorde att ytterligare ett infördes så att dag- och nattkolumnerna fick var sitt. Detta ändrades dock väldigt snabbt och det valdes att istället ha dag och natt på varsitt blad, vilket även berodde på att vissa frågor inte behöver besvaras både dag och natt, till exempel finns det soptunnor?

Hållplatsen Dag ☀️

Hållplats: _____ Datum: _____

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					

Bild 3 Slutliga utformningen av utvärderingsmallen Dag (Författarna 2014).

Hållplatsen Kväll 🌙

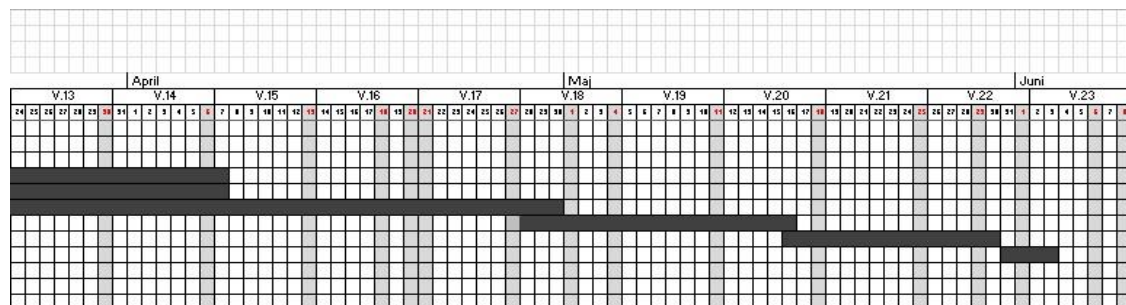
Hållplats: _____ Datum: _____

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					

Bild 4 Slutliga utformningen av utvärderingsmallen Kväll (Författarna 2014).

Delar av den slutliga mallen visas i bild 3 och 4 ovan och slutgiltiga platsbesök på hållplatserna genomfördes där mallen användes vilket gav det slutliga resultaten för trygghetsundersökningen och visade att mallen fungerade. Utefter dessa resultat arbetades åtgärdsförslag fram till de uppdagade problemen på de olika platserna som exempel på hur tankar kan gå kring lösningar.

Examensarbetet har följt en tidplan som presenteras i bild 5 nedan, redigering har skett en gång genom att flera moment lades överlappande då vi insåg att de gick att göra samtidigt och då vi insåg att det krävdes mer arbete med mallen än vad vi trott från början.

8

3. Metoddiskussion

Litteraturen som studerats anses vara tillförlitlig då den har en vetenskaplig anknytning av något slag och utgår ifrån något allmänt känt och relevant företag eller institution. Den har även varit relevant då den berört frågor och områden som sammanstrålar med detta examensarbete. De sakkunniga som har varit delaktiga i arbetet anses tillförlitliga och relevanta på grund av deras arbetsposition och att de arbetar dagligen med trygghetsfrågor i Göteborgs stad.

Genom litteraturstudien och diskussionerna med de sakkunniga har flera olika metoder hittats som har varit användbara och intressanta för detta arbete. Här förklaras och diskuteras de närmare.

Att få veta hur människorna som använder platsen upplever den och vad de anser om tryggheten på platsen är en viktig faktor när det gäller trygghetsarbetet. Ett av sätten att skaffa sig denna information är att utföra så kallade trygghetsvandringar vilket är en metod som har arbetats fram av Cruse Sondén, Tryggare och mänskligare Göteborg. Denna metod har spridit sig i landet och använts nu i flertal kommuner. En Trygghetsvandring går ut på att de boende, tillsammans med en ansvarig person från berörd stadsdelsförvaltning eller likande ledare, går ut i området och inspekterar och belyser områdets brister som bidrar till otrygghet. På detta sätt kan användarna av området vara med och påverka om hur trygghetsarbetet ska prioriteras i den egna närmiljön. Denna metod är bra på det sättet att de dagliga användarna av området får chans att påpeka och påverka vad de anser är bristande i sitt område, vilket är bra eftersom det är de som lever sina liv där och på så sätt vet vad som är viktigt för dem. Nackdelen kan vara att bristerna som uppkommer på vandringen är för omfattande eller orimliga att åtgärda då kostnaderna blir för stora. Om förväntningarna på att något ska åtgärdas inte uppfylls kan en känsla av obetydlighet och ignorans uppstå vilket i sin tur kan leda till en negativ inställning till vandringar då.

Tryggare och mänskligare Göteborg har i samarbete med Boverket och Brottsförebyggande rådet, BRÅ, tagit fram två handböcker som ska underlätta inför och under en trygghetsvandring. Dessa är *Trygghetsvandring, en vägledning* och *Trygghetsvandringar, tankar på vägen* där det står skrivet hur en trygghetsvandring planeras, genomförs och uppföljs. Böckerna ger några exempel på frågeställningar som kan tas upp under en vandring och det är dels med hjälp av dessa de slutgiltiga frågeställningarna till utvärderingsmallen har utformats i detta arbete. Nedan följer några av de frågor som finns med i de två handböckerna:

- Hur ser området ut i sin helhet?
- Hur ser träd, buskar och annan grönska ut i området?
- Behövs det rensning och gallring för bättre sikt?
- Är det lätt att hitta? Behövs det kartor och skyltar? Finns det informationstavlor?
- Är belysningen på rätt plats och är den funktionell?
- Är det ljus där det behövs? Behövs det kompletteringar?
- Var får det finnas mörker?
- Kan området skapa problem för personer med olika funktionsnedsättningar (syn-, hörsel-, rörelse-, allergi- och orienteringsproblem)?
- Finns det tillräckligt med – eller för många- parkbänkar och papperskorgar? Hur ser det ut?
- Finns det trafikleder eller andra inslag i miljön som skapar barriärer?

(Tryggare och mänskligare Göteborg 2010, s 14).

På samma sätt finns det några frågor kring gång- och cykelvägar:

- Finns det alternativa vägar att välja på i dagsljus och mörker?
- Finns det bostadsfönster eller befolkade verksamheter nära gång- och cykelvägarna?
- Finns det kvällsöppna aktiviteter i anslutning till GC-vägarna?

(Tryggare och mänskligare Göteborg 2010, s 16).

Då det handlar om gång-och cykeltunnlar tas ytterligare några frågor upp:

- Är det fri sikt genom gångtunneln eller upplevs den som mörk, lång och trång?
- Finns det skymmande buskar, murar eller buskage vid ingångarna till gångtunneln?
- Finns det alternativa vägar?
- Finns det säkra ställen där trafikleden kan korsas i gatuplan?
- Hur luktar det?
- Finns det skillnader i upplevelser mellan kvinnor och män?

(Tryggare och mänskligare Göteborg 2010, s 21).

Delar av denna metod, trygghetsvandringar, och dess tankar har använts i detta arbete på så sätt att hållplatserna har inspekterats på egen hand ett flertal gånger för att hitta vilka frågeställningar som skulle passa i utvärderingsmallen beroende på vilka brister som uppdagades på och kring hållplatserna. Däremot har inte några brukare eller boende i närheten av hållplatserna kontaktats vilket är en skillnad mot trygghetsvandringsmetoden. Det var meningen att korta intervjuer skulle ske med personer på de olika hållplatserna för att få en bild av hur de upplevde platserna, men detta prioriterades bort på grund av tidsbrist. Däremot togs det kontakt med de berörda stadsdelsförvaltningarna för att se om det hade genomförts några trygghetsvandringar i området tidigare som kunde ge en inblick i hur verksamma i närheten upplevde områdena. Tyvärr hade inga vandringar genomförts på just våra hållplatser men protokoll från vandringar i närliggande områden studerades.

Projektet Tryggt och jämställt ljus i Alingsås, som har studerats i litteraturstudien, var ett projekt som ingick i Boverkets uppdrag att leda och samordna utvecklingsarbetet med att stärka utomhusmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv. Projektet handlade om hur ljussättningen kunde öka tryggheten ur ett jämställdhetsperspektiv. Det baserades på forskning kring kvinnors rädsla och skillnader i användning av det offentliga rummet mellan män och kvinnor. Projektet genomfördes tillsammans med två experter, en genusforskare och en ljusdesigner. Genusvetenskap och ljusdesign är två skilda ingångar till trygghetsfrågorna som sällan kombinerats tidigare, vilket gjort att helt ny kunskap utvecklats inom projektet. Utifrån de generella principerna om tryggt ljus med jämställdhetsperspektiv har en metod utvecklats för att analysera och förbättra tryggheten med hjälp av ljussättning. En metod som användes för att analysera de olika platserna var en funktionsanalys där de två aspekterna befolkad plats och orienterbarhet studerades. Kategorier som användes för att knyta ihop de två aspekterna med platsen var stråk, områden, gränser, knutpunkter och landmärken. Ute i fält undersöktes dessa punkter och markerades ut på en karta över området med olika symboler. På detta sätt gick det att få en översikt av området och vad och var det fanns problem. Vidare användes, i Alingsås, ett trygghetsverktyg med symboler för att beskriva hur belysningen platserna såg ut vid undersökningstillfället. Detta för att visa på vart och hur förbättring kunde ske. Ögon, överblick, orienterbarhet och skötsel var de trygghetsaspekterna som användes. Röda symboler redovisade brister och gula symboliserade redovisade åtgärder som stärkte tryggheten.

På ett liknande sätt utförs en analys av platserna i detta arbete. Mallen som innefattar olika

kategorier med frågor fungerar som ett analysverktyg för att få en uppfattning av platsen, dess utformning och om det finns några problem. En karta används som ett redskap för att visualisera var de funna bristerna finns, detta med hjälp av markeringar av symboler, vilket underlättar redovisningen av den insamlade informationen från platsen. Ett tre-skalligt betygssystem med grön, gul eller röd prick som då symboliserar statusen på den specifika punkten. Genom detta kan en sammanfattning av platsen göras och prioriteringar underlättas. Bilderna 6 och 7 nedan visar symbolerna som användes i arbetet i Alingsås och de symboler som använts i detta arbete.

Bild 6 Symboler från Tryggt och jämställt ljus arbetet i Alingsås (Alingsås kommun 2010, s 9).

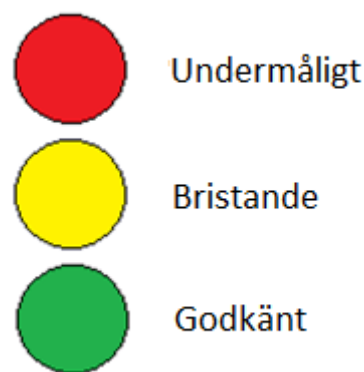

Bild 7 Symboler som används i detta trygghetsarbete (Författarna 2014)

Det tregradiga betygssystem återfinns även i ett pilotprojekt i Stockholm där trygghetsvandringar genomfördes på några utvalda tunnelbanestationer för att få igång trygghetsarbetet. MTR Stockholm, som är ansvariga för drift, planering och underhåll av tunnelbanan i Stockholm, var en av de ansvariga för detta och de ville vidga trygghetszonen till närområdet kring hållplatserna då majoriteten av deras resenärer upplevde själva hållplatsen och resan som trygg men att problemet fanns på vägarna till och från stationerna. De använde ett betygssystem med ett trygghetsindex på en skala mellan 0-20, där 0 är dåligt och 20 är bra. Sedan är skalan indelad i tre nivåer:

- röd= problem som måste åtgärdas
- gul= viss problematik som måste bevakas
- grön= bra situation.

De har åtta parametrar som undersöks under en vandring, dessa är:

- belysning
- förvaltning
- människor som rör sig i området
- mixen av olika funktioner och verksamheter som finns i området
- social kontroll
- skalskydd
- tydlighet
- information

(MTR Stockholm, 2014).

De parametrar som pilotprojektet i Stockholm använder för att undersöka stationerna återspeglar de kategorier som valts i detta examensarbete vilket visar att metoden använts på liknande sätt i verkligheten vilket stärkte valen av kategorier.

Ett arbetssätt som Listerborn tar upp i sin avhandling Trygg Stad är *Crime Prevention Through Environmental Design* (CPTED). Denna modell bygger på fyra principer som får omgivningen, både den fysiska och den mänskliga, att verka för att minska möjligheterna till brott och öka den sociala övervakningen. Dessa fyra principer är att verka för en:

- *Natural surveillance*: (naturlig övervakning) som innebär att närheten till andra människor förtydligas med till exempel upplysta fasader, fönster och entréer. En förstärkning av att det finns en social övervakning dygnet runt.
- *Territorial reinforcement*: (förstärkning av territorialitet). Här handlar det om vilken roll tydliga gränser mellan det offentliga och det privata har när det kommer till brottsförebyggande och trygghetsskapande arbeten. Gatubeläggning, staket, planeringar med mera visar på att det finns kontrollerade gränser och därmed även människor som ser efter dem.
- *Natural access control*: (naturliga tillträdeövervakningen). Denna punkt handlar om att kontrollera vart människor får gå. Tydligt markera och visa vilka gångvägar och entréer som är privata och offentliga och minska ner alternativen.
- *Target hardening*: Att helt enkelt minska möjligheterna till inbrott med hjälp av fysiska säkerhetsåtgärder såsom lås, larm, stängsel med mera.

(Listerborn 2002, s 112).

Denna metod har utvecklats av polismyndigheten i Oakland, USA och handlar egentligen om hur privatpersoner kan brottsförebygga sin privata egendom. Många av tankarna kan dock även användas vid trygghetsarbete. CPTED-metoden påvisar betydelsen av närhet till andra människor på platsen och vikten av förstärkningen av det sociala ögat. Detta leder även till en minskad oro för brott och därmed ökad trygghet genom att färre brott (Oakland Police Department Neighborhood Services Division 2014). Därför har många tankar om detta använts i examensarbetet och vikten av det sociala ögat betonats i utvärderingsmallen.

I VTI:s rapport *Trygghet i storstädernas transportsystem, möjligheter att identifiera kostnadseffektiva åtgärder* ger författarna åtgärdsförslag på problem som orsakar otrygghet på olika platser i samhället. Dessa är baserade på den litteratur de använt sig av eller egna förslag konstruerade utifrån olika orsaker och källor till upplevd trygghet som identifierats (Berglund et al. 2006, s 26). Dessa åtgärdsförslag har varit behjälpliga vid formuleringen av åtgärdsförslagen i detta arbete. Dock ska det beaktats att VTI:s förslag till åtgärder inte garanterar ett önskat resultat då det inte gjorts djupare studier på vilka resultat de ger. Detta gäller även åtgärdsförslagen i detta examensarbete då det inte finns tid att göra en sådan undersökning. Dessutom baseras förslagen även här på författarnas egna tolkningar och mycket beror på platsens förutsättningar.

4. Trygghet

Här redogörs begreppet trygghet för att få en ökad förståelse av innebörden som underlättar arbetet med mallen. Dessutom beskrivs de valda kategorierna och hur de påverkar tryggheten av en plats.

4.1. Begreppet trygghet

Begreppet trygghet är komplext och innefattar många olika delar och kan användas i många sammanhang, till exempel trygghet i ekonomin, trygghet i sjukvården och så vidare. Det finns även flera faktorer som spelar in i om huruvida en person känner sig trygg eller inte. Det är allt ifrån hur personens bakgrund ser ut, dess sociala status till hur omgivningen ser ut där personen rör sig men det som påverkar allra mest är kön. Detta väger tyngre än övriga faktorer och forskning visar att kvinnor känner sig mer otrygga än män, oavsett vad de har för bakgrund eller hur omgivningen ser ut.

Det inte så lätt att hitta en definition av begreppet trygghet som passar in överallt och på alla men nedan följer några definitioner som stötts på under arbetets gång:

*”Trygghet är en känsla av välmående och säkerhet.”*³

”Att känna sig fri från oroande eller hotande inslag” (Alingsås kommun 2010, s 6).

”En avsaknad av rädsla, oro och risk” (Herber 2008, s 11).

”Fri från oroande eller hotande inslag om företeelse som utgör en del av människans omgivning.” (Boverket 2010, s 12)

Definitionerna ovan kommer från aktörer med olika kunskaper och erfarenheter vilket ger flera vinklingar av begreppet. Det går dock att se att trots att det inte finns en klar och tydlig definition handlar alla om känslor, att uppleva trygghet.

Säkerhet är ett ord som ofta förknippas med trygghet men har en annan betydelse. Det är vanligt att begreppen används på fel sätt eller blandas ihop vilket kan skapa förvirring. Att ta hjälp av engelskan kan öka förvirringen ytterligare då översättningen av trygghet på engelska blir security, vilket blir mer som svenskans ord säkerhet. En annan översättning är Fear of crime som betyder oro för brott vilket speglar själva upplevelsen och känslan av trygghet vilket ligger närmare begreppet trygghet men blir ändå inte helt perfekt. Ett annat exempel på att trygghet är svårdefinierat och att säkerhet ofta blir det ord som används är att i Nationalencyklopedin finns ingen definition varken på ordet trygghet eller på otrygghet men det finns för säkerhet.

Att definiera säkerhet är inte heller en lätt sak då det skiljer sig mellan människors uppfattningar av vad som är säkert beroende på vad de har för riskmedvetenhet, deras tro om hur de kan skydda sig själva och vilka säkerhetsåtgärder som finns i deras omgivning. Till viss del går säkerhet att köpa för pengar, i och med alla säkerhetsanordningar som finns att tillgå, till exempel lås, grindar, larm, stängsel och så vidare. Detta är dock ingen garanti för att alla människor ska känna sig trygga utan det ligger på en individuell nivå (Herber, 2008 s 10).

Begreppet rädsla, som finns inbakat i uttrycket otrygghet, beskriver författaren Björn Klarqvist i sin bok Inga enkla grejer- Trygghet och mänsklighet som brottsförebyggande projekt (2004, s 21) på tre olika sätt. Det ena är en *mental* rädsla som innefattar alla de olika berättelser personen

³ Samtal med kommissarie Thomas Petterson som arbetar med trygghetsfrågor i Göteborgs Stad 2014-02-06.

i fråga fått till sig. Det kan vara via rykten, självupplevelser, media, sagor och så vidare. Den sociala rädslan handlar om de olika indelningarna i samhället så som härkomst, inkomst, kön, klass etcetera. Den sista delen handlar om den fysiska miljön och kallas *situationell* rädsla. Det är här utformningen av det offentliga rummet kommer in med belysning, gömställen, gångvägar med mera. Detta visar på att för att minska människors rädsla, och då indirekt även otryggheten, finns det fler angreppsvinklar än bara brottsprevention.

Klarqvist (2004, s 25) har med ett citat från Boverkets rapport "Brott, bebyggelse och planering" där de skriver om den goda staden och hur rädsla och oro påverkar denna. "*Stadens uppbyggnad och struktur, hur verksamheter är lokaliserade i förhållande till varandra, hur gatunätet och det kollektiva transportsystemet ser ut är några faktorer som har betydelse för trygghet och trivsel men även möjligheten att begå brott.*" Detta visar på den omfattande nivå trygghetsarbetet ligger på i staden och att det finns många olika möjligheter att påverka tryggheten.

Trygghet och otrygghet är subjektiva känslor som är svåra att mäta, men påverkar ändå människors liv avsevärt. Detta gör arbetet med trygghetsfrågor svårt då det gäller att hitta en definition eller förklaring av begreppet och koppla det till något konkret i samhället för att hitta en lösning på problemet (Klarqvist 2004, s 21).

4.2. Det som påverkar trygghet

Vad som karakteriserar en otrygg plats kan till exempel vara att den är skräpig och illa underhållen, eller att den är mörk, har dålig insyn och bristande överskådlighet. Dessutom kan en plats där få människor vistas under stora delar av dygnet, eller en plats där personer som uppfattas hotfulla vistas, vara otrygga platser (Eriksson 2010, s 76). Trygga platser kännetecknas av att de går att överblicka, de går att orientera sig i, de är välskötta, de är befolkade samt att vägar och bebyggelse integreras vilket ger en kontakt med omgivningen och möjlighet till sociala ögon (Boverket 2010, s 9).

När det handlar om en hållplats och vad som gör den trygg är det nästan detsamma som för övriga offentliga platser vilket beskrivningen ovan förklarar. Dock finns det ytterligare några andra saker som påverkar tryggheten i samband med kollektivtrafiken. Till exempel kan det handla om att bussen kommer när den ska enligt tidtabell, att det finns en hög turtäthet, att resenären inte behöver vänta länge på ödsliga hållplatser, att det finns tydlig information lättillgängligt, att det finns andra människor i närheten med mera (Boverket 2010, s 59).

Nedan följer en redogörelse för de faktorer som används i mallen vid utvärdering av hållplatserna. Ytterligare några faktorer som inte ingår i mallen men som indirekt har en påverkan på platsen beskrivs. Detta för att få en bättre förståelse för hur tryggheten på en plats påverkas.

4.2.1. Överblick

Att ha överblick över en plats, vilket innebär kontroll, bidrar till hur trygg en person känner sig. Det är viktigt att snabbt få en uppfattning av platsens struktur och omgivning för att på så sätt känna sig trygg. Att det finns olika alternativ när det gäller vägval eller att kunna upptäcka en annan människa i tid för att inte bli överraskad är exempel där överblicken av platsen spelar in. En faktor som påverkar överblicken är siktlinjer och dessa är viktiga både vid stråk och på platser. Om en siktlinje bryts av till exempel grönska, för stark belysning eller service byggnader som elhus, cykelskjul kan det leda till att människor upplever otrygghet då de inte kan se tydligt vad som väntar bakom hörnet (Alingsås Kommun 2010, s 6).

Gång- och cykeltunnlar är oftast långa, smala, är byggda i grå betong och uppfattas av många som otrygga platser. Bild 8 nedan visar den nya gång- och cykeltunneln vid Hjalmar Brantingsplatsen efter ombyggnation. Denna tycker Pettersson är ett tydligt exempel på hur en gång- och cykeltunnel kan bli mer överskådlig och därmed öka trygghetskänslan på platsen. Han menar på att denna ombyggnation påverkade överblickbarheten till det positiva och visar

Bild 8 Gång- och cykeltunnel vid Hjalmar Brantingsplatsen efter ombyggnation (Google Earth, 2014-04-10).

hur gång- och cykeltunnlar kan nybyggas eller ombyggas även på andra platser.⁴ Att skapa bättre överblick, genom att bland annat eliminera skymmande buskar, nischer, ha breda gångtunnlar som inte är krökta så att sikten genom hela blir fri, ökar möjligheten att orientera sig bättre och snabbare vilket är ett exempel på att överblick och orienterbarhet överlappar varandra något (Eriksson 2010, s 48-49).

En tanke som uppkommit under förstudien är att människor är olika långa vilket gör att en plats kan upplevas på olika sätt. Därför är det viktigt att tänka på utformningen av till exempel skyltar, belysning och vid skymmande buskage och föremål. Till exempel ser en kortvuxen person inte platsen på samma sätt som en lång och överblickbarheten blir bristande.

4.2.2. Orienterbarhet

Orienterbarhet handlar bland annat om att tydligt kunna få information om hur en plats nås och även vilka nödutgångar likaväl som flyktvägar det finns från platsen. Finns det flera alternativ av vägar minskar risken för att gå fel och flera flyktvägar ökar tryggheten (Alingsås Kommun 2010, s 6). Att orientera sig snabbt och enkelt från hållplatsen för att nå sitt slutgiltiga mål, är viktigt för resenärer i kollektivtrafiken, speciellt för en person som inte är bekant med området. En tydlig ljussättning av stråken på kvällen, vägskyltar och tydliga orienteringstavlor på hållplatsen som visar närområdet är saker som underlättar orienterbarheten. Ett bra exempel visas i bild 9. Det är också viktigt att ha tydliga entréer på byggnaderna i närheten för att undvika missuppfattning om det är en baksida eller framsida av ett hus (Boverket 2010, s 29).

Bild 9 Karta över närområdet på hållplatsläget (Författarna 2014)

⁴ Samtal med kommissarie Thomas Pettersson som arbetar med trygghetsfrågor i Göteborgs Stad 2014-02-06.

Gränserna mellan vad som är offentligt och privat bör tydliggöras för de olika zonerna i ett område. Troligtvis kommer zonerna att användas i större utsträckning då det blir tydligare vem som får vistas var. Att ha privata delar av en plats tydligt markerat kan också skapa en trygghetskänsla i att det finns någon som äger och sköter om en yta vilket betyder att det finns människor i närheten (Alingsås Kommun 2010, s 6).

4.2.3. Omsorg

Skötsel och omsorg av en plats höjer känslan av trygghet eftersom det tyder på att det finns någon som bryr sig om platsen och är mån om de som vistas där. Klotter, nedskräpning och annan skadegörelse gör att en plats inte känns omhändertagen vilket kan leda till ytterligare skadegörelse eller kriminalitet (Alingsås Kommun 2010, s 6). Bild 10 visar hur klotter kan sänka känslan av trygghet.

Bild 10 Klotter vid hållplats Marklandsgatan (Författarna 2014)

Sperling menar att befolkningen kring en plats känner sig tryggare när de ser en positiv förändring av området. Det kan till exempel vara ny belysning, ett planerat träd, nya blommor för säsongen med mera. Vi berättade för Sperling om den uppvärmda bänken som finns på hållplatsen Fjällgatan i Majorna vilket gjorde henne glatt överraskad. Hon poängterade att det var ett typexempel på en sak som ökar känslan av omsorg. Någon bryr sig om resenärerna som står och väntar på spårvagnar och bussar när det är kallt. En sådan omsorgsåtgärd höjer trivselfaktorn och då även tryggheten på platsen.⁵

Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen, FCH, säger att det på ett sätt är viktigt att en gemensam plats, exempelvis torg eller gata, sköts samtidigt. Ett exempel kan göras med snöskottning, där skottningen blir meningslös om bara delar av gatan skottas. Detta skulle på samma sätt gälla med till exempel städning av en plats, det vill säga upplevelsen av att det är välskottat eller rent kommer av sig. Men, när det gäller att en plats inte ska kännas övergiven är det tvärtom de små, men ofta förekommande och kontinuerliga aktiviteterna som är viktiga. En känsla av närvaro på platsen kan uppnås genom att brukaren får se positiva, små förändringar från en gång till en annan. Likaså att se någon arbeta med skötsel och underhåll skapar en trygghet i att någon bryr sig om platsen. Det är alltså viktigt med planering av åtgärder och se vad som kan göras gemensamt samtidigt och vad som måste spridas ut.⁶

Att införa sittplatser är inte bara bra för den som behöver vila sig på promenaden eller i väntan på bussen, de sänker även skalan på platsen och kan öka trivselen då det finns en möjlighet till möten och att människor kan vistas på platsen (Alingsås Kommun 2010, s 26). Sittplatser är något som inte är en självklarhet, detta har uppmärksammats av oss författare och stärks av blogginlägget, på det partipolitiska obundna nätverket YIMBY, *Det sittplatsfria Göteborg* som har skrivits av Patrik Andersson (2013). Dessutom är vi inte ensamma om denna slutsats av den

⁵ Samtal med Kajsa Sperling, ljusarkitekt på White 2014-02-06.

⁶ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

anledningen att önskan ”Fler sittplatser” placerades topp fem i Göteborgs stads stadslivsanalys där det sågs till medborgarnas egna förslag till förbättringar.

Park- och naturförvaltningens policy:

”Längs primära gångstråk bör det finnas en soffa vart 100:e meter. Utanför entréer bör soffor stå med 25 meters mellanrum och soffor i naturområden bör ha ett högsta avstånd mellan varandra på 250 meter.”

Det kan ifrågasättas om det verkligen finns en parkbänk på ett primärt gångstråk vart 100:e meter. I dagens Göteborg är sittplatserna belägna vid större offentliga platser och på hållplatser vilket är bra, men det saknas på gångstråk till- och från hållplatserna och i det övriga stadsrummet. Detta visar bild 11 till höger där en gångväg vid Marklandsgatan, som används av resenärer och av människor som vill komma till affärerna i

området, helt saknar sittplatser. Detta visar att park- och naturförvaltningens policy inte uppnås och några av anledningarna till bristen av sittplatser är pengar och i många fall smala trottoarer. Men att införa en bänk på en liten del av trottoaren skulle inte ha stor påverkan. Ytor finns det men de prioriteras fel och används på fel sätt. Måste det till exempel finnas en yta till parkeringsplatser vid sidan av trottoaren, skulle inte prioriteringen istället kunna ligga på sittplatser? Dessa behöver inte alltid bestå av en klassisk bänk utan kan vara murar, socklar eller större planeringslådor (Andersson 2013). Bild 12 nedan är ett ytterligare exempel på hur en sittplats kan angöras på ett annorlunda men enkelt sätt.

Utbudet av mötesplatser och hur dessa är utformade och omhändertagna påverkar människans trygghetsintryck. Parker och torg är exempel på bra mötesplatser men som vid undermålig planering och skötsel istället kan bli kända brottsplatser. Det gäller att de tas omhand på ett bra sätt så att det syns att någon sköter om och bryr sig om platserna, då bidrar de till en ökad trivsel i området och kan till och med minska möjligheten och risken för att ett brott ska begås (Herber 2008, s 16).

Bild 11 Gångväg vid Marklandsgatan (Författarna 2014).

Bild 12 Ett alternativ till den klassiska bänken (<http://pubsys.kooper.se/wieselgrensplatsen> 2011).

För att förändra rädslans platser måste fler människor vilja vistas i det offentliga stadsrummet mer kontinuerligt enligt Listerborn (Eriksson 2010, s 84). En lösning på detta är att öka skötseln av byggnader och uterum vilket skapar en tryggare miljö och ett exempel på hur detta kan göras är att använda material som är enkla att reparera efter skadegörelser och klotter (Eriksson 2010, s 92).

Genom den litteratur som har lästs och samtal med sakkunniga har det underförståtts att gångvägen till hållplatsen är ett stort bekymmer för många som använder kollektivtrafiken. En otrygg gångväg är oftast den vanligaste anledningen till att människor avstår från att åka kollektivt efter mörkrets inbrott. Det kan vara på grund av misskötsel av vegetationen runt omkring, förfallna bänkar, soptunnor, staket eller räckan. Upprustning och rensning av till exempel sly och övrig vegetation skulle höja upplevelsen av tryggheten vid användningen av gångvägen. Ovanstående reflektion stärks av ett projekt i Biskopsgården som handlade om ljus ur ett genusperspektiv för att skapa en känsla av trygghet och trivsel. Små förändringar gjordes på en gångväg som upplevdes övergiven och otrygg av brukarna i området. Det går tydligt att se på bild 13 och bild 14 nedan hur en enkel åtgärd som att röja ovårdat buskage och belysa på rätt sätt, kan ge stor skillnad (Sperling 2010).

Bild 13 Gångväg i Biskopsgården innan åtgärder (Sperling 2010).

Bild 14 Gångväg i biskopsgården efter åtgärder (Sperling 2010).

4.2.4. Omgivning

Att ha andra människor omkring sig upplevs av många som tryggt vilket gör att en folktom plats kan kännas mer otrygg än samma plats med mycket folk. Risken för att bli utsatt eller att hotfulla situationer ska uppstå upplevs minska då det finns närvarande människor runtomkring. Detta gör att känslan av trygghet ökar på en plats med andra människor. Att det även finns folk nära tillhands som kan ingripa om hjälp skulle behövas höjer trygghetsfaktorn ytterligare på en plats. Både i *Tryggt och Jämställt ljus* och *Den ideala bytespunkten* betonas att befolka en plats är en effektiv trygghetsåtgärd. Det kan röra

sig om resenärer, vakter eller annan slags bemanning som fungerar som ett extra öga på platsen (Gehl Architects 2007, s 9). På platser där det inte finns så mycket människor ute kan bostäder, med fönster och entréer som vetter ut över området, verka positivt för tryggheten. De som finns utanför är medvetna om att det finns någon innanför som skulle kunna se ut ifall något händer. Avståndet har dock en stor betydelse då det inte spelar någon roll om det finns fönster mot platsen om husen ligger för långt bort för att möjliggöra en visuell kontakt (Alingsås Kommun 2010, s 7). Bild 15 ovan visualiserar problematiken med att veta om det är för långt avstånd till hållplatsen eller inte. Svårt att säga om de som bor i lägenheterna kan se något som händer på hållplatsen.

Bild 15 Bostäder i närheten av hållplats Marklandsgatan (Författarna 2014).

Hur bebyggelsen och omgivningens utformning kan påverka både tryggheten och brottsfrekvensen kan vara svårt att förstå ibland, men det handlar om att påverka den sociala kontrollen och få människor som bor och vistas i området att känna ett ansvar för detta. Att tänka och genomföra bostadsområdena som grannskap med en mindre skala där fler känner igen varandra och med goda mötesplatser skapa trygghet gör att fler vill vistas i området och en positiv spiral skapas (Boverket 2010, s 32).

Hallberg tyckte att det vore en god idé att försöka samla människor som är ute på några få gator eller stråk så att de tillsammans utgör trygghet till varandra och för att det inte är möjligt, och kanske inte heller önskvärt, att se till att belysningen är tillräckligt bra överallt. Exempelvis anser Hallberg att det kan vara okej att en park inte är upplyst hela natten om det finns andra, bättre gångstråk att kunna ta sig till de målpunkter människor behöver. På så sätt bidrar också utformningen av stadsrummet till att människor väljer den trygga vägen och befolkar den mer vilket skapar en positiv spiral. Detta handlar inte om att tvinga folk att gå i smala passager utan flyktvägar, eller att människorna ska känna sig tvingade att gå en väg de inte vill. Detta handlar bara om positiva val, att den vägen som känns tryggast och ändå gen ska förstärkas så att valet blir enkelt för så många som möjligt.⁷

En annan betydande faktor i detta resonemang är vad för typ av människor det finns på platsen. Ett gäng missbrukare eller ungdomsgäng kan öka känslan av otrygghet istället för att öka tryggheten. Likaså kanske en ensam tjej som står och väntar en sen kväll inte känner sig så trygg

⁷ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

om de enda övriga på platsen är ett gäng killar. Det är viktigt att det finns en blandning av människor på platsen för att den ska kännas trygg (Alingsås Kommun, 2010). Samtidigt säger Listerborn i sin avhandling Trygg Stad att en del av tryggheten ligger i att individen vet att det finns andra människor i närheten, inte vilka de är (Listerborn 2002, s 102). Detta har visats i mycket av den litteratur som har studerats, där människor runtomkring varit viktiga för tryggheten. Att någon kan undsätta vid nöd är viktigt för att människor ska känna sig trygga vilket styrker Listerborns tes om att det inte spelar någon roll om personerna är kända eller inte.

Att planera kollektivresan med ett "hela-resan-tänk" är något som skulle kunna bidra till att fler åker kollektivt. Ett "hela-resan-tänk" innebär att resenärer ska kunna komma till och från hållplatsen på ett tryggt och säkert sätt och att väntan vid hållplatsen ska vara så bekväm och trevlig som möjlig (Forward och Gustafsson 2012, s 12). Detta skriver även VTI om i sin skrift *Kön i trafiken* som handlar om jämställdhet i den kommunala trafikplaneringen där de poängterar att det spelar inte så stor roll att busskuren har trygghetsanpassats om pendelparkeringen ligger avsides och är dåligt upplyst. Många avstår då från att parkera där och på så sätt även från att åka kollektivt (Faith-Ell och Levin 2013, s 58). Detta är något som även Boverket tar upp i sin rapport *Plats för trygghet - inspiration för stadsutveckling*. Att resenärerna känner sig mer otrygga på väg till eller från hållplatsen eller när de står och väntar än under själva resan är ett problem som är en orsak till varför en del personer inte ger sig ut i staden efter mörkrets inbrott (Boverket 2010, s 23). I en undersökning om upplevd trygghet vid resor med kollektiva transportmedel visade resultatet att många av de tillfrågade oftare upplevde en otrygghet på vägen till och från olika platser, till exempel till parkeringen eller hållplatsen, än när de vistades på själva platsen (Alm och Lindberg 2002, s 10).

Cruse Sondén anser att förtätning kring hållplatser skulle påverka tryggheten positivt för de som står och väntar. Att få dit mer bostäder eller annan verksamhet skulle göra att fler ögon kom närmare och skulle fungera som en slags social övervakning under större delen av dygnet.⁸

Hallberg nämnde att ibland kan gärningsmannen förminskas och skulden läggas på området eller offret istället. Uttalanden som "*Det var ju inte så konstigt att det hände just där i det området*" eller "*vad skulle dom där och göra då*" är inte helt ovanliga.⁹ Detta diskuterar även Listerborn i sin avhandling Trygg Stad där hon hänvisar till en undersökning om rädslans geografi, av geografen Gill Valentine, som förklarar att kvinnor ofta får göra en mental karta eller ha klara strategier för att undvika att bli utsatta för att slippa beskyllas trots att de är offren (Listerborn 2002, s 80). En mental karta kan förklaras som en bild av vilka platser individen anser som farliga eller riskfyllda. Platserna har fått sin stämpel från olika håll genom bland annat egna tidigare upplevelser, historier eller från andra personliga källor (Holmberg 2009, s 126).

Gång- och cykelvägar får inte glömmas bort i trygghetsarbetena av anledningen att de är viktiga för att människor ska kunna komma till platser och förflytta sig i områden. De måste fungera på ett bra sätt och upplevas trygga för annars används de inte, vilket i sin tur leder till att de blir ännu mer otrygga eftersom det blir en brist på sociala ögon (Tryggare och mänskligare Göteborg et al. 2010, s 16). I Danmark arbetas det mycket med detta där insatser för att ha kvar människan i staden genomförts för att skapa trygghet. Prioriteringar av gång- och cykeltrafik och underlättning för lokala butiker har gjorts för att inte allt ska försvinna ut till de stora köpcentrumen utanför staden (Listerborn 2002, s 111).

⁸ Samtal med Gerd Cruse Sondén, Tryggare och mänskligare Göteborg. 2014-02-19.

⁹ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

4.2.5. Belysning

Belysning spelar en viktig roll för tryggheten eftersom det oftast är efter mörkrets inbrott de flesta människor känner sig otrygga och ibland avstår från att gå ut på grund av rädsla. Här går det att göra mycket men det är viktigt att betona att det inte är mängden belysning som avgör utan snarare att det är rätt belysning.¹⁰ Att placera och rikta belysningen på bästa sätt vilket resulterar att omgivningen upplevs positivt med rätt färgåtergivning kan göra stor skillnad för en plats. För mycket belysning på platsen bidrar till en scen-känsla där omkringliggande område blir mörkt (Boverket 2010 s 73).

Samma ljus kan verka olika beroende på från vilket håll det upplevs. Ett bra exempel är en teaterscen. Publiken ser skådespelarna bra eftersom belysningen är riktad mot scenen. Skådespelaren däremot, som står på scenen upplever samma ljus på ett helt annat sätt; bländande, vilket gör att människorna i publiken upplevs som mörka.¹¹ Både Pettersson och Sperling betonar att en stegvis nedtoning av ljus över ett område är en bra belysning. Detta är på grund av att skillnaden mellan mörker och ljus blir mildare och mer behagligt av brukarna på platsen och svarta hål kan elimineras.¹²

Bra belysning på platsen ökar överblickbarheten och orienterbarheten genom till exempel markering av gångvägar, in-och utgångar. Förstärkning av människors närvaro genom belysning av fasader och entréer ger en känsla av kontroll och det blir lättare att orientera sig på platsen. Siktlinjerna kan också förstärkas på ett bra sätt med hjälp av belysning då de ofta försämras när det blir mörkt. Bra belysning visar på att en plats tas omhand och en upplyst plats gör att det går snabbare att upptäcka klotter eller förstörelse och kan till och med förhindra att det sker från första början (Alingsås Kommun 2010, s 6-7).

Det är viktigt att ljussätta efter vilket behov platsen har, vad den ska användas till. Det kan till exempel inte vara samma belysning för biltrafik som på gångvägar. Med hjälp av olika typer av belysning och armaturer går det att visa vad tanken med platsen är och hur den ska användas. En bra ljussättning som ökar trygghetskänslan är placerad på rätt ställe och tydliggör hur platsen ska uppfattas och användas, den är välvårdad och skapar ett djup till platsen med hjälp av skuggor och kontraster. Den ska inte blända utan göra så att det är behagligt och trevligt att vistas i området och underlätta möjligheten att upptäcka hinder eller andra människor. Att det är mörkt på vissa ställen där människor inte ska vistas bidrar till orienterbarhet och god överblick om hur förflyttning och rörelse på platsen ska ske. Eftersom människan upplever ljuset först när det reflekteras på en yta är det en god idé att ha ljusa ytor för att öka ljusstyrkan ytterligare. Detta är ett bra åtgärdsalternativ till platser med mycket betong, till exempel gångtunnlar (Boverket 2010, s 73-77).

¹⁰ Samtal med Kajsa Sperling, White 2014-05-06.

¹¹ Samtal med Kajsa Sperling, Ljusarkitekt på White 2014-02-06.

¹² Samtal med Kajsa Sperling, Ljusarkitekt på White 2014-02-06. Och samtal med kommissarie Thomas Pettersson som arbetar med trygghetsfrågor i Göteborgs Stad 2014-02-06.

Människan har ett ganska bra och känsligt mörkerseende vilket innebär att små kontraster räcker för att upptäcka ett mål, ett stråk eller ett föremål. Detta betyder att det räcker med lite belysning för att gestalta något och bäst effekt har det om vertikala ytor belyses som till exempel träd eller fasader (Boverket 2010, s 74). Detta kan också lätt leda till bländning vilket är mycket vanligt men bör undvikas. Bild 16 visar en bländande ljuskälla. Vid bländning blir synen nedsatt och området runtomkring bländkällan upplevs mörkare. Detta är särskilt ett problem hos äldre på grund av nedsatt syn och ett sämre kontrastseende på grund av ljusspridning i linsen. Ögat fylls av ljus, som en dimma, och det blir svårt att se kontraster, detta kallas slöjluminans och är ett stort problem och adaptionen av synen hos en äldre tar betydligt längre tid än hos en yngre. Några sätt att undvika bländning är med väl avbländande armaturer, olika höjder och utformningar av belysningen.¹³ Reklamskyltar eller affärsfönster är bra ur ett perspektiv för de symboliserar att det finns människor i närheten, men på kvällen finns det en stor risk att de bländar och på så sätt skapar ett mörker runt omkring (Alingsås Kommun 2010, s 24).

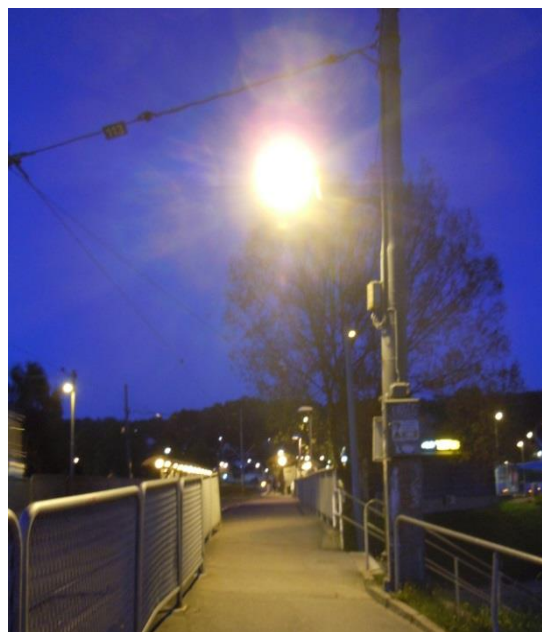

Bild 16 Bländande belysning vid hållplats Marklandsgatan (Författarna 2014).

Att befolka en plats endast med hjälp av belysning skulle inte fungera då det är olika aktiviteter och mål som får människor att besöka en plats. Däremot kan belysningen bidra till att platsen går att använda längre på kvällen eller att det blir en trevlig och spännande miljö som folk vill vistas i, till exempel med ljusspel eller ljuskonst. Att belysa träd eller andra delar av naturen skapar ett trevligt alternativ till vanlig gatubelysning och kan bidra till att sikten och överblickbarheten ökar (Alingsås Kommun 2010, s 7).

Att öka belysningen på en plats för mycket kan vara ett problem. Kanske ska ödsliga platser som inte används av mycket människor förbli mörka på kvällen för att få människor att röra sig kring de mer upplysta platserna. En annan aspekt är att avsaknaden av mörker, med dagens möjlighet till elektriskt ljus, kan påverka människans biologiska funktioner då kroppen är beroende av mörker på samma sätt som av ljus. Detta påverkar även annat djurliv och kan rubba deras balans, dessutom hamnar stora delar av det elektriska ljuset på onödiga ställen, som upp mot himlen (Boverket 2010, s 70-72).

Tack vare det elektriska ljuset finns det flera typer av ljuskällor i samhället idag. Det finns skyltfönster, bostäder, reklamskyltar, med mera. Alla dessa är var för sig inte dåliga, men tillsammans i det offentliga rummet kan de påverka varandra och verka förvirrande. Det gäller att observera onödig belysning på en plats och se om någon går att ta bort för att skapa en tydligare belysning av platsen (Boverket 2010, s 75).

¹³ Samtal med Kajsa Sperling, ljusarkitekt på White 2014-05-06.

4.2.6. Brott

Under den senare delen av 1900-talet har antalet anmälningar om brott legat på en jämn nivå efter att ha ökat markant sedan 1950-talet. Stöldinbrott som anmäls har minskat något under 1990-talet medan anmälningar av våldsbrott har ökat med 39 procent. Detta har att göra med att det är fler som anmäler brott idag än tidigare (Listerborn 2002, s 9). Tabell 1 nedan är en sammanställning av den statistik kommissarie Pettersson bistod med och visar antal anmälda överfallsbrott, rån och misshandel, i Göteborg under de senaste fem åren. Det har skett en ökning de senaste tre åren och det går att se att det är under sommarmånaderna de flesta anmälningarna görs vilket inte är överraskande eftersom det då är mer folk ute i rörelse än på vinterhalvåret, både offer och gärningsmän.

Brott per månad 2009-2013					
	2009	2010	2011	2012	2013
Januari	141	176	248	226	189
Februari	136	116	242	214	150
Mars	179	155	223	270	229
April	200	130	294	252	204
Maj	227	193	252	326	267
Juni	134	171	310	289	255
Juli	150	210	285	273	261
Augusti	182	176	331	316	283
September	177	184	291	304	276
Oktober	210	213	286	294	215
November	185	146	301	248	216
December	142	108	284	204	215

Tabell 1 Månadsvis statistik på antal överfallsbrott som skett under de senaste 5 åren (Författarna 2014).

Brottsstatistik kan vara missvisande i och med att alla brott inte anmäls. Sedan kan annan typ av statistik och undersökningar på platser vara missvisande då de som inte går ut för att de är för rädda inte fångas upp på ett bra sätt och kan ingå i statistiken. Därför måste det jobbas aktivt med att söka upp dessa individer då deras åsikter är så pass viktiga.¹⁴ Även Listerborn ser en risk med brottsstatistiken, då många av de hot som människor utsätts för i samhället, direkta eller indirekta, är sådant som påverkar människors oro för att bli utsatta för brott men som inte kommer med i statistiken då majoriteten aldrig anmäls. Trots att brotten inte ökar märkbart i dagens samhälle, och att de flesta sker i hemmet med en känd gärningsman, speglar inte det hur människor upplever trygghet i sin vardag (Listerborn 2002, s 9).

Olika platser bidrar olika till människors oro för brott. Till exempel så upplever inte många hemmet eller arbetsplatsen som några riskfyllda ställen, trots att de är vanliga brottsplatser. Tvärtom är det många som känner stor trygghet och säkerhet i hemmet och på arbetsplatsen men detta förändras snabbt om en person blir utsatt i dessa miljöer. Statistiskt sett är hemmet den vanligaste brottsplatsen och gärningsmannen känd för offret, men trots detta så upplever majoriteten ändå att det är de offentliga platserna som är mest otrygga. Här är känslan av kontroll över människorna runt omkring inte lika stor som hemma och området är obekant (Herber 2008, s 16).

¹⁴ Samtal med Kajsa Sperling, Ijusarkitekt på White 2014-02-06.

En felaktig geografisk bild många människor har, och som var en förutfattad mening hos författarna till detta arbete, är var brott sker och vilka platser människor undviker för att de är oroliga att utsättas för brott. Tron om att flest brott sker i utkanten av staden, på ödsliga platser motsägs med bild 17 nedan som visar att det är på stora offentliga platser med mycket folk i rörelse flest överfallsbrott sker. Att det är krogmiljöer är enligt Listerborn en anledning till den höga brottsligheten eftersom det är alkohol inblandat och många olika personligheter möts vilket kan leda till konflikter (Listerborn 2002, s 9).

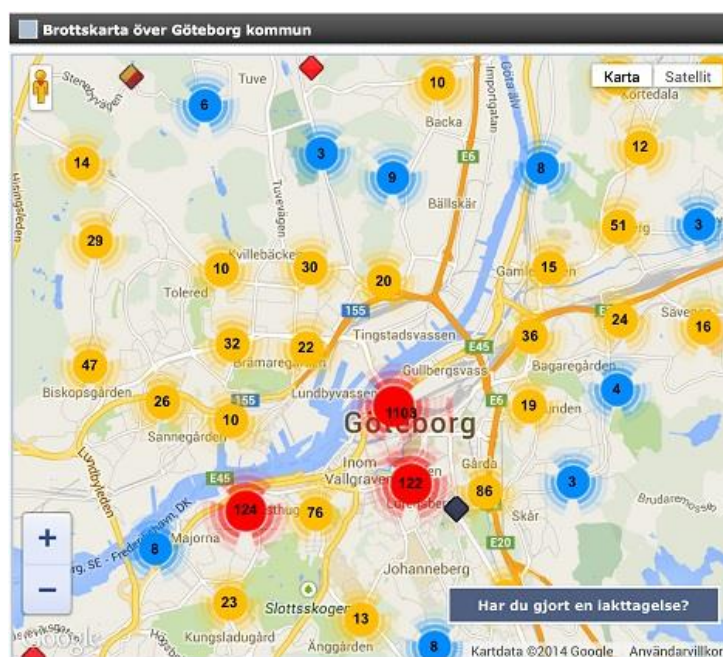

Bild 17 Vart brotten under 2013 skedde i Göteborg (brottsportalen.se 2014-05-06)

Rädslaparadoxen är ett uttryck som handlar om att fel målgrupp av människor är rädd för att utsättas för brott än vad statistiken säger. Ett exempel är äldre kvinnor som enligt brottsstatistiken löper väldigt liten risk för att utsättas för brott men är bland dem som mest oroar sig för det. Yngre män är de som enligt statistiken löper störst risk för att utsättas för brott men är minst rädda för det (Uhnöo 2008, s 7). Att det är männen som oftast utsätts för brott, och på så sätt är brottsoffer, kan vara missvisande, precis som övrig brottsstatistik. I Listerborns Trygg Stad hänvisar hon till sociologen Kate Painter som inte gillar denna bild av männen som offer. Hon menar på att det inte är så konstigt att de utsätts för brott ofta eftersom de vistas ute i det offentliga rummet mycket mer än kvinnor. Om kvinnor skulle börja röra sig ute mer på samma sätt som männen, skulle de troligen utsättas för brott i samma utsträckning (Listerborn 2002, s 82).

Det finns två aspekter av trygghetsundersökningar, de kan påminna deltagarna om vad som upplevs otryggt eller vad de ska känna oro inför (Herber 2008, s 31). Samtidigt är det viktigt att kunna förstå och få grepp om trygghet för att få fram lösningar på problemen så att fler kan känna sig trygga och ha möjlighet att leva sina liv som de vill. Samma problematik är det vid arbete med att få bukt med en förankrad inställning eller beteendemönster. Hur kan till exempel ett arbete med kvinnors rädsla utföras så att bilden av kvinnor som rädda inte förstärks? (Listerborn 2002, s 56).

Att den verkliga faran, statistiskt sett, inte är stor spelar mindre roll vid val av transportmedel än den personliga uppfattningen av fara. Till exempel är gångtunnlar säkra, enligt statistiken för brott, men det är ändå många som väljer att undvika dem, särskilt kvällstid (Forward och Gustafsson 2012, s 3). En undersökning om attraktiviteten mellan olika transportmedel, utförd av VTI 2002, visade att om en person riskerade att bli utsatt för besvär, hot eller våld under sin färd, påverkade det attraktiviteten hos transportmedlet mer negativt än risken för en trafikolycka. De tillfrågade medgav alltså att risken att råka ut för en trafikolycka var större med bil men risken att hamna i en besvärlig eller hotfull situation var större i kollektivtrafiken. Dock kunde inget samband dras till huruvida den upplevda tryggheten skilde sig mellan de olika transportmedlen (Alm och Lindberg 2002, s 32).

För att ett brott ska ske måste tre faktorer infalla samtidigt, om en av dessa tre faktorer uteblir sker inget brott. Detta är en teori kallad rutinaktivitet, engelska routine activity. Den säger att om det finns en motiverad gärningsman, ett lämpligt offer eller objekt och brist på skydd eller uppsikt så inträffar ett brott. Det är svårt att påverka en motiverad gärningsman att inte begå ett brott eller att be ett lämpligt offer att inte vistas utomhus. Den faktorn som skulle kunna påverkas för att hindra att ett brott skulle ske är brist på skydd eller uppsikt (Eriksson 2010, s 18).

En annan teori; Broken Windows, handlar om att motverka en nedåtgående spiral i det offentliga rummet. Denna teori påvisar att det är viktigt att åtgärda sabotage snabbt för att förhindra att det kommer mer, till exempel klotter, skadegörelse eller nedskräpning och att dessa lindrigare brott kan blir grövre om inga åtgärder vidtas. Detta försvårar även rekryteringen av nya brottslingar till de mer organiserade gängen som letar efter yngre "busfrön" (Eriksson 2010, s 18-19).

Klarqvist (2004, s 18) beskriver en situationell brottsprevention som innebär att den omgivande fysiska miljön kan hindra personer från att begå brott och på så sätt göra det säkrare och tryggare för brukarna av platsen. Listerborn beskriver (2002, s 117) fyra sätt att arbeta med den situationella brottspreventionen; att göra det svårare att begå brott, att göra det mer riskabelt att begå brott, att minska brottets lönsamhet och att motverka bortförklaringar som underlättar brott.

Som nämnts tidigare, går det egentligen inte att dra paralleller mellan brottslighet och otrygghet eftersom att låg brottslighet inte är en garanti för trygghet. Dock finns det ett visst samband, om säkerheten är hög på en viss plats kan risken för brott minska och människor känner sig trygga. Detta stärker motiveringen av fysiska säkerhetsåtgärder som lås, grindar, stängsel och övervakning, men för mycket av dessa åtgärder kan orsaka en negativ barriär i området. Det bildas "två sidor" som ökar känslan av social splittring i samhället och kan öka brottsligheten eftersom det kan uppfattas som en provokation av de som befinner sig utanför. Detta blir tydligt i så kallade "Gated Communities" där finare områden är inhägnade och bara människor som bor i området har tillträde dit (Klarqvist 2004, s 26). På liknande sätt menar Listerborn att en privatisering av det offentliga rummet, med trygghetsinsatser som begränsar tillgången för alla grupper i samhället, riskerar att förstöra en demokratisk arena där alla samhällsklasser tidigare kunnat delta (Listerborn 2002, s 10). En uppstädning och upprustning av stadens fysiska miljö för att öka tryggheten hos invånarna kan innebära att de människor som inte hamnar under kategorin normalitet utesluts från det offentliga rummet. Det kan handla om alkoholister, hemlösa eller andra typer av utsatta. Klarqvist anser i sin bok att uttrycket "promotion" bör införas och användas i trygghetsdiskussionen. Detta betyder att fokus bör läggas på vad människor bör göra på en plats istället för att fokusera och jobba kring vad de inte får göra, motsatsen till prevention helt enkelt. På detta sätt går det att göra en plats mer vistelsevänlig vilket i sin tur kan göra att fler använder den och brotten kan minska (Klarqvist 2004, s 20). Det gäller att fokusera på att få fler folk till de offentliga platserna istället för att försöka få bort de grupper som inte är accepterade där, till exempel alkoholister.¹⁵

4.2.7. Media

Media har en stor roll när det handlar om människans oro för brott eftersom det är därifrån all information om brotten i samhället kommer. Det går att diskutera huruvida medias vinkling och presentation av nyheterna påverkar människans oro för brott. Människors medvetenhet om brott ökar med hjälp av medias rapportering vilket ibland kan skrämman människor men ibland göra

¹⁵ Samtal med Kajsa Sperling, Ijusarkitekt på White 2014-02-06.

dem tryggare beroende på hur nyheten vinklas. Detta gör att medias roll kan, både på ett negativt och ett positivt sätt, användas för att påverka människors oro för brott (Herber 2008, s 17).

Det är inte ofta media berättar om det brottsförebyggande arbetet som sker, ännu mer sällan om trygghetsarbetena som pågår runt om i landet. Det som fokuseras på är brotten och på grund av detta kan människans oro för brott öka och information om vad staden eller kommunen gör för att förhindra brott når inte fram på samma sätt (Klarqvist 2004, s 20). Det rapporteras bara om den enda våldtäkten som skedde på lördagskvällen när en kvinna överfölls på vägen hem. Det nämns inget om alla de som gick hem själva utan att något hände. Detta kan ge en skev bild av verkligheten men den enda våldtäkten är tillräcklig för att kvinnor oroar sig och är rädda för att det ska hända dem, det har ingenting med statistiken att göra. Oprovocerat våld och överfall på kvinnor kvällstid är ovanligt, det är mer vanligt att våldtäkter sker på efterfester då tjejen följt med någon hem som verkade trevlig men som sedan slutade illa. Dessvärre är det de enstaka överfallen som målas upp störst i media vilket resulterar i en rädsla att röra sig ute kvällstid.¹⁶ Alla våldtäkter är mycket bekymmersamma och allvarliga brott och ska inte få förekomma. Det som är betydelsefullt när det gäller oro för brott är till exempel de strategier människor utformar för att motverka sina rädslor, och som i sig kan innebära en betydligt högre risk för att något ska hända. Här gäller det att se på de strategier som innebär att ett ungefärligt jämförbart brott sker, och i det här sammanhanget handlar det alltså om att rädslan för våldtäkt gör att en kvinna kan följa med en okänd man hem, som kvinnan träffat en kväll på krogen eller festen. Att gå hem en sen natt vid sidan av vägen, och utsätta sig för en fysisk risk, istället för genom en park är en ganska bra strategi, om det inte finns tillgång till andra, bättre vägar och det är här stadsutvecklingen kommer in, det måste finnas goda och trygga möjligheter att ta sig hem, ensam som kvinna på natten.¹⁷

Hallberg anser att den mediabild som finns av brott gör att människor tenderar att dra felaktiga slutsatser om hur stor risk det är just dem själva att drabbas av brott, både med tron om att det sker mer brott än vad som faktiskt sker eller mindre. På centrala Hisingen genomfördes en undersökning angående hur de boende upplevde om brotten hade ökat eller minskat i området och de trodde att brotten hade ökat när de i själva verket hade minskat. Detta var på grund av att det samma år skett en del grövre brott i området som hade uppmärksamats mycket i media. Tvärtom var det i Gamlestaden där de boende trodde att brottsligheten hade minskat men den hade ökat istället. Där rörde det sig däremot om mindre brott som inte fick någon plats i media.¹⁷

Reklamskyltar i det offentliga rummet är ett debatterat ämne som kan ses från olika vinklar beroende på vad som görs reklam för. Ofta är det underklädeskampanjer som visar lättklädda personer, oftast kvinnor, som kan verka sexuellt provocerande för många människor. Dessa gigantiska skyltar kan få passerande, då särskilt kvinnor, att känna sig utsatta, sexualiserade och objektifierade vilket skapar en känsla av otrygghet samtidigt som reklamskyltarna även förstärker den stereotypa bilden av kvinnligt och manligt. En annan, mer positiv tanke angående reklamskyltar i det offentliga rummet är att de indikerar att människor ofta rör sig kring just den platsen för annars hade inte skylten placerats där från början (Boverket 2010, s 26).

4.2.8. Genus och andra grupper

Kvinnor och män upplever otrygghet olika vilket gör att det påverkar deras liv på olika sätt. Den stora skillnaden är att kvinnors största rädsla är att bli utsatta för sexuellt våld, vilket ofta gör att flertalet inte kan leva de liv de skulle vilja eftersom de väljer att avstå från vissa aktiviteter eller

¹⁶ Samtal med kommissarie Thomas Petterson som arbetar med trygghetsfrågor i Göteborgs Stad 2014-02-06.

¹⁷ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

resor för att de inte vill riskera att hamna i en riskfylld situation. Forskning har visat att mäns rädsla och oro för att utsättas för misshandel eller andra typer av överfall inte har lika mycket påverkan på deras liv som för kvinnor. Det är oftast enklare för män att undvika situationer eller platser där de känner sig otrygga, platser med mycket folk och då ofta sena kvällar där alkohol är inblandat (Alingsås Kommun 2010, s 5). 25 % av kvinnorna och 7 % av männen känner en otrygghet när de är ute och går ensamma en sen kväll i sitt eget bostadsområde. Detta är en stor skillnad vilket påvisar att det är kvinnor som oroar sig mest för att röra sig i det offentliga rummet (Birgitta Andersson, 2013). Detta gör att trygghetsfrågor även blir en fråga om jämställdhet, målet bör vara att kvinnor i samma utsträckning som män ska kunna leva de liv de vill och utnyttja stadens olika utbud när och hur de vill (Faith-Ell och Levin 2013, s 58). Kvinnor och män upplever även situationer olika. Till exempel kan en ensam, mötandes man kännas obehaglig för en kvinna medan en man varken tycker en ensam man eller kvinna är hotfull. En grupp av män är däremot något som både män och kvinnor kan känna obehag emot (Alingsås Kommun 2010, s 5). Det är vanligt idag att en ensam kvinna som står och väntar till exempel på bussen utsätts för någon typ av trakassering, mycket oftare än en ensam man vilket ytterligare visar en skillnad i känslan av utsatthet mellan kvinnor och män (Listerborn 2002, s 22).

Människans fysiska möjlighet att försvara sig påverkar hur säker och trygg personen känner sig, till exempel känner sig en stor, stark person sig mer trygg än en liten och svag. Det är i detta kvinnors och äldres oro till viss del grundar sig i. Oftast är förövarna yngre män vilka majoriteten av både kvinnor och äldre har svårt att försvara sig mot. Äldre personer kan också råka mer illa ut i och med den högre skaderisken vilket kan leda till långa sjukhusvistelser. Att de äldre ofta inte heller har ett så stort socialt nätverk som kan hjälpa och stötta dem efter ett överfall är också en bidragande faktor till oron för att utsättas för ett brott hos äldre. Även barn och ungdomar känner oron för brott ofta i samband med skolan i form av mobbning men också utanför. Detta visar att många grupper i samhället känner oro för att utsättas för brott och det är ett problem som behöver arbetas med (Herber 2008, s 15).

Att det är män som planerat stadsrummen märks tydligt på många sätt då inte kvinnans behov eller vardagssituation tagits med i beräkningarna. Att gå med en barnvagn genom staden utan problem är svårt och att bilen prioriterats framför buss eller cykel, då det är fler kvinnor än män som använder andra färdmedel än bil, är exempel som visar att de kvinnliga brukarna av staden inte tillfrågats under planeringen (Listerborn 2002, s 17).

Det är inte bara skillnader mellan män och kvinnor, när det gäller hur trygghet upplevs, utan även andra olika grupper i samhället upplever och känner trygghet olika mycket. De som ofta upplever en trygghet är, enligt Herber, höginkomsttagande, unga, svenska män boendes i villa. De som känner sig minst trygga är äldre, kvinnliga låginkomsttagare oftast utlandsfödda bosatta i hyreshus. Invandrare och homosexuella är grupper som riskerar att utsättas för riktade brott, förtryck och fientlighet från andra människor i samhället. Detta gör att oron för att utsättas för brott i dessa minoritetsgrupper kan vara stor (Herber 2008, s 11). I samhället finns olika diskriminerande maktordningar och det är grupper som är intersektionellt diskriminerande som oftast känner sig mest utsatta och har lättare för att bli offer. De som har svaga resurser har svårt att hävda sig och upplever oftare oro och otrygghet än någon som med samhällets normalitet anses ha högre status. Olika grupper upplever även olika saker som mer eller mindre bidragande faktorer till otrygghet. En undersökning där äldre kontra yngres otrygghetsmarkörer visade att äldre upplevde nedskräpning och skadegörelse som största orsaken till att de kände sig otrygga, medan tonårstjejer känner oro inför grupper av andra tjejer i liknande ålder. Dock skall nämnas att undersökningen inte är statistiskt säkerställd utan var en kvalitativ studie för att få fram vad

trygghet kontra otrygghet kunde vara för olika grupper av kvinnor. FCH arbetade med fokusgrupper, workshops och andra deltagardemokratiska modeller.¹⁸

Trygghet är både objektiv och subjektiv då den handlar om hur människors livssituation ser ut och hur de själva upplever den. Goda livsvillkor är grunden för trygghet men detta betyder inte automatiskt att alla som har goda livsvillkor känner sig trygga (Herber 2008, s 11). Cruse Sondén anser att det är viktigt att se en plats från olika perspektiv och hitta lösningar som fungerar för många. För de som bor och använder den ofta kan den kännas trygg och säker i och med att de känner de andra som bor i området, medan en person som bara är på genomfart eller besöker den för första gången upplever platsen som obehaglig och otrygg.¹⁹ Kollektivtrafiken är livsnödvändig för många då de ska ta sig till sina jobb, åka och handla, fritidsaktiviteter etcetera, och därmed blir även hållplatserna och vägarna dit viktiga. Personerna i fråga har kanske inget annat val, därför måste de vara trygga och säkra. Andra platser som individerna upplever otrygga kan de välja att undvika.²⁰

¹⁸ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

¹⁹ Samtal med Gerd Cruse Sondén, Tryggare och mänskligare Göteborg. 2014-02-19.

²⁰ Samtal med Pernilla Hallberg, projektledare för Fastighetsägare Centrala Hisingen 2014-02-26.

5. Göteborg stads existerande trygghetsarbeten kring kollektivtrafiken och dess hållplatser

I detta kapitel kommer några av de olika trygghetsarbetena och projekten som genomförts i Göteborgs stad, med kollektivtrafiken i fokus, presenteras. Detta för att ge en bild av hur staden hittills har arbetat med den forskning, som delvis presenterades i litteraturstudien ovan, som finns att tillgå angående trygghet. Det här visar också på relevansen av detta examensarbete och att det är något som inte gjorts på liknande sätt tidigare.

5.1. Västtrafiks trygghetspolicy

Västtrafiks trygghetspolicy lyder:

”Västtrafik verkar för en pålitlig och säker kollektivtrafik så att alla resenärer och personal känner sig trygga under hela resan.”

Denna policy fastslogs 2008 och omfattar hela resan från dörr till dörr med syftet är att göra kollektivtrafiken tryggare och säkrare för både resenärer och personal. Policyn är indelad i 4 delar; Personal, Fordon, Hållplatser och Till och från hållplatser, vilka alla är beskrivna i detalj (Västtrafik 2008, s 1).

I delen om *trygga och säkra hållplatser och terminaler* står det att tydlig information på hållplatserna angående när de olika turerna ska gå ökar känslan av trygghet. Vikten av att resenärerna får tydlig information om hur de säkrast tar sig till och från hållplatserna betonas också. Det är även viktigt att hållplatsen är tydlig i förhållande till övrig trafik så att resenären vet vart den ska stå och gå på ett säkert och tryggt sätt (Västtrafik 2008, s 12). Under samma rubriks står det om utformningen av hållplatser och terminaler och dess betydelse för tryggheten. Områden som särskilt bör betraktas när det handlar om tryggheten kring hållplatsen är bland annat belysning, väderskyddens utformning, sikt och överblick på hållplatsen, markbeläggning med mera. Detsamma gäller för vägarna till och från hållplatserna. Här påpekas även betydelsen av en underhållen hållplats för att resenärer ska känna sig trygga och att det är viktigt att åtgärda skadegörelse, nedskräpning eller klotter snabbt då det skapar trygghet när det syns att platsen regelbundet tas om hand (Västtrafik 2008, s 13).

Delen *trygg och säker väg till och från hållplatser och terminaler* beskrivs vikten av information, lokalisering, underhåll och utformning och hur dessa påverkar resenärens väg till och från hållplatsen (Västtrafik 2008, s 14-15).

Alla punkter finns med i den hållplatshandbok Västtrafik har utformat för att praktiskt kunna applicera policyn i verkligheten. I den finns program och åtgärder för varje punkt så att arbetet med trygghetsfrågor finns med som en del i Västtrafiks arbete mot en tryggare kollektivtrafik.

5.2. K2020 Den ideala bytespunkten

K2020 är ett projekt med uppgift att utforma en plan för utvecklingen av kollektivtrafiken i Göteborgsregionen. Det är ett sammarbete mellan Västra Götalandsregionen, Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborgs Stad, Västtrafik, Vägverket och Banverket (nuvarande Trafikverket). År 2008 presenterades ett förslag som är en del i det arbete mot målet att 40 % av resorna i Göteborgsregionen ska ske med kollektivtrafiken år 2025 (K2020 2008). Detta är en del av den satsning på kollektivtrafiken i Göteborgsregionen och detta program innefattar flera olika delar som på olika sätt kommer påverka kollektivtrafiken. Ett exempel som har gått ner på lite lägre nivå i samhället är *Den ideala bytespunkten – med resenären i fokus*. Med visionen för Västra Götaland ”Det goda livet”, utgår denna rapport ifrån resenärens behov och inte trafikens. Att öka kvaliteten kring hållplatserna nu när antalet resenärer kommer

öka, är en självklarhet i programmet för en ökad kollektivtrafik. Nio stycken kvalitetsmål har arbetats fram utifrån studie baserade framtidstrender. Dessa är; den trygga bytespunkten, den levande bytespunkten, den koncentrerade bytespunkten, den tillgängliga bytespunkten, bytespunkten som mötesplats, den behagliga bytespunkten, den intelligenta bytespunkten, den hållbara bytespunkten och den karismatiska bytespunkten. Alla visar på vikten av funktionen hos bytespunkten och att det är många olika aspekter som spelar in för att resenären ska trivas och på så sätt locka fler resenärer till kollektivtrafiken (Gehl Architects 2007, s 5-7 och s 30).

5.3. Vägen mellan hemmet och hållplatsen av Karin Berg

Karin Bergs licentiatavhandling på Institutionen för Arkitektur på Chalmers Tekniska Högskola heter *Vägen mellan hemmet och hållplatsen, utveckling av ett kvalitetsredskap för dialoger i stadsplaneringsprocessen* och handlar om gångvägen till och från hållplatsen. Den är ett bidrag till diskussionen kring den del av kollektivtrafiken som det annars inte finns mycket forskning om. Ett mål med avhandlingen var att få fram ett specifikt dialogstärkande kvalitetsredskap som underlättar för hur den gemensamma planeringen mellan bebyggelse- och trafikplaneringen ska hanteras (Berg 2005, s 5 och s 9). Berg vill, genom sin avhandling, skapa en konceptuell dialogmodell som kan ge användaren ett kritiskt förhållningssätt till de planeringsmetoder och verktyg som redan finns för att kunna utnyttja dem på bästa vis. Den ska fungera som ett dialogstärkande verktyg redan i planeringens tidiga skeden, när kollektivtrafikfrågor kring kvaliteten på vägar till och från hållplatser ska hanteras (Berg 2005, s 11).

6. Resultat och analys

Litteraturstudien, samtal med sakkunniga och ett flertal fältbesök har resulterat i den slutgiltiga utvärderingsmallen. De tre tilldelade hållplatserna har haft en betydande roll till mallens utveckling under fältbesöken som har gjorts. Alla tre hållplatser har bevisat och stärkt de brister i mallens tidigare utformningar vilket lett till den optimala utvärderingsmallen för trygghet. I kommande kapitel presenteras valen för mallens struktur och uppbyggnad.

6.1. Utvärderingsmallen

Den slutliga mallen går att se i sin helhet i bilaga 2.

Genom flera förändringar av strukturen så har den resulterande mallen blivit uppdelad i två delar, belysning och specifik platsdel. Att belysningen fick vara en separat del berodde på att den inte går att betygsätta på samma vis som den andra delen. Detta beror delvis på att belysning kan upplevas olika beroende på från vilket håll ljuset träffar men även att det blir enklare att undersöka och granska belysningen separat när det endast kan göras efter mörkrets inbrott.

Den andra delen, platsdelen, består av tre områden, som tillsammans skapar en övergripande förståelse och inblick i hur platsen upplevs. Dessa tre är hållplatsen, gång- och cykelvägar och gång- och cykeltunnlar. Denna geografiska indelning gjordes för att enklare separera problemen eftersom det kan skilja sig vart de finns och hur problemen upplevs. Uppdelningen gjordes även för att täcka in hela hållplatsen och dess närmaste omgivning på det mest givande sättet som har visats efter samtliga fältförsök. Att stå att vänta på hållplatsen kan ge en annan känsla av trygghet än att gå från- och till hållplatsen på gång- och cykelvägarna. Gång- och cykeltunnlar valdes som ett eget område på grund av att många upplever dessa som otrygga och sin enkelhet att granskas enskilt och dessutom finns de inte överallt.

Efter områdesuppdelningarna valdes kategorier, som genom litteraturstudien och samtal med sakkunniga visats påverka tryggheten genom den fysiska utformningen. De slutliga kategorierna blev; överblick, orienterbarhet, omsorg och omgivning. Som står skrivet ovan, kapitel 4, påverkar dessa tryggheten på olika sätt. För att kontrollera de olika kategorierna har ett antal passande frågor tagits fram genom förstudien av befintlig litteratur, rapporter och diskussioner. Frågorna är tänkta att underlätta bedömningen av kategorierna på de olika områdena som vidare leder till en översikt av platsens upplevda trygghet. Nedan presenteras en sammanfattning av frågorna då de formulerats olika beroende på vilket område som undersöks eller om det är på dagen eller på kvällen, men frågorna handlar om samma saker. Även en kort redogörelse till varför de tagits med och hur de bidrar till kategorin ges.

6.1.1. Överblick

- *Finns det skymmande vegetation?*

Vegetation, såsom träd, buskar, sly, stenar med mera, som bryter siktlinjer eller skapar gömställen bidrar till en sänkt trygghetskänsla på platsen. Det är dock viktigt att tänka på årstidernas förändringar av miljön då en stor och burrig buske på vintern kan tyckas obehaglig men på sommaren med sina blad, dofter och fågelsång kanske den upplevs som positiv. Här är det även viktigt att tänka på att människor är olika långa, för korta människor kan överblicken av platsen bli bristfällig men överskådlig och tydlig för en längre person.

- *Finns det skymmande föremål?*

Föremål, såsom exempelvis elhus, plank eller reklamskyltar, kan också bryta siktlinjer eller skapa gömställen som orsakar oro hos människor. Samma sak här, att människor är olika långa.

- *Hur är sikten?(Gång-och cykeltunnlar)*

Sikten är betydande för överblickbarheten eftersom den avgör hur mycket en människa kan se av en plats eller sträcka. Att kunna veta i förväg vad som kommer längre fram skapar en trygghet för då har personen en chans att förbereda sig. Att en gångtunnel svänger, så att det inte går att se rakt igenom den, är ett exempel då oron för att något ska hända ökar på grund av att sikten brister.

- *Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? (Gång-och cykeltunnlar)*

Är det stora skillnader mellan ljus och mörker tar det längre tid för ögat att anpassa sig och det sker en slags bländning, allt runt omkring blir mörkt vilket gör att det kan ta tid att upptäcka hinder eller mötande människor.

- *Syns ansiktet på den mötande? (Ej hållplatsen)*

Detta gäller främst i en gång- och cykeltunnel, men även på en gång-och cykelväg, där det är viktigt att tänka på hur ljuset från belysningen träffar ansiktet och hur skuggor uppstår. Detta skapar en trygghet på så sätt att det går att identifiera och göra en bedömning av den mötande.

- *Är kuren utformad på ett sådant sätt att det syns om någon kommer från alla håll?(Hållplatsen)*

Detta är en specificerad fråga som bara finns på hållplatsområdet och tankarna är samma som vid skymmande föremål. Går det inte att se vad som väntar längre fram kan det upplevas som osäkert och otryggt. Om en resenär sitter inne i kuren ska inte denna bli överraskad av en annan person som kommer, vilket kan orsakas av att till exempel en stor reklamskylt skymmer sikten.

6.1.2. Orienterbarhet

- *Är det tydligt vart in-och utgångarna är?(Ej gång-och cykelvägar)*

Denna fråga handlar om huruvida platsen har utformats på ett bra sätt som tydliggör in- och utgångarna. Detta är viktigt för att en människa ska kunna identifiera möjligheterna att ta sig från eller till platsen. Här kan flera faktorer spela in såsom belysningen, brutna siktlinjer, skymmande föremål med mera.

- *Finns det tydlig vägvisning? Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk?*

Skyltar, informationstavlor, kartor med mera som underlättar för och informerar människor på platsen om hur de tar sig runt på området. För en person som aldrig varit där tidigare är det en trygghet att snabbt kunna hitta informationen och veta vart den ska gå, utan att behöva spendera tid till att gå runt och leta. Övergångsställen och tydliga gångstråk bidrar också till tydlighet i vart gångtrafik sker. Det är viktigt att alla skyltar och kartor syns bra även om det är mörkt, här är belysningen av stor vikt och den kan även bidra med till exempel att belysningsstråk tydliggör gångvägar.

- *Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen?*

Att ha alternativ är viktigt, särskilt i samband med gång- och cykeltunnlar då dessa avgränsar möjligheten att fly ut åt sidorna. Flyktvägar är alltid något som människor, medvetet eller omedvetet registrerar på en plats för att veta hur en oönskad situation kan undvikas. På kvällen, då det är mörkt, är det viktigt att alternativen inte blir färre än på dagen genom bristande belysning, eftersom det är då majoriteten av människorna upplever en otrygghet.

- *Finns det tydlig information i kuren? Syns informationen i kuren med hjälp av omgivande belysning? (Hållplatsen)*

Att det finns tydlig och rätt information på hållplatsen för resenären är viktigt. Den kan till exempel ge en visshet om att det kommer en buss eller spårvagn, hur länge resenären behöver vänta eller hur det fungerar med biljetten. Även om informationen finns kan den vara svår att se på grund av vandalism, därför gäller det att snabbt få det åtgärdat så att resenärerna kan ta del av informationen på ett lätt sätt. Informationen måste även synas även om det har blivit mörkt vilket gör att belysningen av kuren måste vara rätt.

- *Finns det tydlig information över hållplatsen? Syns informationen över hållplatsen med hjälp av omgivande belysning? (Hållplatsen)*

På liknande sätt som vägvisning var viktigt för att orientera sig till och från hållplatsen så är informationen på hållplatsen viktig. Var alla linjer avgår ifrån, en översiktskarta och tydlig tidtabellsavisering utanför kureorna kan vara punkter som tillhör detta.

- *Finns det en klocka? (Hållplatsen)*

Att kunna se vad klockan är utan att behöva gå in i kuren är en bra sak då det kanske står ett otrevligt gäng i kuren, eller klockan (om det finns någon) kanske är trasig.

6.1.3. Omsorg

- *Hur luktar det? (Gång-och cykeltunnlar)*

En ofräsch doft av till exempel urin kan tolkas som att platsen inte ses efter och att det vistas ostabila personer där.

- *Finns det soptunnor?*

Att det inte finns möjlighet att slänga skräp i närheten av där människor uppehåller sig leder till att skräpet istället hamnar på marken och skapar en ovårdad plats som upplevs övergiven.

- *Finns det skadegörelse?*

Skadegörelse orsakar en känsla av att platsen är övergiven och att det kan vistas otrevliga människor i närheten. Detta gäller bland annat skyltar, soptunnor, räcken, stolpar, belysning med mera.

- *Finns det klotter? Har det tillkommit klotter gentemot dagen?*

Klotter kan bidra till att området känns som okontrollerat och övergivet. Klotter är väldigt dyrt och svårt att kontrollera då det snabbt kommer tillbaka igen efter rengöring men det påverkar tryggheten negativt. Detta kan till exempel vara då affärer stängt sina portar eller dragit ner inbrottsskydd.

- *Är någon belysning släckt? (Gång-och cykeltunnlar)*

Att belysningen inte lyser i tunneln kan vara på grund av att den avsiktligt är avstängd (ofta på dagen) men kan även vara trasig. Om inte belysningen fungerar på en redan otrygg plats kommer ännu färre att vilja gå där.

- *Vad finns det för sittmöjligheter?*

Att kunna sitta ner, både i väntan på bussen och längs gångvägen, är av stor vikt för att få ut fler människor i det offentliga rummet. En äldre person kanske inte vågar ge sig ut för att den vet att det inte finns någonstans att vila på vägen. Det gäller att det finns sittplatser utplacerade med jämna mellanrum och att antalet även är anpassat till hur terrängen ser ut till exempel att det finns flera vid branta backar.

- *Finns det kurer för skydd mot väder? (Hållplatsen)*

Att inte behöva stå och frysa eller bli blöt visar på att någon bryr sig om att resenären står där och väntar och det i sin tur påverkar tryggheten hos en person.

- *Finns det övrigt skydd mot väder? (Hållplatsen)*

Detta kan till exempel vara en vänthall, kiosk, café, träd, byggnad eller annan slags konstruktion.

6.1.4. Omgivning

- *Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande?*

Att ha flera ögon och öron i närheten av platsen skapar en känsla av trygghet både genom att någon kan se eller höra om det händer något och det är ett alternativ till flyktväg om det skulle behövas. Viktigt att de syns även om det blivit mörkt, att entréerna syns tydligt så att människor vet vart de ska gå.

- *Finns det kvällsaktiviteter?*

Kvällsaktiviteter är bra i och med att det automatiskt bidrar till att det finns andra människor i närheten.

- *Närhet till biltrafik?*

En trafikerad väg kan också fungera som en källa till extra ögon som skulle kunna se om något händer. Dock kan det vara negativt ur ett trafiksäkerhetsperspektiv att ha en väg nära en hållplats eller gång- och cykelväg. I detta arbete syftar frågan bara på biltrafiken som ögon.

- *Finns det aktiviteter i väntan på bussen eller spårvagnen?(Hållplatsen)*

Att ha något att göra i väntan på bussen kan göra så att platsen känns tryggare. Detta kan vara aktiviteter för barn, konst, planteringar med mera.

6.1.5. Belysning

- *Finns det mörka partier?*

Områden mellan armaturer, till exempel på en gångväg, kan ofta bli som mörka hål. Fattas det belysning någonstans? Är belysningen på fel plats eller vad är det som orsaker dessa mörka partier?

- *Finns det direkt bländning på platsen?*

Direkt bländning innebär att någon armatur lyser för starkt, detta kan till exempel vara en strålkastare, en vanlig gatubelysning eller en reklamskylt.

- *Finns det sträckor eller områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?*

Detta kan uppstå i ett område bakom en upplyst plats, till exempel en hållplats, eller mellan armaturer på en gång-och cykelväg. Detta blir också en slags bländning i och med att ögat adapterar då ett mörkt område nås direkt från ett starkt upplyst område. Då upplevs området ännu mörkare och personen ser ingenting förrän ögat ställt in sig. Detta är tydligt i samband med vissa gång-och cykeltunnlar där belysningen inne i tunneln är kraftig och belysningen utanför är undermålig.

- *Är det rätt belysning för ändamålet?*

Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig och så vidare. Det behövs olika belysning för till exempel en bilväg och en gångväg. Att markera med hjälp av samma armatur och ljus gör det tydligare vad platsen eller området har för syfte.

- *Vad finns det för olika typer av belysning?*

Vilka typer av armaturer finns det? Sitter den på olika höjder? Att ha för många olika armaturer kan skapa förvirring, lika armaturer underlättar att förstå vad syftet med platsen är till exempel ett gångstråk. Olika höjder är bra för att undvika skuggor, eller att mötande människor inte syns.

- *Hur är färgåtergivningen?*

Om det inte är rätt färgåtergivning kan platsen upplevas som onaturlig och skuggor och kontraster kan vara missvisande.

- *Är all belysning nödvändig?*

Många olika ljuskällor på samma ställe kan ta ut varandra och göra en del överflödiga. Detta är svårt att kolla utan att testa att släcka ner vissa för att se hur mycket de bidrar med. Detta skulle underlätta drift-och underhållsarbetet för om någon belysning går sönder syns det tydligare och platsen behöver inte ha släckta lampor vilket kan upplevas som att ingen tar hand om den.

- Finns det någon belysning som inte är igång?

Detta hör ihop med frågan ovan. Varför är de inte igång? Är de avstängda eller trasiga?

6.2. Reflektioner av fältresultaten

Mallen utfördes på de tre tilldelade hållplatserna; Wavrinskys, Marklandsgatan och Nordstan och resultatet blev att mallen i den slutliga versionen fungerade med de förutsättningar som finns idag. Alla tre visade på skilda problem vilket gjorde att mallen kunde prövas på flera sätt och funktionen var fullgod på alla vilket visar på att mallen är tillräckligt bred för att användas på platser med olika förutsättningar. I och med att syftet med detta arbete var att utforma ett verktyg som skulle kunna användas för att undersöka tryggheten på och kring en hållplats, kommer inte alla specifika resultat från de tre hållplatserna att redovisas då detta är ointressant. Däremot finns de med som bilagor. Resultatet från Wavrinskys går att läsa i bilaga 3 Marklandsgatan är bilaga 4 och Nordstan är bilaga 5.

Det generella som går att säga, som alla tre platser visade, är att problemen ofta finns i samband med gång- och cykelvägarna. Hållplatserna visade inte på så stora problem utan det var på vägarna till och från som de flesta rödmarkeringarna gjordes. Detta visar att det är där åtgärder ska prioriteras. Gång- och cykeltunnlar var också en utsatt plats som kräver åtgärder, tyvärr så är de svårarbetade och det visade den ena tunneln på Marklandsgatan ett bra exempel på. Ena veckan när vi var på plats hade en upprustning satts igång med målandet av taket i en ljus kulör och väggar fick nytt ytskikt. Bara några veckor senare, hade de nya väggarna kommit upp men var redan nerklotttrade. Detta visar hur svårt det är med just klotter och tunnlar. Däremot fick den andra gångtunneln vid Marklandsgatan även den ett ansiktslyft med bra belysning i anslutning till entréerna.

En kategori som det ofta fanns problem kring, i alla områden, var omsorg. Mycket var ovårdat eller småtrasigt vilket gav en känsla av att platsen var övergiven. Det kunde till exempel vara klotter på lyktstolpar och bänkar, förfallna staket eller gamla slitna papperskorgar, bild 18 och 19 ovan visar på detta.

Bild 18 Förfallet staket längs med gångbana (Författarna 2014).

Bild 19 En av de få sittplatser på Wavrinskys (Författarna 2014).

6.3. Åtgärdsförslag

Baserat på den litteratur som studerats och fältresultaten från de tre hållplatserna har generella åtgärdsförslag arbetats fram. Nedan följer några förslag på åtgärder som skulle kunna tillämpas på en hållplats men det betonas att dessa inte är några standardlösningar eftersom det alltid kommer skilja sig från plats till plats och vad det finns för kunskaper hos de inblandade. Det gäller också att få fram vem som är ansvarig för vad och sedan kontakta dessa för att diskutera vilka möjligheter som finns. Åtgärder på en plats kan vara av vitt skilda karaktär beroende på hur platsen ser ut. Vissa kan vara mindre, går snabbt att genomföra och är inte så kostsamma. Detta är ofta drift-och underhållsfrågor vilket gör det enklare att veta vem som bär ansvar för att problemet blir åtgärdat, alltså vilken instans som ska upplysas. Detta kan till exempel vara Park och Natur behöver ansöka ett buskage. De lite större problemen, som kräver långsamma och dyra lösningar kan bli svårare av anledningen att de kan ligga mer på en planeringsnivå. Ett exempel här kan vara att den enda lösningen på att få hållplatsen trygg är att förtäta och få dit mer bostäder. Detta är inget som kan göras direkt utan blir en planeringsfråga där flera olika instanser kanske måste kontaktas. Förslagen är knutna till de olika frågor som ställs i mallen.

6.3.1. Drift-och underhållsåtgärder

- *Är det tydligt vart in- och utgångarna är? (Ej gång-och cykelvägar)*

Ett exempel kan vara att det är dålig belysning, att det krävs en speciell belysning för att förtydliga vart in- eller utgången är. Likadan belysning på övriga gångstråk gör det tydligt vart gångtrafik ska ske. Annorlunda markbeläggning kan också vara ett alternativ likaså att markera entréer eller fasader med belysning för att förtydliga vad som finns runtomkring, vart hjälp kan sökas vid fara. Att en gång- och cykeltunnels in- och utgångar är tydliga är viktigt för att de ska kännas trygga. Att belysa dem på rätt sätt, ha skyltar och på något sätt tydliggöra kopplingen med omkringliggande bebyggelse, till exempel med belysningsstråk eller goda siktlinjer, är åtgärder som ökar tryggheten kring en gång-och cykeltunnels in-och utgångar.

- *Finns det skymmande vegetation?*

Rensa upp och gör platsen mer välvårdad. Kanske behöver det inte helt tas bort ett buskage utan det räcker med att ansöka den så att den ser vårdad ut och inte täcker för mycket. Även här kan belysning hjälpa till med att göra vegetationen mer synlig och trygg.

- *Finns det tydlig information i kuren? Syns informationen i kuren med hjälp av omgivande belysning? (Hållplatsen)*

Detta är ett typiskt drift-och underhållsproblem som är enkelt att åtgärda. Vid vandalisera kan det behöva lagas så fort som möjligt för att undvika ytterligare skadegörelse och för att resenären ska kunna ta del av informationen. Ofta står det ett nummer till ansvariga i kuren som går att ringa, annars kontakta Västtrafik för att få reda på vem som är ansvarig. Kolla över belysningen och se om den är bristfällig eller inte. Kanske behöver någon armatur riktas om eller bytas ut.

- *Finns det tydlig information över hållplatsen?*

Hur är belysningen av skyltar? behövs det en karta över området? Tidsavisering utanför kuren underlättar för resenärerna då de slipper gå in i kuren. Ibland kan kontrasten/ljuset på tidtabellaviseringen göra att det är svårt att se, viktigt att anpassa det till ljuset ute. Även här kan Västtrafik kontaktas för att se vilka möjligheter som finns, Trafikkontoret är ansvariga för belysningen.

- *Finns det en klocka?*

Kontakta ansvariga för att se om möjligheten att få dit en klocka, eller att laga den befintliga.

- *Finns det soptunnor?*

Få dit fler soptunnor genom att ta kontakt med ansvariga och förklara bristen och se vad det finns för möjligheter.

- *Hur luktar det?(Gång-och cykeltunnlar)*

Otrevlig lukt skapar en känsla av att platsen inte tas om hand. Detta gör att det är viktigt att städa tunneln ofta och försöka hitta källan till problemet. Kanske går det att ordna någon doftkälla.

- *Hur är nedskräpningen?*

Här kan antalet soptunnor påverka eftersom det kan vara så att soptunnorna är överfulla eller obefintliga. Detta är något att påpeka hos de ansvariga för att få dit fler soptunnor eller öka tömningstiderna. Finns det något alternativ till papperskorgarna? Ett exempel är en ny modell som heter Big Belly Solar, med större kapacitet och ett kommunikationssystem som meddelar när det är dags att tömmas. Ett annat alternativ är att prata med de som plockar skräp på platsen och se hur deras tidsschema är för att påpeka att det är skräpigt.

- *Finns det skadegörelse?*

Kontakta respektive ansvarig och meddela. En skadegörelse är viktig att åtgärda snabbt för att visa att någon bryr sig om platsen, annars finns det risk för mer skadegörelse och ökad kriminalitet. Belysning och sociala ögon gör att risken att synas ökar vilket kan förhindra att vandalism sker.

- *Finns det klotter? Har det tillkommit klotter gentemot dagen?*

Viktigt att snabbt få bort detta då, precis som skadegörelse, platsen känns mer omhändertagen och risken för mer klotter eller vandalism minskar. Belysning på rätt ställe och sociala ögon kan göra att risken för att ertappas ökar vilket kan avskräcka. Vid om- och nybyggnation är det bra om ett material som enkelt kan rengöras från klotter används. Dessa kan vara dyrare än andra material men är en bra investering på längre sikt.

- *Finns det någon belysning som inte är igång?*

Är den avstängd, kolla med ansvariga varför och om den i så fall ska tas bort. Är den trasig, meddela ansvarig för att få den åtgärdad.

- *Finns det tydlig vägvisning? Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk?*

Hör med ansvariga om möjligheten att ordna vägvisning där det saknas. Om den inte syns när det blivit mörkt kan bättre belysning sättas upp för att åtgärda det.

- *Hur är sikten? (Gång-och cykeltunnlar)*

Detta handlar om hur sikten genom tunneln är, om det går att se rakt igenom den eller om det är något hinder i vägen, till exempel att den är krökt. Ett förslag är att sätta in en spegel så att sikt skapas genom hela.

- *Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor?(Gång-och cykeltunnlar)*

För det mesta lyser bara belysningen i gång-och cykeltunnlar på kvällen då det är mörkt, och det är förvisso då det behövs mest. Dock kan skillnaderna mellan ljuset inne i tunneln och utanför skilja sig mycket även på dagen. Tänk en solig dag, utan belysning i tunneln, uppstår samma effekt som på kvällen, en bländning sker då en person kommer från en ljus plats och in i en mörk. Att belysa mer på dagen och mindre på kvällen vore en god idé så att inte skillnaderna mellan ute och inne blir för stora, eftersom det tar längre tid för ögat att anpassa sig då.

- *Är någon belysning släckt?(Gång-och cykeltunnlar)*

Det är viktigt att få reda på varför den är släckt, om det är för att den är trasig eller om den är avstängd. Att ha belysning som inte lyser skapar en känsla av att platsen inte tas omhand.

6.3.2. Planeringsåtgärder

- *Finns det skymmande föremål?*

Finns det möjlighet att flytta det? Behövs det verkligen? Det som behöver elimineras är möjligheten till ett gömställe, en skymd plats där omgivningen inte ser vad som händer. Att belysa de mörka hålen på ett bra sätt är en bra åtgärd. Måla objektet i en ljus kulör som reflekterar ljus bra vilket gör att skuggor syns tydligare.

- *Är kuren utformad på ett sådant sätt att det syns om det kommer någon från alla håll?(Hållplatsen)*

Att få bort de reklamskyltarna som täcker ena sidan, och på så sätt både skapar ett gömställe och bryter sikten, vore en bra lösning. Kanske går det att sätta reklamen någon annanstans på platsen.

- *Syns ansiktet på den mötande?(Ej hållplatsen)*

Belysning på lägre höjd gör att ansikten lysas upp bättre och det är lättare att se den mötande. Att sänka ljusstyrkan på belysningen ovanifrån kan också vara ett alternativ då det kan orsaka skuggor och mörker kring ansiktet.

- *Finns det tydlig information om hur man tar sig vidare från hållplatsen?*

Kontakta ansvariga för skyltar? Övergångsställen? Belysning av skyltar på kvällen? Syns all information på kvällen också? Kartor för att veta hur långt det är till andra platser för att eventuellt kunna promenera.

- *Vad finns det för sittmöjligheter?*

Inför flera sittplatser på flera platser för att inbjuda till vila. Spridning av sittplatser så att det finns valmöjligheter gör att det finns möjlighet att välja personer att sitta bredvid. Om inte en klassisk bänk går att ordna kan till exempel en "lutningsbänk" som finns på vissa hållplatser ordnas, se bild 20. Andra kreativa lösningar skulle även höja trivselfaktorn. Uppvärmda bänkar är ett bra alternativ då de befintliga bänkarna inte används, det är kanske för att de är för kalla?

Bild 20 Lutningsbänk (www.teamtejbbrant.se 2014).

- *Finns det kurer för skydd mot väder?*

Tala med ansvariga för att påpeka bristen och se vilka möjligheter som finns.

- *Finns övrigt skydd mot väder?*

Går det att ordna en väntsal? (framförallt då vid större knutpunkter) vad finns det för möjligheter för platsen i övrigt? Ett lättare vindskydd som ett genomskinligt plank, ett tak som solskydd.

- *Finns det kvällsaktiviteter?*

Går det att få dit någon butik till exempel en pressbyrå om hållplatsen är tillräckligt stor och det finns bra underlag för det, med antal resenärer.

- *Finns det aktiviteter i väntan på bussen eller spårvagnen?(Hållplatsen)*

Konst, måla en tråkig betongvägg, skulptur, något att leka på för barn till exempel en klätterställning, något fint att kolla på, planteringar, kiosk eller café med mera.

- *Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande?*

Att belysa och markera entréer och fasader för att förtydliga att det finns människor i närheten är viktigt för tryggheten då det skapar en naturlig övervakning. Att ha klara siktlinjer mot de omkringliggande bostäderna eller offentliga lokaler ökar tryggheten så att röja buskage, glesa ut tät skog eller flytta på föremål kan vara bra idéer. Att förtäta kring platsen är en mer omfattande planeringsfråga men det kan vara ett bra alternativ för att få fler sociala ögon på platsen.

- *Närhet till biltrafik?*

Det är svårt att åtgärda med tanke på de stora kostnaderna av att bygga en väg och orimligheten att placera en väg vid varje hållplats. Men om det finns en väg i närheten, men att siktlinjer blockeras av träd eller andra skymmande föremål, kan det vara en god idé att se över möjligheterna att skapa siktlinjer med hjälp av avverkning eller genom att flytta objekt.

- *Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen?*

Om enda alternativet är en gång- och cykeltunnel är det viktigt att få till en alternativ gång-och cykelväg, speciellt kvällstid. Det kan också vara så att belysningen av de befintliga gång-och cykelvägarna är bristande på kvällen, vilket gör att alternativen blir färre. Då är det viktigt att se över vilka stråk som behöver vara upplysta på ett bra sätt för att skapa alternativ då det är mörkt. En upprepning och upprustning av de befintliga gång-och cykelvägarna bör genomföras så att de blir attraktiva alternativ och ökar valmöjligheterna.

6.3.3. Belysningsåtgärder

Eftersom belysningen har varit en fristående del genom hela rapporten, presenteras även åtgärdsförslagen för sig själva. Det går dock att säga att majoriteten av åtgärderna ligger på en planeringsnivå eftersom belysningen ofta är integrerad i platsen och det blir en större kostnad att ändra den befintliga.

- *Finns det mörka partier?*

Att försöka eliminera svarta hål som finns i anslutning till där folk vistas är viktigt för tryggheten i och med att de skapar gömställen där människor inte se vad som finns. Att försöka jämna ut och öka belysningens räckvidd med annan armatur är ett förslag för att minska mörka partier på en plats. Att belysa omgivningen som fasader, träd, berg eller andra föremål är en annan idé som både leder till att mörka partier minskar och att miljön blir spännande att vistas i.

- *Finns det direkt bländning på platsen?*

För starka ljuskällor som skapar bländning måste ses över. Det finns olika ljuskällor som avger olika typer av ljus till exempel kvicksilver och halogen. Se över möjligheterna att byta ljuskällan eller att rikta den på ett annat sätt.

- *Finns det sträckor eller områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?*

Här bör ljuskällan och armaturen ses över. Går det att ordna en ljuskälla där spridningen blir större så att de överlappar varandra och skapar en hel väg med ljus? Det är också viktigt att inte ha för stark belysning på en plats då det orsakar att omgivningen blir mörk.

- *Är det rätt belysning för ändamålet?*

Rätt belysning för rätt ändamål tydliggör platsens funktion. Att ha sammanhängande armatur på till exempel en gångväg underlättar för gående. Det krävs olika belysning för olika ändamål, till exempel är det höga stolpar vid en bilväg medan det behöver vara lägre där gångtrafik sker.

- *Vad finns det för olika typer av belysning?*

Att ha för många på en plats skapar förvirring och det kan vara en god idé att byta ut några typer för att få färre sorter. Olika höjder kan skapa en spännande miljö för människor att vistas i. Ett bra alternativ är att ha lägre belysning, dels för att sänka skalan men också för att få en bra belysning av människorna på platsen och det är lättare att se personernas ansikte.

- *Hur är färgåtergivning?*

Här varierar färgåtergivning med vilket typ av ljus ljuskällan utstrålar. Att byta ut gamla mot nya kan förbättra platsens färgåtergivning.

- *Är all belysning nödvändig?*

Om det finns möjlighet vore det bra att prova att släcka ner vissa ljuskällor för att se vilken påverkan de har. Ofta finns det flera olika ljuskällor som tar ut varandra och skapar bara ett extra arbete för drift-och underhåll.

- *Finns det någon belysning som inte är igång?*

Är belysningen trasig är det viktigt att det snabbt åtgärdas, dels för att den skapar ett mörkt hål och dels för att det kan upplevas som att platsen inte tas omhand eller ses till om det tar för lång tid innan en åtgärd sker. Är belysningen avstängd så är frågan varför och om den kan tas bort. Detta med samma motivering som innan, människorna på platsen kan inte veta om den är avstängd eller trasig.

7. Slutsatser

Att trygghetsfrågor behöver lyftas upp ännu mer i dagens samhällsdebatt kring stadsplanering är det ingen tvekan om i och med att så många människor inte kan leva sina liv som de vill. Kollektivtrafiken är viktig då den skapar möjligheter att röra sig fritt och på så sätt även möjligheten till social delaktighet i samhället. Den är också viktig för miljön då det är det hållbara transportmedlet och om fler skulle välja att åka med den skulle det bidra till ett mer hållbart samhälle.

Utvärderingsmallen som arbetats fram som trygghetsverktyg i detta arbete är en början på den utveckling mot ett mer trygghets betonat arbete i stadens rum, och då särskilt riktat mot hållplatser och dess närmaste omgivning, som måste ske i stadsplaneringen. Mallen är inget avslutat verktyg utan är baserat på hur det ser ut idag i samhället, vad det finns för kunskaper och inställningar till trygghet. I och med att samhället utvecklas måste även mallen göra det men detta är en grundidé till hur en trygghetsundersökning av en hållplats och dess närmaste omgivning skulle kunna gå till.

De åtgärdsförslag som presenteras är inte heller fastslagna som några slutliga lösningar utan de är till för att visa hur problemen kan hanteras och hur tankarna bör gå kring ett trygghetsarbete. Sen är det upp till utövarna att, med sina förkunskaper och mål hitta de bästa lösningarna på just deras problem.

De som kan ha användning av detta verktyg är stadsplanerare med anknytning till kollektivtrafiken, för att få med trygghetsfrågorna redan i början av ett projekt. Detta för att i slutändan få ett bra resultat ur en trygghetssynpunkt vilket gör att fler vill använda kollektivtrafiken, både för nuvarande resenärer och för att locka nya medresenärer.

8. Diskussion

Att undersöka trygghet har visat sig vara problematiskt då det rör sig om mycket subjektiva känslor och det är svårt att göra några generella bedömningskriterier som försöktes i mallen. Begrepp som; *till viss del*, *en bit bort* eller *fåtal* är begrepp som egentligen inte säger någonting, utan det är upp till utövaren av undersökningen att tolka vad den anser är rimligt. Dessa begrepp har dock använts på grund av att inga upprättade riktlinjer hittades rörande vissa frågor i mallen. Detta kan ge stora skillnader i resultaten och en idé för att få en klarare bedömning av en plats är om flera personer, separat, genomför utvärderingen med hjälp av mallen på samma plats. Då skulle en sammanfattning av resultaten kanske visa problemen ur en mer generell synvinkel och inte så personlig som den blir när bara en eller max två gör undersökningen tillsammans. Ur detta kan även sägas att det är bra om utövaren av mallen är påläst inom ämnet trygghet innan undersökningen utförs. Detta för att den ska veta lite mer om hur olika saker påverkar tryggheten och vad det är som bör tittas efter. En rekommendation är att läsa denna rapport i sin helhet eller använda den bifogade referenslista (Bilaga 6) som även Trafikkontoret har fått.

Att denna mall testades av två lekmän var bra ur ett tydlighetsperspektiv för att se om vi förklarat tillräckligt tydligt hur mallen ska fungera. Det som fattas är att yrkesmän, med den professionen som är målgrupp för mallen, testar den och ser om mallen är möjlig att tillämpa i verkligheten. Detta hade varit nästa steg om tiden funnits till och hade gett den verklighetskoppling mallen behöver. Som resultatet blev nu grundar den sig bara på litteratur inom ämnet trygghet och författarnas kunskaper. Visserligen har mallen utvecklats i nära samband med arbetsgruppen som består av yrkesmän, alla med professioner rörande ämnet, men de har aldrig varit med ute och testat den rent praktiskt.

En förbättring som upptäcktes tidigt i arbetet är att mallen borde göras digital istället. Då kan en surfplatta av något slag tas med ut i fält och på ett mycket enklare sätt kan undersökningen genomföras där kartor och mall finns kopplade och fotografier kan direkt läggas in på rätt ställe på kartan. Detta skulle vara bättre ur ett miljöperspektiv eftersom det skulle leda till en effektivare dokumenthantering med mindre pappersåtgång.

En frågeställning som uppdagades i efterhand och som inte finns med i mallen är det allmänna slitaget på en plats. Nu finns det ingen plats i mallen där till exempel trasig asfalt, igensatta brunnar som orsakar vattenansamlingar eller annat allmänt slitage kan tas hänsyn till. Att lägga till en sådan punkt eller att knyta det till någon annan fråga under omsorg vore en god idé.

Trygghetsarbete kan leda till flera positiva saker kring kollektivtrafiken. Till exempel kan det bli enklare att orientera sig till och från hållplatsen då det uppdagades att det saknades skyltar, det kan bli behagligare att vänta på bussen eller spårvagnen då fler sittplatser sätts ut, speciellt om de är uppvärmda. Alltså blir de positiva effekterna av en satsning på trygghetsarbeten redan från början av ett projekt många vilket motiverar ett fortsatt arbete kring dessa frågor.

Det finns några punkter i detta arbete som skulle kunna utvecklas till egna studier, ett är arbetet kring gång- och cykeltunnlar som är en otrygg plats i mångas ögon. Hur dessa kan förändras till det bättre eller hur en avveckling skulle kunna genomföras med bibehållen funktion är intressanta frågor. Skulle det inte gå att avveckla är ett bra förslag att göra den öppnare och bredare och ett bra exempel på detta som uppkommit under arbetet är den ombyggda gång- och cykeltunneln vid Hjalmar Brantings plats. Tanken med trafikseparering är bra men med dagens kunskaper kanske människan ska vara i fokus och inte bilen vilket kan resultera i att människan rör sig över bilarna.

Andra frågor som kräver en djupare förstudie och en annan vinkling än detta arbete är

tryggheten med barn och funktionshindrade, vilket avgränsades från i detta arbete. Det blir mer av en trafiksäkerhetsfråga men det vore intressant att undersöka detta närmare för att se hur mycket av trygghetsfrågorna i detta arbete som också kan kopplas till dessa grupper.

Från första början fanns en frågeställning angående buss- och spårvagnskurernas utformning med som förslag till arbetet. Detta för att vi många gånger ifrågasatt utformningen, om den är ultimat när det gäller storlek och skydd. Ofta är de inte tillräckligt stora för mängden resenärer och många gånger finns det stora ytor runt omkring som skulle kunna utnyttjas för fler eller större kurer. Detta är en fråga som skulle kunna undersökas ytterligare.

Att de utvalda hållplatserna är några av de större i Göteborg och är belägna relativt centralt, kan ha påverkat mallens resultat. Hållplatserna är inte representativa för alla hållplatser i staden då majoriteten ligger i ytterområdena och är mindre. Plastbesök och rundturer med kollektivtrafikens linjer i hela Göteborg har gjorts för att få in så mycket som möjligt av de aspekterna som berör de mindre och de enskilda hållplatserna i mallen. Detta skulle kunna vara en fortsatt studie för att se om mallen verkligen går att använda på alla hållplatser med olika förutsättningar.

Kollektivtrafiken måste prioriteras och lyftas fram i samhällsdebatten då den är viktig i vårt framtida, hållbara samhälle. Att få fler att välja kollektivtrafiken borde vara en punkt som ligger högt upp på prioriteringslistan hos beslutsfattarna och att känna sig trygg i samband med kollektivtrafiken borde vara en självklarhet. En jämn och ökad turtäthet över hela dygnet och alla dagar i veckan, bättre belysning på vägarna till- och från hållplatserna och ökad omsorg är de tre punkterna som enligt oss skulle leda till ökad trygghet och fler resenärer i kollektivtrafiken.

9. Källförteckning

- Alingsås Kommun., JämKomp. och White arkitekter. (2010) *Tryggt och jämställt ljus*. Alingsås: Alingsås Kommun.
- Alm, C. och Lindberg, E. (2002) *Upplevd trygghet vid resor med kollektiva transportmedel*. Linköping: Väg- och transportinstitutet, VTI. (VTI meddelande 919).
- Andersson, P. (2013) Det sittplatsfria Göteborg. *yimbygbg*. http://gbg.yimby.se/2013/01/det-sittplatsfria-gotebor_3214.html. (2014-05-18).
- Boverket. (2002) *Stadsplanera-istället för trafikplanera och bebyggelseplanera*. Karlskrona: Boverket.
- Boverket. (2010) *Plats för trygghet- Inspiration för stadsutveckling*. Karlskrona: Boverket.
- Berg, K. (2005) *Vägen mellan hemmet och hållplatsen, utveckling av ett kvalitetsredskap för dialoger i stadsplaneringsprocessen*. Göteborg: Chalmers Tekniska Högskola. (Licentiatavhandling inom institutionen för arkitektur).
- Berglund, C M., Lindqvist, E., Robertson, K. och Schmidt, L. (2006) *Trygghet i storstädernas transportsystem. Möjligheter att identifiera kostnadseffektiva åtgärder*. Linköping: Väg- och transportinstitutet, VTI. (VTI Rapport 526).
- Eriksson, T. (2010) *Trygghet i boende*. Stockholm: Stiftelsen Tryggare Sverige och Jure AB.
- Forward, S. och Gustafsson, N. (2012) *Fotgängarna i fokus- en kunskapsöversikt*. Linköping: Väg- och transportinstitutet, VTI.
- Faith-Ell, C. och Levin, L. (2013) *Kön i trafiken Jämställdhet i kommunal transportplanering*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.
- Gehl Architects. (2007) *Den ideala bytespunkten-med resenären i fokus. Göteborgsregionens Kommunalförbund*. <http://www.grkom.se/download/18.4413b1f51146a52565080001146/1188804886422/K2020+Id+eala+bytespunkter+aug07.pdf>. (2014-02-26).
- Herber, A. (2008) *En guide till trygghetsundersökningar. Om brott och trygghet*. Göteborg: Tryggare Mänskligare Göteborg.
- Holmberg, H. (2009) *Trygga, säkra, attraktiva stadsdelar. En utvärdering av lokala partnerskap mellan fastighetsägare*. [kunskapsproduktion.se](http://www.kunskapsproduktion.se/documents/rapport_utvardering_lokala_partnerskap.pdf). www.kunskapsproduktion.se/documents/rapport_utvardering_lokala_partnerskap.pdf. (2014-03-22).
- K2020. (2008) *Informationsfolder om K2020. Göteborgsregionens Kommunalförbund*. http://www.grkom.se/download/18.1e54ec5411db5915e3880002389/1229335360366/K2020_kollektivtrafikprog_folder_2008.pdf. (2014-05-12).
- Klarqvist, B. (2004) *Inga enkla grejer- Trygghet och mänsklighet som brottsförebyggande projekt*. Göteborg: Tryggare och mänskligare Göteborg och Göteborgs universitet.

Liseterborn, C. (2002) *Trygg stad- diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik*. Göteborg: Chalmers Tekniska Högskola. Institutionen för arkitektur. (Doktorsavhandlingar vid Chalmers tekniska högskola. Ny serie, 0346-718X ; 1888 och Sektionen för arkitektur, 1650-6340 ; 2002:09).

MTR Stockholm. Pilotprojekt ska öka tryggheten. *MTR Stockholm*.
<http://www.mtrstockholm.se/node/407>. (2014-04-22).

Oakland Police Department Neighborhood Services Division. Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) Security Handbook. *Rockridge NCPC*.
<http://www.rockridgencpc.com/documents/fliers/CPTED%20Security%20Handbook-rev%20simlin.pdf>. (2014-02-20).

Sperling, K. (2010) *Projekt Lika Olika*. Göteborg: White och Göteborgs stad.

Tryggare och Mänskligare Göteborg., Boverket. och Brå. (2010) *Trygghetsvandringar- tankar på vägen*. Göteborg: Tryggare och mänskligare Göteborg.

Tryggare och Mänskligare Göteborg., Boverket. och Brå. (2010) *Trygghetsvandring, en vägledning*. Göteborg: Tryggare och mänskligare Göteborg.

Uhnöo, S. (2009) *Ungdomars tal om rädsla för våld*. Göteborg: Tryggare och Mänskligare Göteborg.

Västtrafik. (2008) Policy för en trygg och säker kollektivtrafik. *Västtrafik*.
<http://www.vasttrafik.se/PageFiles/1492/trygghetspolicy2009.pdf>. (2014-03-22).

Instruktioner till utvärderingsmallen

För att utvärdera en hållplats med hjälp av utvärderingsmallen finns det några saker att tänka på och förbereda för att resultatet ska bli så bra som möjligt. Till att börja med kan det vara bra att läsa tillhörande rapport, *Trygghet kring hållplatser- ett framtaget verktyg vid trygghetsanalys i samband med hållplatser och dess närmaste omgivning* eller rekommenderad litteratur som finns bifogad i rapporten. Detta för att få en större och tydligare förståelse om känslan av trygghet.

När ska utvärderingen utföras?

En hållplats behöver besökas två gånger under samma årstid, en på dagen (då det är ljust) och en på kvällen/natten (då det är mörkt).

Det rekommenderas även att undersöka hållplatserna vid olika tidpunkter på året då årstidernas skillnader kan påverka resultatet.

Material att ha med

- Mallen med försättsblad.
- 3 stycken tydliga kartor. En in zoomad över bara hållplatsen och 2 stycken ut zoomade kartor där även omgivningen med gång- och cykelvägar samt gång- och cykeltunnlar finns med.
- En grön, gul och röd markeringspenna och anteckningspenna.
- Kamera

Mallens uppbyggnad

Mallen består av två delar:

- Belysning
- Specifik platsdel

Platsdelen är indelad i tre olika områden:

- Hållplatsen: hela hållplatsområdet med alla lägen.
- Gång- och cykelvägar: Vägarna som leder till och från hållplatsen. Det är inte nödvändigt att gå hela vägarna utan kolla på det som syns från hållplatsen och där det är tydligt att människor går. Kanske räcker det att "titta från håll" på gång- och cykelvägen. Här gäller det att vara lite nyfiken, att gå lite längre där man ser att det kan vara något av intresse.
- Gång- och cykeltunnlar: i närheten av hållplatsen men behöver inte vara i direkt anslutning. Här kan området behöva utforskas under första besöket för att upptäcka en eventuell avsides gång- och cykeltunnel.

Varje område har 4 kategorier:

- Överblick
- Orienterbarhet
- Omsorg
- Omgivning

Dessa kategorier har olika underfrågor som värderas med ett betygssystem som underlättar vid bedömningen av tryggheten på platsen.

Kartorna

Kartorna som tas med ut till hållplatsen är ett komplementverktyg till mallen för att visualisera var en observation har gjorts. Den in zoomande kartan används i samband med undersökning av bara

hållplatsen. En av de ut zoomande kartorna används vid inspektionen av gång- och cykelvägar samt gång- och cykeltunnlar. Den andra ut zoomande kartan används tillsammans med belysningsdelen.

Hur mallen används

Försättsblad

Här ska hållplatsens namn som undersöks skrivas in tillsammans med datum och klockslag för undersökningen. Observera att det finns ett fält för datum och klockslag för dagsundersökningen och ett för kvällsundersökningen. Undersökningarna behöver inte ske på samma dag men kan göra det. Även namnet på de som utför undersökningen ska noteras här.

Områdena

De olika områdena hållplatsen, gång- och cykelvägar och gång- och cykeltunnlar ska utvärderas separat. Gå runt i området för att fånga in så mycket som möjligt av platsen och dess brister. Det är viktigt att hitta rimliga gränser och hålla sig till dem under hela undersökningen. Belysningen är en fristående del som undersöks på ett annorlunda sätt vilket presenteras närmare längre ner.

Kategorierna

Överblick handlar om hur bra översikt en person har över platsen. Är det något som skymmer eller är det öppet med fri sikt? Det handlar även om hur bra andra människor runt omkring syns.

Orienterbarhet handlar om hur bra information det finns att ta del av på platsen. Här blir det även lite annorlunda beroende på vilket område som undersöks. Är det lätt att veta och förstå hur olika mål nås till exempel om ett byte av spårvagn eller buss ska ske eller vart gångvägen finns och vart den leder?

Omsorg handlar om hur välskött och omhändertagen platsen är. Till exempel finns det tillräckligt med sittplatser, skydd? Finns det nedskräpning, skadegörelse eller klotter?

Omgivning handlar om vad som finns runt omkring. Finns det sociala ögon eller öron i närheten, till exempel bostäder, affärer eller andra offentliga lokaler där människor vistas. Dessa fungerar som en indirekt övervakning och visar på att det finns hjälp att söka vid behov.

Betygssystemet

Betygssystemet består av en tregradig skala; grön, gul och röd. I samband med varje fråga finns en förklaring till vad som ger vilket betyg. Det finns en kolumn för de olika betygen i mallen och här görs ett kryss beroende på vad resultatet blir. Är det generellt för hela platsen görs bara ett kryss men vill man referera till ett specifikt objekt, som även markeras ut på kartan, skrivs ett nummer innan krysset för att kunna koppla ihop det med kartan. Numren blir löpande och följer med i alla kategorier i det undersökta området. Dock när det blir ett nytt område, till exempel undersöks hållplatsen först och sen gång-och cykelvägar, börjar numreringen om på 1, detta för att undvika förvirring.

På kartan markeras sedan endast de gula och/eller röda prickarna för att betona vart problemen finns. Om det inte är några problem på platsen görs ett kryss på grönt fält i mallen men detta behöver inte markeras på kartan eftersom det skulle bli väldigt många prickar om till exempel alla icke skymmande föremål skulle markeras. Det är dock en god idé att markera ut en grön prick om det finns något som är väldigt bra som kan användas som referensobjekt till vidare arbete.

Om flera frågor berör samma plats/objekt, använd samma löpnummer i mallen för att undvika att det blir för mycket siffror på kartan, dock markeras färgerna; gul eller röd ut för att få en uppfattning om vart problemen finns.

Frågorna som berör hållplatslägena kan förenklas genom att skriva lägets namn; A, B, C och så vidare, istället för löpnummer. Både på kartan och i mallen skrivs detta ut för att lättare hitta platsen på kartan.

När det gäller gång- och cykeltunnlar, markera ut dem på kartan med ett nummer och använd sen det på alla frågor i mallen. Här behövs inte färger markeras ut på kartan.

Dag & Natt

Då det kan skilja sig mycket beroende på om det är ljust eller mörkt ute finns en dag-del och en kvälls-del där de båda resultaten redovisas separat.

Notering

Här kan förtydningar göras om observationer som gjorts. En rekommendation är att fotografera och göra en liten minnesanteckning för att enkelt knyta ihop bild, karta och mall.

Nedan följer ett exempel på hur användandet av mallen kan se ut:

Exempel

Område: Hållplatsen Dag

Kategori: Överblick

Fråga: Är någon in- och utgång otydlig?

Frågan utvärderas med hjälp av betygssystemet och under kolumnen *BETYG* ser man vad som ger en grön, gul eller röd markering.

Kolla och undersök platsens in-och utgångar. Är det otydligt vart en viss in- och utgång finns? Om så är fallet markeras denna på kartan med antingen gul eller röd prick beroende på vilket betyg den får (se bild 1 och 2 nedan).

Troligtvis finns det flera in-och utgångar till platsen, då är tanken att ett nr skrivs (löpande) vid varje in-och utgång i mallen och markeringen på kartan får samma nummer så att det lätt skall gå att koppla ihop mallen med kartan (se bild 1 och 2 nedan).

Hållplatsen Dag

Hållplats: Wavrinskys Plats

Datum: 2014-03-05

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	1			x	En stor ovårdad buske precis bakom kuren
		2		x		Tät skog en bit bort från hållplatsen, bryter siktlinje mot bostäder
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

Bild 1 upptäckta problem skrivs in i mallen

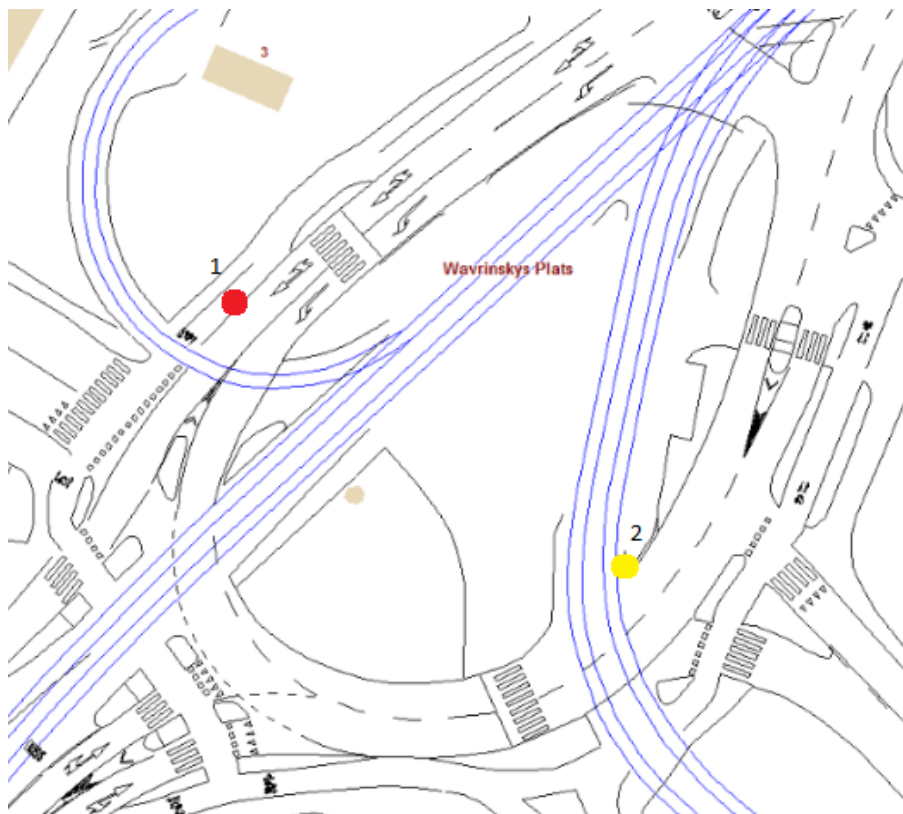

Bild 2 De upptäckta problemen markeras på kartan med löpnummer och färgmarkering

Löpnumren fortsätter över till nästa fråga och sedan vidare till nästa kategori så att det lätt ska gå att hitta punkterna på kartan.

Finns det skymmande föremål? <i>Elbus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	3						Ett stort cykelskjul stå precis mitt på hållplatsen
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går							
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går							

Bild 3 Exempel på hur löpnumren fortsätter över frågorna i mallen

Belysning

När det gäller belysningen har den ett eget formulär. Den är inte indelad i de olika områdena eller kategorierna utan är en fristående del för att få en mer övergripande bild av belysningen på platsen. Dag och natt perspektivet blir inte heller aktuellt eftersom belysningen till största del bara påverkar området då det är mörkt.

En annan skillnad är att platsen måste närmast från olika håll eftersom belysningen från ett håll kan vara bra men från ett annat kan den vara bristande. Därför är det bra att komma till platsen från så många håll som möjligt. Försök att lokalisera de olika ingångarna till hållplatsen och ställ er på en lämplig plats som ger en god 360° överblick över platsen och dess omgivning. Ofta kommer det flera vägar från samma håll, välj då den som känns lämpligast och som ger bäst överblick. Det är också viktigt att en gång stå mitt på hållplatsen då belysningen från det hållet kan skilja sig från hur den upplevs utifrån.

Alltså ska utövaren av utvärderingen stå stilla på en punkt då belysningen undersöks. Dessa utgångspunkter skrivs in i mallen och märks ut på kartan.

Här finns inget betygssystem med grön, gul och röd, utan då en specifik upptäckt görs i samband med en fråga, markeras denna på kartan med ett löpande nummer som sedan hänvisar till mallen där en förklaring ges. *Se bilder nedan.*

Exempel

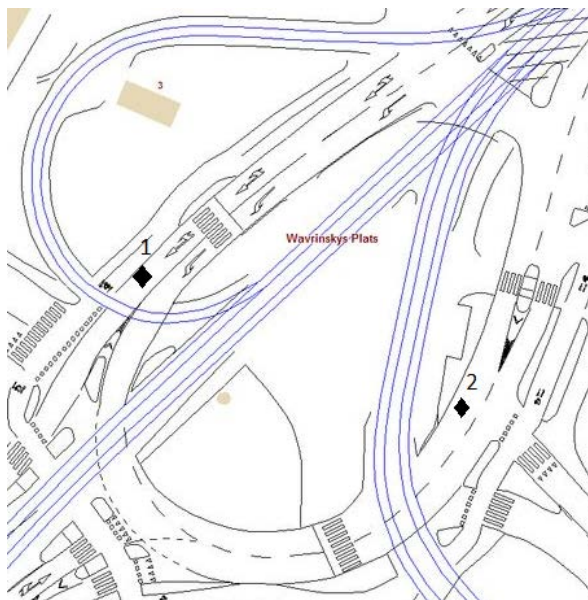

Bild 4 Utgångspunkterna markeras på belysningskartan

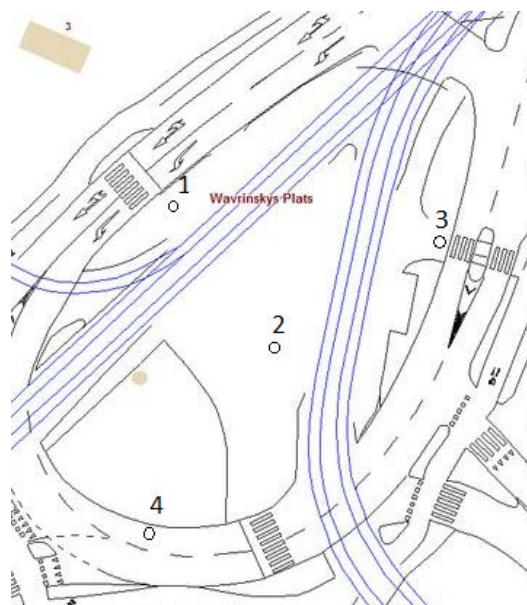

Bild 5 Upptäckta problem markeras med löpnummer

Belysning		
	HJÄLP TANKAR	UTGÅNGSPUNKT 1 NOTERING
		Norra infarten från centrum
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1- Mörkt mellan gatlamporna hela vägen 2- Mörkt parti bakom kuren
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskylt eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	3- En lampa på en lastbrygga känns som en strålkastare

Bild 6 Exempel på hur belysningssdelen används

I kolumnen *Hjälp tankar* finns lite frågor, tankar och tips om hur frågan ska fungera och besvaras. Dessa är inga begränsade ramar utan mer för att få en uppfattning om hur frågan ska tolkas.

I sista kolumnen finns plats för egna noteringar och här skrivs även utgångspunktens namn.

I och med att alla platser kommer ha olika förutsättningar kanske inte denna instruktion kan följas till punkt och pricka. Men med denna som grund och lite sunt förnuft kan trygghetsundersökningar på hållplatser och dess närmaste omgivning ge ett resultat att arbeta efter för att skapa en tryggare miljö.

Trygghetsutvärdering av hållplatser i Göteborg

Hållplats:

Datum, dag:

Klockslag, dag

Datum, kväll:

Klockslag, kväll

Utförare:

Start:

Start:

Slut:

Slut:

Hållplatsen Dag

Datum:

Hållplats:

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, störande föremål som skymmer åt något håll					
	Röd: Svårt att se åt något håll, ej genomskinligt material					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>						
Är kuren utformad på ett sådant sätt att det syns om någon kommer från alla håll? <i>Inspektera en i taget</i>						

Datum:

Hållplats:

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig information i kuren? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellavisering etc.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information över hållplatsen? <i>Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellavisering (utanför kurerne)</i>	Grön: Ja					
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information om hur man tar sig vidare från hållplatsen? <i>Kartor, skyltar, övergångsställen etc.</i>	Grön: Ja, karta över Göteborg, karta över området, tydliga skyltar etc.					
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					

Hållplatsen Dag

Datum:

Hållplats:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det en klocka? <i>Synlig analog/digital klocka från alla håll.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer					
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

Hållplatsen Dag

Datum:

Hållplats:

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Finns; minst 1 i varje kur och 1 direkt utanför					
	Gul: Finns endast i kuren eller ej lika många sittmöjligheter utanför kur som antal kurer (vid flera kurer på hållplatsläget)					
	Röd: Finns ingen alls					
Finns det övriga sittmöjligheter utanför hållplatslägena?	Grön: Ja, finns på mer än 1 övrig plats					
	Gul: Finns endast på 1 övrig plats.					
	Röd: Finns inga övriga sittmöjligheter.					
Finns det kurer för skydd mot väder? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Det finns skyddande kurer (sidor åt alla håll)					
	Gul: Det finns kurer med bristande skydd (t.ex. ej sidor)					
	Röd: Finns ej kurer					

Hållplatsen Dag

Hållplats: Datum:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns övrigt skydd mot väder? <i>Tänk hela hållplatsen (förutom kurer)</i>	Grön: Ja, det finns en planerad väntsal eller liknande					
	Gul: Det finns oplanerat skydd t.ex. kiosk, träd etc.					
	Röd: Nej					
Finns det soptunnor?	Grön: Finns; minst 1 i anslutning till kuren					
	Gul: Finns men trasig, för få					
	Röd: Nej					
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, men mindre skadegörelse som soptunnor, infotavlor etc.					
	Röd: Ja, men större skadegörelse som kurer, belysning etc.					

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht					
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht, (liten mängd skräp på marken, enstaka papper, burkar, fimpar etc.)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp på marken)					
Finns det klotter?	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behöver tas bort direkt					

Hållplatsen Dag

Hållplatsen Dag		Hållplats:				Datum:
Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det aktiviteter i väntan på buss eller spårvagn? <i>Aktiviteter för barn, konst, plantering etc.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Ja, men inget för alla målgrupper					
	Röd: Nej					
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till hållplatsen					
	Gul: Ja, men saknar fönster eller entréer mot hållplatsen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon ur ett trygghetsperspektiv, ej trafiksäkerhet</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till hållplatsen.					
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går den under eller över GC-vägen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Hållplats:

Datum:

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig vägvisning? <i>Skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, kan förtydligas					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar					
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel					

Gång-och cykelvägar Dag

Datum:

Hållplats:

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk på avstånd och terräng</i>	Grön: Det finns gott om sittmöjligheter					
	Gul: Det finns enstaka sittmöjligheter					
	Röd: Det finns inga sittmöjligheter					
Finns det soptunnor? <i>Tänk på avstånd mellan dem</i>	Grön: Det finns gott om soptunnor					
	Gul: Det finns enstaka soptunnor					
	Röd: Det finns inga soptunnor					
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, bänkar etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

Datum:

Hållplats:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt, fräscht					
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela vägen)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht (stor mängd skärp längs med hela eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behövs tas bort direkt					

Omgivning	Betyg	Hållplats:				Datum:	
		Nr	Grön	Gul	Röd	Notering	
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till GC-vägen						
	Gul: Ja, men saknas fönster mot GC-vägen						
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd						
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till GC-vägen						
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går den under eller över GC-vägen						
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse						

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, sly, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande)					
	Röd: Ja, tät, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång					
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även här på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför					
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis otydligt vad som väntas utanför					
	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför etc.					

Gång-och cykeltunnlar Dag

Datum:

Hållplats:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande					
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
	Röd: Ja, det blir en kraftig skillnad och det tar lång tid för ögat att anpassa sig					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydliga informationstavlor? Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? Flyktvägar?	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ					
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer					
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

Gång-och cykeltunnlar Dag

Datum:

Hållplats:

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur luktar det?	Grön: Ingen obehaglig lukt					
	Gul: Det finns en viss obehaglig lukt					
	Röd: Det finns en kraftigt obehaglig lukt					
Finns det soptunnor?	Grön: Ja, vid in- eller utgång					
	Gul: Ja, men inte i direkt anslutning till in- eller utgång					
	Röd: Nej					
Finns det skadegörelse? Skyltar, soptunnor, räcken, stolpar, belysning etc.	Grön: Nej					
	Gul: Ja, till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, räcken etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

Gång-och cykeltunnlar Dag

Datum:

Hållplats:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht					
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela tunneln)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skärp längs med hela tunneln eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej					
	Gul: Ja, i mindre mängder (någon enstaka skylt, vägg etc.)					
	Röd: Ja, i stora mängder (flera skyltar, väggar etc.)					
Är någon belysning i tunneln släckt?	Grön: Nej					
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan betyda att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga					

Gång-och cykeltunnlar Dag ☀️

Omgivning		Betyg			Hållplats:			Datum:	
Omgivning		Betyg			Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande i anslutning till in-och utgångarna? Ögon, öron		Grön: Ja, i direkt anslutning till in- eller utgången							
		Gul: Ja, men saknas fönster mot in- eller utgången							
		Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd.							

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

Hållplatsen Kväll

Datum:

Hållplats:

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns informationen i kuren med hjälp av omgivande belysning? <i>Spårvagn- busslinjer, biljettingfo, tidtabellavisering etc.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Syns informationen över hållplatsen med hjälp av omgivande belysning? Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellavisering (utanför kurlerna)	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Syns informationen om hur man tar sig vidare från hållplatsen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? Belysningsstråk, kartor, skyltar, övergångsställen etc.	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					

Hållplatsen Kväll

Datum:

Hållplats:

Är det tydligt vart in- och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer, bra belysningsstråk				
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång, bristfälligt ljus				
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörker				

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängts och dragit ner inbrottskydd</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det kvällsaktiviteter? Tänk nu bara hållplats (och som sociala ögat.)	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22					
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					

Gång-och cykelvägar Kväll

Datum:

Hållplats:

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje					
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Ser man ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande					
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					

Gång-och cykelvägar Kväll

Datum:

Hållplats:

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? <i>Belysningsstråk, skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite otydligt på vissa ställen					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar					
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel eller ej upplyst					

Gång-och cykelvägar Kväll

Datum:

Hållplats:

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Gång-och cykelvägar Kväll

Omgivning	Betyg	Hållplats:				Datum:	
		Nr	Grön	Gul	Röd	Notering	
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja						
	Gul: Till viss del, lite ottydligt						
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning						
Finns det kvällsaktiviteter?	Grön: Ja, samt öppett minst till kl. 22						
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22						
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17						

Gång-och cykeltunnlar Kväll

Datum:

Hållplats:

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
	Röd: Ja, det blir en kraftig skillnad och det tar lång tid för ögat att anpassa sig					
Finns det skymmande vegetation vid in-och utgångarna? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande), till viss del upplyst					
	Röd: Ja, tät, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång, mörkt					
Finns det skymmande föremål vid in-och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa.</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					

Gång-och cykeltunnlar Kväll

Datum:

Hållplats:

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför					
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis otydligt vad som väntas utanför					
	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför, mörk etc.					
	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande					
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					
Syns ansiktet på den mötande? Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc						

Gång-och cykeltunnlar Kväll

Datum:

Hållplats:

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns informationstavlor tydligt med hjälp av den omgivande belysningen? <i>Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ					
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej eller den är inte upplyst					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer, upplyst					
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörkt					

Gång-och cykeltunnlar Kväll

Datum:

Hållplats:

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej					
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					
Är någon belysning släckt?	Grön: Nej					
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan tyda på att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga.					

Gång-och cykeltunnlar Kväll

Hållplats:

Datum:

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande, i anslutning till in-och utgångarna? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja					
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter i anslutning till in-och utgångarna?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22					
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 1 Notering
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflöd belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflöd?

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 3 Notering
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

Utgångspunkt 4 Notering			
		Hjälp tankar	
Finns det mörka partier?		Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>		Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?		Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

Belysning		Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?		Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	
Finns det någon belysning som inte är igång?		Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

Belysning		Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?		Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	
Finns det någon belysning som inte är igång?		Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	

Belysning

Hållplats:

Datum:

Utgångspunkt 6 Notering

	Hjälp tankar	
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

Belysning

Hållplats:

Datum:

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

Bilaga 3 Fältresultat från Wavrinskys plats

Trygghetsutvärdering av hållplatser i Göteborg

Hållplats: Wavrinskys Plats

Datum, dag: 2014-04-05

Klockslag, dag Start: 11:00 Slut: 11:30

Datum, kväll: 2014-04-06

Klockslag, kväll Start: 20:30 Slut: 21:40

Utförare: Sandra Larsson och Josefine Sjölander

Hållplatsen Dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje			x		Alla kurer har reklamskylt
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Är kuren utformad på ett sådant sätt att det syns om någon kommer från alla håll? <i>Inspektera en i taget</i>	Grön: Ja			x		Reklamskyltar
	Gul: Till viss del, störande föremål som skymmer åt något håll					
	Röd: Svårt att se åt något håll, ej genomskinligt material					

1

Hållplatsen Dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig information i kurlerna? <i>Spårvagn- busslinjer, biljettinfo, tidtabellaviserings etc.</i>	Grön: Ja	A	x			
		B	x			
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.	C	x			
		D	x			
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information över hållplatsen? <i>Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellaviserings (utanför kurlerna)</i>	Grön: Ja		x			Liten hållplats så det kanske ej behövs förtydligas vart hållplatslägena ligger. Plus med tidtabellaviserings i mitten av hpl
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information om hur man tar sig vidare från hållplatsen? <i>Kartor, skyltar, övergångsställen etc.</i>	Grön: Ja, karta över Göteborg, karta över området, tydliga skyltar etc.		x			Karta över närområdet i varje hållplatslägesskylt och linjekarta i varje kur
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					

2

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det en klocka? <i>Synlig analog/digital klocka från alla håll.</i>	Grön: Ja				x	
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer	1		x		Mot Chalmers, folk genar
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Finns; minst 1 i varje kur och 1 direkt utanför	A		x		
		B	x			
	Gul: Finns endast i kuren eller ej lika många sittmöjligheter utanför kur som antal kurer (vid flera kurer på hpl-läget)	C	x			
	Röd: Finns ingen alls	D	x			
Finns det övriga sittmöjligheter utanför hållplatslägena?	Grön: Ja, finns på mer än 1 övrig plats			x		Stenar i mitten av hpl
	Gul: Finns endast på 1 övrig plats					
	Röd: Finns inga övriga sittmöjligheter					
Finns det kurer för skydd mot väder? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Det finns skyddande kurer (sidor åt alla håll)	A	x			
		B	x			
	Gul: Det finns kurer med bristande skydd (t.ex. ej sidor)	C	x			
	Röd: Finns ej kurer	D	x			

Hållplatsen Dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det övrigt skydd mot väder? <i>Tänk hela hållplatsen (förutom kurer)</i>	Grön: Ja, det finns en planerad väntsal eller liknande			x		Träd
	Gul: Det finns oplanerat skydd t.ex. kiosk, träd etc.					
	Röd: Nej					
Finns det soptunnor?	Grön: Finns; minst 1 i anslutning till kuren	A	x			
		B	x			
	Gul: Finns men trasig, för få	C	x			
		D	x			
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, men mindre skadegörelse som soptunnor, infotavlor etc.					
	Röd: Ja, men större skadegörelse som kurer, belysning etc.					

5

Hållplatsen Dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht		x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht, (liten mängd skräp på marken, enstaka papper, burkar, fimpar etc.)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp på marken)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behöver tas bort direkt					

6

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det aktiviteter i väntan på buss eller spårvagn? <i>Aktiviteter för barn, konst, plantering etc.</i>	Grön: Ja		x			Gräsyta, stenar, träd och konstverk i form av en nål för att titta på.
	Gul: Ja, men inget för alla målgrupper					
	Röd: Nej					
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till hållplatsen		x			
	Gul: Ja, men saknar fönster eller entréer mot hållplatsen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till hållplatsen		x			
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går under eller över hållplatsen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	1			x	Längs med hela gångvägarna (två stycken som går parallellt)
		2			x	Det är en stor ovårdad buske som kommer direkt efter avslutat staket.
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	3		x		elhus
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig vägvisning? <i>Skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja		x			Bra cykelskyltar, dock ingen karta
	Gul: Till viss del, kan förtydligas					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar		x			
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel					

Gång-och cykelvägar dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk på avstånd och terräng</i>	Grön: Det finns gott om sittmöjligheter	1			x	
		4			x	Har kollat en bit på vägen, ingen bänk på väldigt lång håll.
	Gul: Det finns enstaka sittmöjligheter	5		x		Har kollat en bit på vägen, såg en bänk på vardera sida av vägen
	Röd: Det finns inga sittmöjligheter					
Finns det soptunnor? <i>Tänk på avstånd mellan dem</i>	Grön: Det finns gott om soptunnor	1			x	
		4			x	
	Gul: Det finns enstaka soptunnor	5		x		
	Röd: Det finns inga soptunnor					
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, bänkar etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

10

Gång-och cykelvägar dag

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 5/4 2014

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt, fräscht		x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela vägen)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht (stor mängd skräp längs med hela eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behövs tas bort direkt					

11

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till GC-vägen	1		x		Ganska nära men på grund av skymmande buskage svårt att se
		4			x	
	Gul: Ja, men saknas fönster mot GC-vägen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till GC-vägen	1			x	
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går den under eller över GC-vägen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje			x		Alla kurer med reklamskyltar
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns informationen i kurlerna med hjälp av omgivande belysning? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellaviserings etc.</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Syns informationen över hållplatsen med hjälp av omgivande belysning? Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellaviserings (utanför kurlerna)	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Syns informationen om hur man tar sig vidare från hållplatsen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? Belysningsstråk, kartor, skyltar, övergångsställen etc.	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss- eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer, bra belysningsstråk	1		x		Samma som dag
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång, bristfälligt ljus		x			Generellt
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörker					

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det kvällsaktiviteter? Tänk nu bara hållplats (och som sociala ögat.)	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			Restaurang som ligger väldigt när och har bra uppsikt över hållplatsen
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja	2			x	Entré till bostadshus är väldigt otydlig
			x			Övriga bostäder
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	1			x	Samma som dag
		2			x	Samma som dag
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	3		x		Samma som dag
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande	6		x		Kommer man från hållplats hållet och går mot skolan så ser man ansiktet på mötande men ej tvärtom. Pga av en stark lampa
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande	1		x		
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? <i>Belysningsstråk, skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja	7		x		Otydligt övergångsställe i samband med både spårvagn och bil
				x		Vissa cykelvägsskyltar skulle kunna belysas bättre.
	Gul: Till viss del, lite otydligt på vissa ställen					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar		x			
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel eller ej upplyst					

Gång-och cykelvägar kväll

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej	9			x	På Tempo
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja		x			
		8			x	Entrén till bostadshus, även märkt från hållplats med nr 2
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			Pizzeria
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 1 Notering
		Från pizzeria, Reutersgatan
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1- Spårvagns vändplatsen 2- mot bostadshus på höjden, slänt med träd
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	nej

20

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Hängande för biltrafiken, reklam och lägeskyltar, halv klot med genomskinlig kupa på stolpe Höga stolpar för cyklister, höga stolpar för bilar, klot i park, spotten på nålen
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra, orange och vitt ljus

21

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	3- hängande över rund reklamskylt
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	4- högstolpe
		5- hängande mitt över stenar på hållplatsen

22

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 2 Notering
		Från Sahlgrenska hållet vid Geovetar huset
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1 och 2.
		6- hyreshus mot Chalmers
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	Nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	7- GC-väg mot Sahlgrenska. (på Geovetar sidan finns ingen GC-vägen men vilket vi vill säga är bra)

23

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	Ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra

24

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	3- ovanför reklamskylt
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	5- mitt på hållplatsen

25

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 3 Notering
		Från skolan mot hållplatsen
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	9- berg/skogsduge 1,6 2 känns inte länge mörk från denna utgångspunkt
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	10- lågstolpe vid GC-väg (vitt ljus) 11- hängande (vitt ljus)
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Hållplatsen känns väldigt från detta håll jämfört med det som ligger bakom (1,6)

26

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	10 och 11 är alldeles för starka för GC-trafik och det vita ljuset skiljer sig från resten av de orange
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1,2
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

27

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	Nål spotten, är lite svag
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	Nej

28

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 4 Notering
		Bostäder uppe på höjden
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1,6,9 Inte 2 från denna utgångspunkt
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	12-hög stolpe (vitt ljus)
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	13- GC-väg upp mot bostadshus, lite starka lampor, vitt ljus som skapar lite en scen emellan

29

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	12- flera lika som är lite starka, dock samma hela vägen
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1,2,3
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

30

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	14- två hängande över hållplatsen
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	5

31

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 5 Notering
		Från bostadshus, höghus på höjd
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	6 (där vi står)
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	Nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Området mot utgångspunkt 3 är mörkt eftersom hållplatsen är ljus

32

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	15- otydlig entré, är även utmärkt på hållplatskartan och GC-väg kartan
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som alla andra utgångspunkter
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

33

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	14
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	15- entrén 16- rund kupa på stolpe vid GC-väg

34

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 6 Notering
		Hållplatsen vid nålen
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1,2,6 18- vid oövakat övergångsställe över spåret mot skolan
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	17- spårvagnssignal (S) som är riktad inåt mot hållplatsen Notis: (reklamskyltarna bländar inte, pga. mörka motiv)
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Nej

35

Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som tidigare
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra

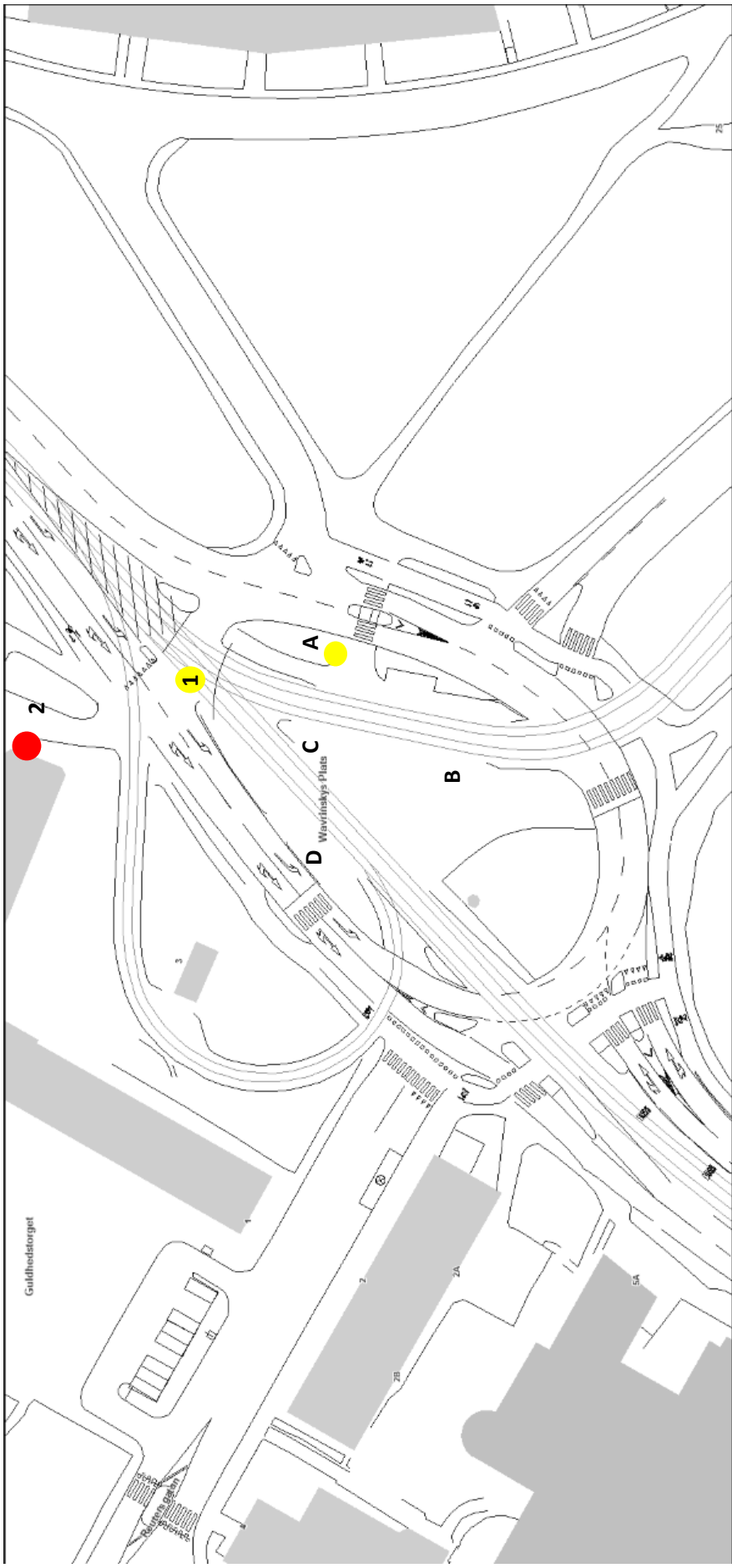
36

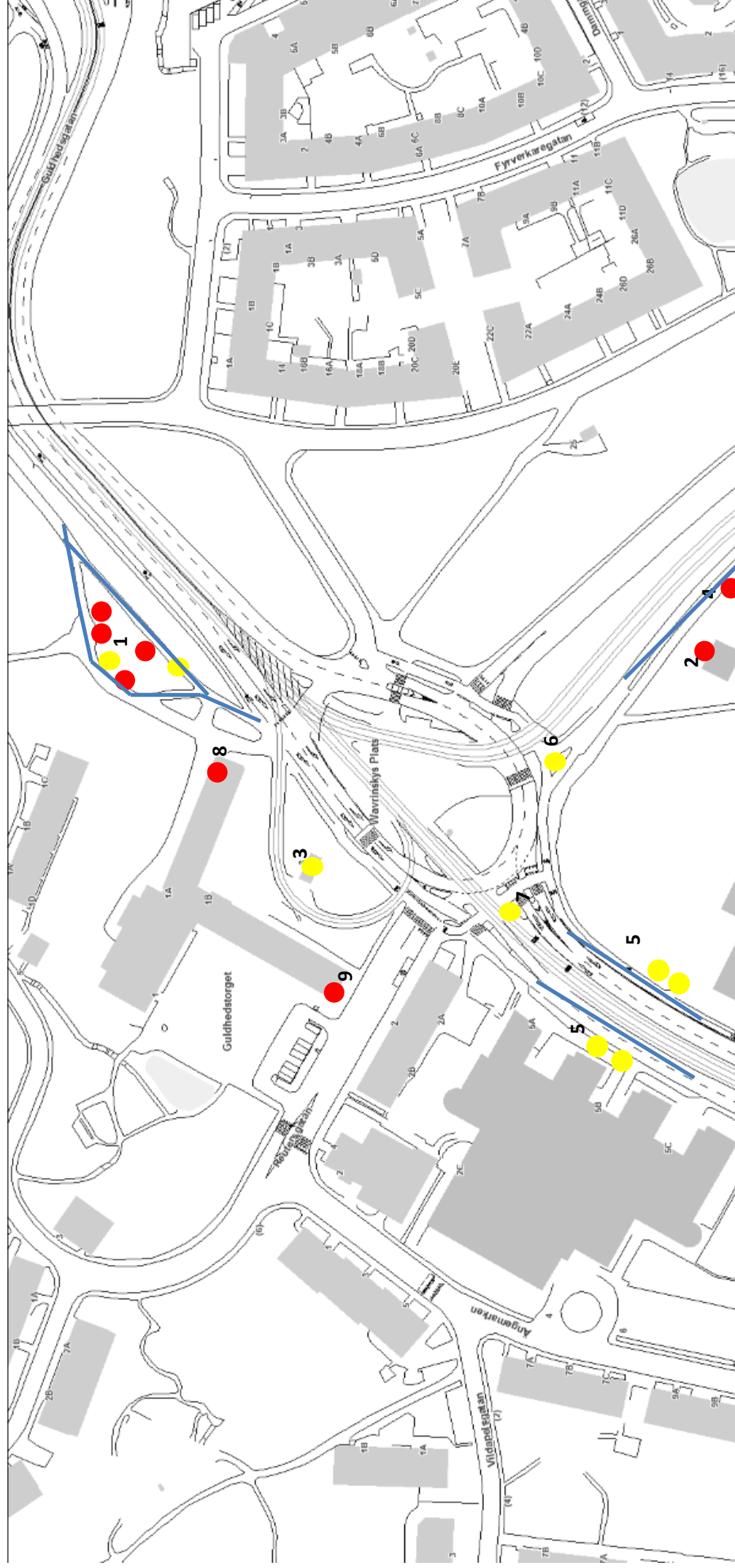
Belysning

Hållplats: Wavrinskys plats Datum: 6/4 2014

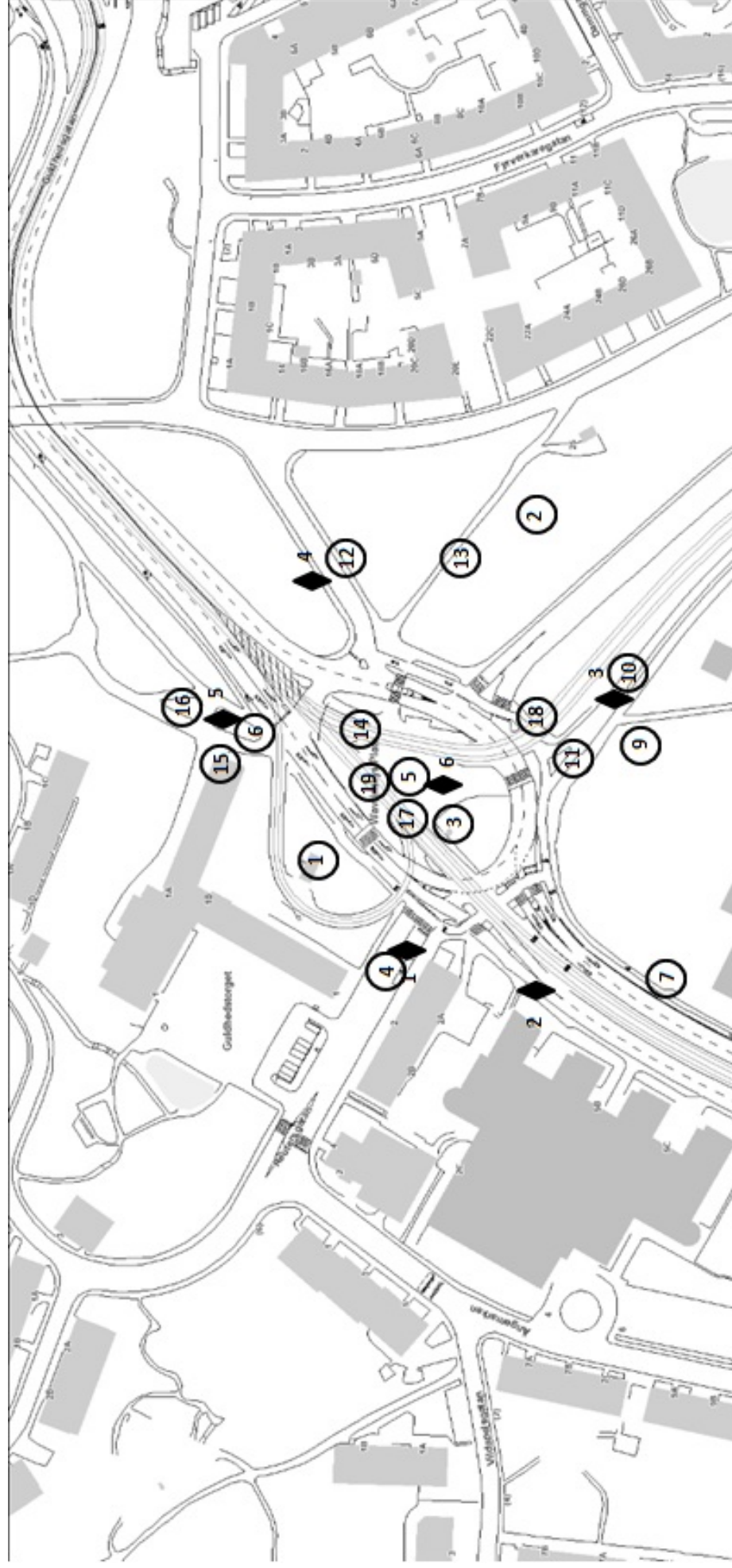
	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödigt belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	3, 14 19- hängande i mitten av hållplatsen
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödigt?	4, 5

37

GC-vägar

Belysning

Bilaga 4 Fältresultat från Marklandsgatan

Trygghetsutvärdering av hållplatser i Göteborg

Hållplats: Marklandsgatan

Datum, dag: 2014-04-05

Klockslag, dag Start: 14:00 Slut: 14:30

Datum, kväll: 2014-04-05

Klockslag, kväll Start: 22:00 Slut: 23:05

Utförare: Sandra Larsson och Josefine Sjölander

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även här på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	2		x		Stillastående bussar i mitten
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Är kuren utformad på ett sådant sätt att man ser om någon kommer från alla håll? <i>Inspektera en i taget</i>	Grön: Ja	A	x			
		B	x			
		C	x			
	Gul: Till viss del, störande föremål som skymmer åt något håll	D		x		Reklamskylt
		G		x		Reklamskylt
		L		x		Reklamskylt
			x			H, F, M, N troligen reservhållplatser, helt utan kurer.
	Röd: Svårt att se åt något håll, ej genomskinligt material					

Hållplatsen Dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig information i kuren? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellaviserings etc.</i>	Grön: Ja	A		X		Finns bara info i en av tre men det är ett litet plus för att det finns
						Tidsaviserings-TV i två av tre
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.	B		x		Samma som vid läge A
		C		x		Samma som vid läge A och B
		D	x			
	Röd: Nej	L		x		Tidsaviserings-tv av
		E		x		Trasig och klottrig
		G	x			
Finns det tydlig information över hållplatsen? <i>Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellaviserings (utanför kurena)</i>	Grön: Ja			x		Finns ingen karta, inte ens vid hållplatslägena men det finns en stor
						som visar lägena och vad som går ifrån vardera. Det finns även en
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					extra digital tidtabellaviserings, dock är det lite svårt att se vad som
						står när det är solsken ute.
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information om hur man tar sig vidare från hållplatsen? <i>Kartor, skyltar, övergångsställen etc.</i>	Grön: Ja, karta över Göteborg, karta över området, tydliga skyltar etc.				x	Inga kartor i hållplatslägesskyltarna och ingen vägvisning i form av
						skyltar
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					

3

Hållplatsen Dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det en klocka? <i>Synlig analog/digital klocka från alla håll.</i>	Grön: Ja				x	
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer	1		x		Skymmande buskar, hus och stillastående bussar
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

4

Hållplatsen Dag ☀️

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Finns; minst 1 i varje kur och en direkt utanför	A		x		
		B		x		
		C		x		
		D	x			
	Gul: Finns endast i kuren eller ej lika många sittmöjligheter utanför kur som antal kurer (vid flera kurer på hpl-läget)	L	x			
		E	x			
		G	x			
Finns det övriga sittmöjligheter utanför hållplatslägena?	Grön: Ja, finns på mer än 1 övrig plats				x	Inga extra bänkar, finns en stor gräsyta som kan användas för detta
	Gul: Finns endast på 1 övrig plats					
Finns det kurer för skydd mot väder? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Det finns skyddande kurer (sidor åt alla håll)	A	x			
		B	x			
		C	x			
		D	x			
	Gul: Det finns kurer med bristande skydd (t.ex. ej sidor)	L	x			
		E	x			
		G	x			
Röd: Finns ej kurer					x	H, F, M, N troligtvis reserv-hpl, finns ej några kurer

5

Hållplatsen Dag ☀️

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det övrigt skydd mot väder? <i>Tänk hela hållplatsen (förutom kurlerna)</i>	Grön: Ja, det finns en planerad väntsal eller liknande			x		Pressbyrå och grill
	Gul: Det finns oplanerat skydd t.ex. kiosk, träd etc.					
Finns det soptunnor?	Grön: Finns; minst 1 i anslutning till kuren	A		x		
		B		x		
		C		x		
		D	x			
	Gul: Finns men trasig, för få	L	x			
		E	x			
		G	x			
Röd: Nej				x		H, F, M, N troligtvis reserv-hpl, vissa har vissa inte
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, men mindre skadegörelse som soptunnor, infotavlor etc.					
Röd: Ja, men större skadegörelse som kurer, belysning etc.						

6

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht		x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht, (liten mängd skräp på marken, enstaka papper, burkar, fimpas etc.)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp på marken)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behöver tas bort direkt					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det aktiviteter i väntan på buss eller spårvagn? <i>Aktiviteter för barn, konst, plantering etc.</i>	Grön: Ja		x			Pressbyrå, grönområde och grill
	Gul: Ja, men inget för alla målgrupper					
	Röd: Nej					
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till hållplatsen		x			
	Gul: Ja, men saknar fönster eller entréer mot hållplatsen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafik säkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till hållplatsen			x		Hållplatsen är på en längre nivå
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går under eller över hållplatsen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	1		x		Bilar inget gömställe men bryter siktlinje
		2			x	Gömställe bakom sten
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar	4			x	Vid bostadshuslägenheterna
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					

9

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig vägvisning? <i>Skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja			x		Det finns lite cykelskyltar
	Gul: Till viss del, kan förtydligas					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar	1		x		Bara en åt varje håll men sluter samman i en cirkel
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel					

10

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk på avstånd och terräng</i>	Grön: Det finns gott om sittmöjligheter				x	Ingen av de undersökta GC-vägarna hade sittmöjligheter
	Gul: Det finns enstaka sittmöjligheter					
	Röd: Det finns inga sittmöjligheter					
Finns det soptunnor? <i>Tänk på avstånd mellan dem</i>	Grön: Det finns gott om soptunnor	1		x		På ena sidan vid Källegårdsvägen
	Gul: Det finns enstaka soptunnor				x	Övriga GC-vägar
	Röd: Det finns inga soptunnor					
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, bänkar etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

11

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt, fräscht	5			x	Skräp fastnar i buske, inga papperskorgar i närheten
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela vägen)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht (stor mängd skräp längs med hela eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		Generellt för alla GC-vägar
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.	3			x	Plank mot villaområde och mot den ensamma blåa villan
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behövs tas bort direkt					

12

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till GC-vägen		x			
	Gul: Ja, men saknas fönster mot GC-vägen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till GC-vägen	1		x		Båda sidorna av 1:an
		2			x	
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går den under eller över GC-vägen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, sly, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej	1	x			
		2	x			
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande)					
	Röd: Ja, tät, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång					
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även här på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej	1	x			
		2		x		Elhus och trappstaket
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför	1	x			
		2		x		Väggar direkt utanför, plus att trapporna är där
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis otydligt vad som väntas utanför					
	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför etc.					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggor etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande	1	x			
		2	x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej	1		x		Lamporna lyser inte
		2	x			
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
	Röd: Ja, det blir en kraftig skillnad och det tar lång tid för ögat att anpassa sig					

Gång- och cykeltunnlar dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydliga informationstavlor? Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning	Grön: Ja					Gäller ej tunnel 1 och 2
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? Flyktvägar?	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ	1	x			
		2			x	
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer	1	x			Tunneln är nedsänkt så att in- och utgångarna är skymda av trapporna
		2		x		
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

16

Gång- och cykeltunnlar dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur luktar det?	Grön: Ingen obehaglig lukt	1	x			
		2	x			
	Gul: Det finns en viss obehaglig lukt					
	Röd: Det finns en kraftigt obehaglig lukt					
Finns det soptunnor?	Grön: Ja, vid in- eller utgång	1			x	
		2			x	
	Gul: Ja, men inte i direkt anslutning till in- eller utgång					
	Röd: Nej					
Finns det skadegörelse? Skyltar, soptunnor, räcken, stolpar, belysning etc.	Grön: Nej	1	x			
		2	x			
	Gul: Ja, till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, räcken etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

17

Gång- och cykeltunnlar dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht	1	x			
		2	x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela tunneln)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp längs med hela tunneln eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej	1	x			
		2			x	Nytt klotter på nymålad vägg, måste bort
	Gul: Ja, i mindre mängder (någon enstaka skylt, vägg etc.)					
	Röd: Ja, i stora mängder (flera skyltar, väggar etc.)					
Är någon belysning i tunneln släckt?	Grön: Nej	1			x	
		2	x			
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan betyda att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga					

18

Gång- och cykeltunnlar dag ☀

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 5/4 2014

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande i anslutning till in- och utgångarna? Ögon, öron	Grön: Ja, i direkt anslutning till in- eller utgången	1	x			
		2		x		
	Gul: Ja, men saknas fönster mot in- eller utgången					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd.					

19

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	2		x		Stillastående bussar
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

20

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Synsinformationen i kuren med hjälp av omgivande belysning? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellavisering etc.</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Synsinformationen över hållplatsen med hjälp av omgivande belysning? Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellavisering (utanför kurerna)	Grön: Ja		x			Tidsaviseringen utanför kurerna, syns mycket bättre när det är mörkt ute jämfört när det är solsken
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Synsinformationen om hur man tar sig vidare från hållplatsen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? Belysningsstråk, kartor, skyltar, övergångsställen etc.	Grön: Ja			x		Vissa utgångar har otydliga belysningsstråk, förbi läge G och H är Det bra belysningsstråk som visar vart man ska gå
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer, bra belysningsstråk	1		x		Samma som dag fortfarande otydlig
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång, bristfälligt ljus					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörker					

21

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej	3			x	pressbyrån
		4			x	grillen
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det kvällsaktiviteter? Tänk nu bara hållplats (och som sociala ögat.)	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			grillen
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje	1		x		Samma som dag
		2			x	Samma som dag
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar	4			x	Samma som dag
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även här på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande		x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? <i>Belysningsstråk, skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite otydligt på vissa ställen					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar		x			Generell grön
		T2			x	Finns inget alternativ till gångtunnel nr 2.
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel eller ej upplyst					

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22	2,8	x			Pizzeria, Ica, Statoil
		T2			x	Vid tunnel 2
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej	1	x			
		2	x			
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande), till viss del upplyst					
	Röd: Ja, tät, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång, mörkt					
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även här på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej	1	x			
		2		x		elhus
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför	1	x			
		2		x		Betongvägg direkt utanför svårt att se vad som väntas, plus att det är en trappa
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis otydligt vad som väntas utanför					
	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför, mörk etc.					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggor etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande	1	x			
		2	x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej	1	x			
		2	x			
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
	Röd: Ja, det blir en kraftig skillnad och det tar lång tid för ögat att anpassa sig					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns informationstavlor tydligt med hjälp av den omgivande belysningen? <i>Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning</i>	Grön: Ja					Berör inte dessa tunnlar
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ	1	x			
		2			x	
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej eller den är inte upplyst					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer, upplyst	1	x			
		2	x			
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörkt					

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej	1	x			
		2			x	Det har tillkommit klotter på den nya väggen sedan dagsbesöket dagen innan
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					
Är någon belysning i tunneln släckt?	Grön: Nej	1	x			
		2	x			
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan tyda på att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga					

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande i anslutning till in- och utgångarna? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja	1	x			
		2		x		Måste ju gå upp för trapporna för att se närliggande bostäder
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter i anslutning till in- och utgångarna?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22	1	x			Pizzeria
		2			x	
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 1 Notering
		Uppe på bron, ovanför Ica
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	1- GC-väg nedför hpl-läge N (är mörkt pga. sönder lampa, upptäcktes senare under besöket) 2- Berg/skogsduge mot gångtunnel 1. Mkt på grund av stark lampa där vi stod. 4-Buskage/glänta vid hyreshus
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	3-stoppe på bron där vi står
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	2- pga av stark lampa stolpe (3)

33

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	3-strålkastare vid GC-väg
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Högstolpe för biltrafik, låga stolpar för GC-väg, höga stolpar för både bil och GC-väg. stolpar med klotkupa, armatur som påminner om en pelikan, stolpar med triangelkupa
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

34

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	5-Stolpe på GC-väg 6- halvhög stolpe vid pressbyrån
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	1-GC-väg 7- GC-väg på bron

35

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 2 Notering
		Vid blåa villan
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	8-vid plank
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	nej

36

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

37

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	ja
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	9-på hög stolpe (behövs kanske inte)

38

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 3 Notering
		Mitt på hållplatsen, gräsområde
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	10- mot villa området 11- vid häck mot blåa villan
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	11- mot utgångspunkt 2 bakom hpl-läge A och B
		39

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1 och 2, plus reklamskyltar, lägesskyltar
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	12- klot vid hpl-läge E 6- stolpe vid pressbyrån 13- halvklot vid hpl-läge L
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	14 – stolpe vid spårvagnsspår 15- stolpe vid spårvagnsspår 16- klot vid läge A

41

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 4 Notering
		Bredvid Grill
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	nej
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	12- vid hpl-läge E, hållplatslägesskylten
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	nej

42

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 3, plus fasadbelysning på grill och hattstolpe vid bostadshusen
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

43

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	12 och 13
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	17- stolpe där vi står

44

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	Utgångspunkt 5 Notering
		Från gångtunnel 2 vid grå villa på hörnet
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	18-Gc-väg 20- gräs-området mitt på hållplatsen
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	19- stolpe där vi står
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	20- mörkt mitt på hållplatsen pga. mkt ljus runt om

45

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 3
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	bra

46

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	21- halvklot vid läge G
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	22- stolpe vid spår
		23- stolpe vid spår
		14, 15, 16

47

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 6 Notering
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

48

Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

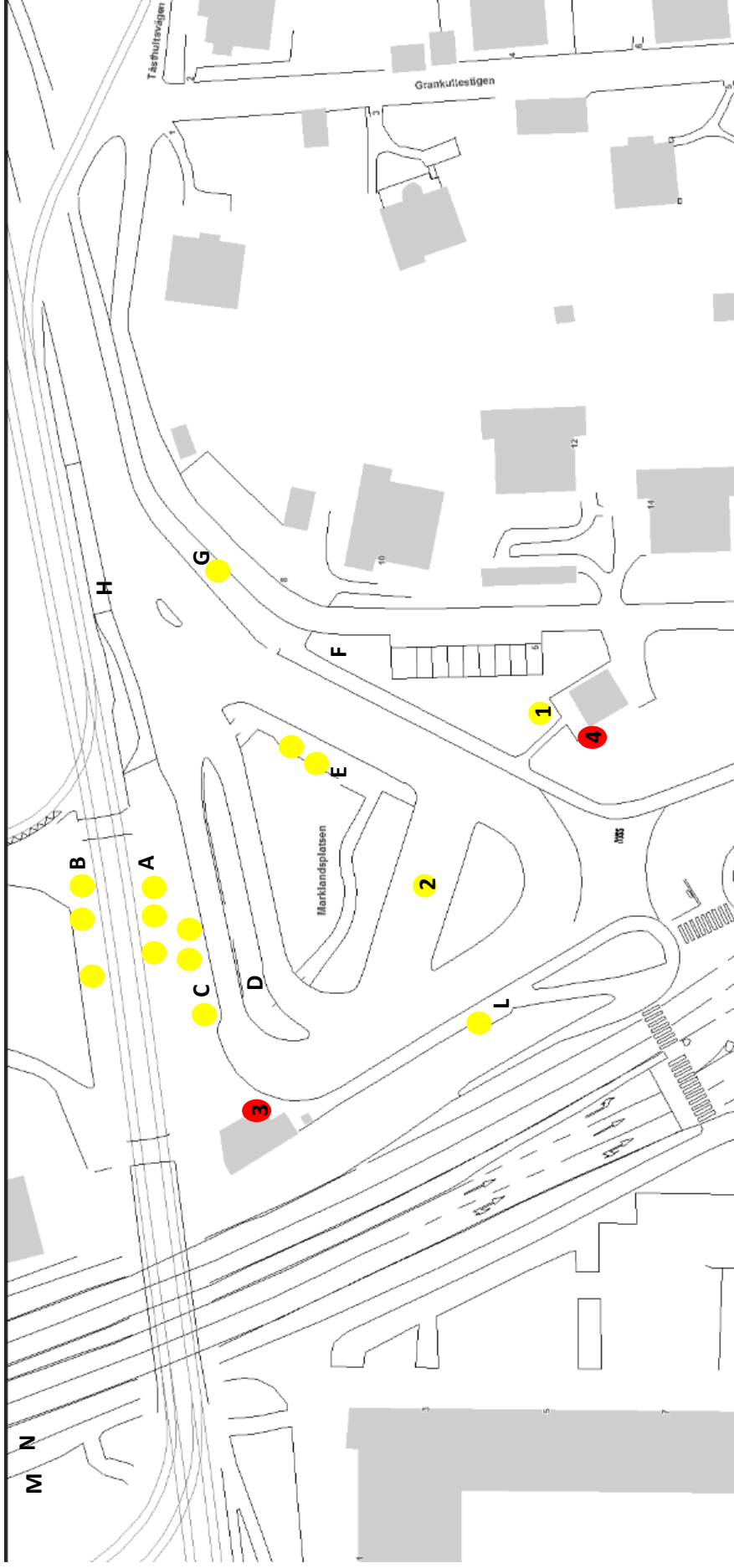
49

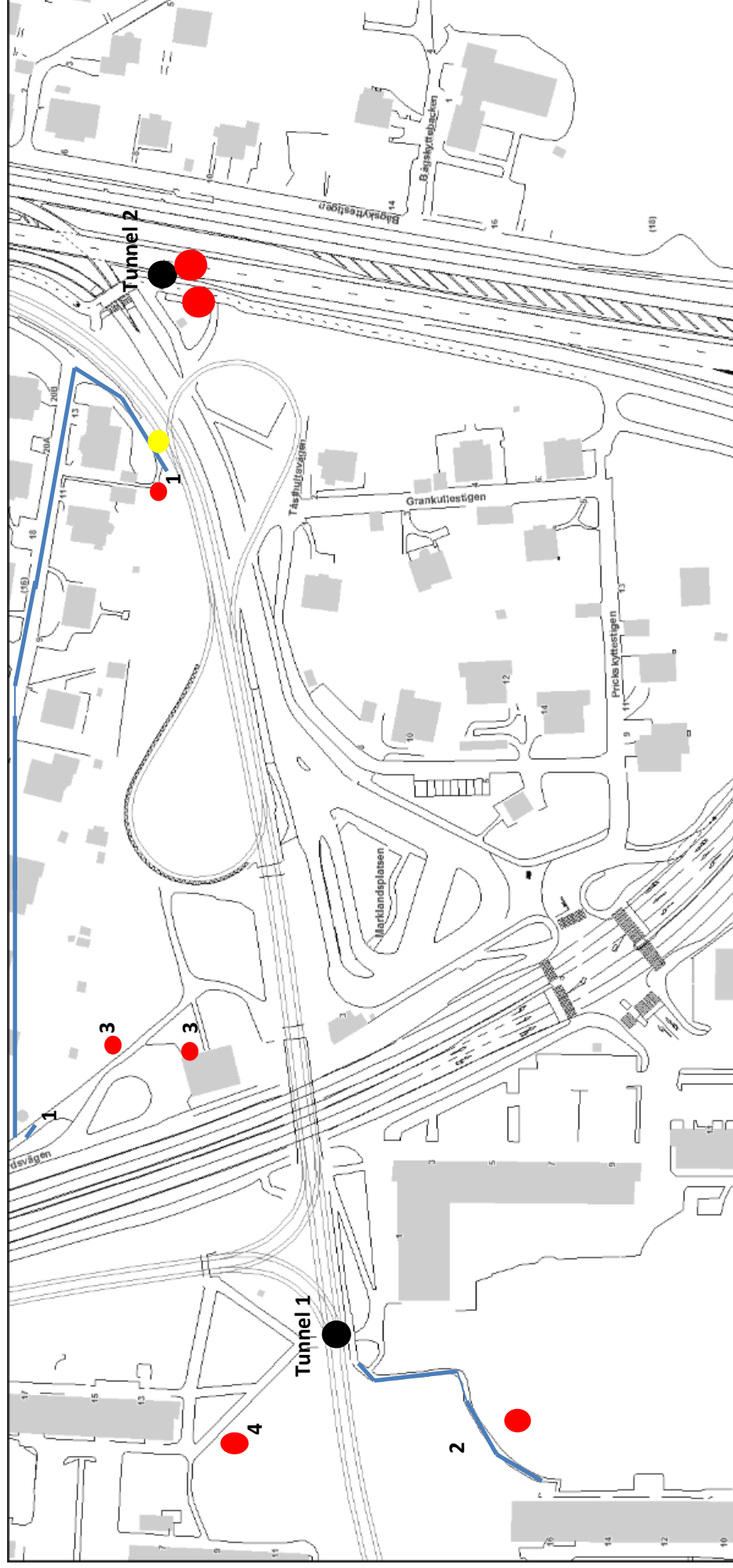
Belysning

Hållplats: Marklandsgatan Datum: 6/4 2014

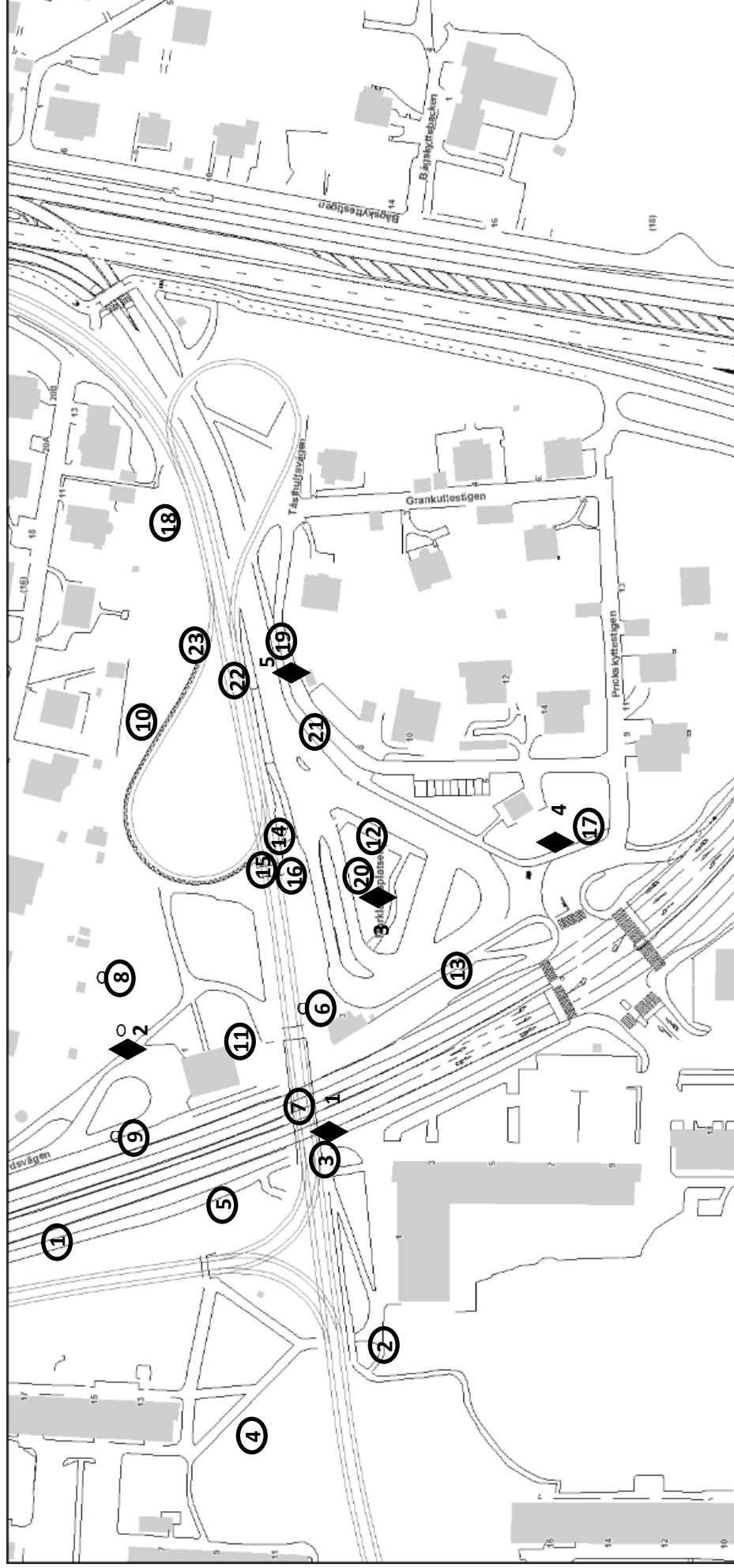
	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	

50

GC-vägar, samt tunnlar

Belysning

Bilaga 5 Fältresultat från Nordstan

Trygghetsutvärdering av hållplatser i Göteborg

Hållplats: Nordstan

Datum, dag: 5/4 2014

Klockslag, dag	Start: 9:00	Slut: 10:00
----------------	-------------	-------------

Datum, kväll: 5/4

Klockslag, kväll	Start: 21:00	Slut: 22:00
------------------	--------------	-------------

Utförare: Sandra Larsson & Josefine Sjölander

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Översikt	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje			x		Alla kurer har reklamskyltar på en sida
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					
Är kuren utformad på ett sådant sätt att det syns om någon kommer från alla håll? <i>Inspektera en i taget</i>	Grön: Ja			x		Reklamskylt
	Gul: Till viss del, störande föremål som skymmer åt något håll					
	Röd: Svårt att se åt något håll, ej genomskinligt material					

1

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig information i kuren? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellavisering etc.</i>	Grön: Ja	D	x		x	Hpl-läge D 3 kurer varav 2 röda (ingen info) och 1 grön
		B	x		x	Hpl-läge B 2 kurer varav 1 röd (ingen info) och 1 grön
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.	A	x		x	Hpl-läge A 2 kurer varav 1 röd (ingen info) och 1 grön
		C	x		x	Hpl-läge C 2 kurer varav 1 röd (ingen info) och 1 grön
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information över hållplatsen? <i>Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellavisering (utanför kurena)</i>	Grön: Ja			x		Dålig info förutom lägeskylt på läget + från centralen (karta över spårvagnsnätet)
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					
Finns det tydlig information om hur man tar sig vidare från hållplatsen? <i>Kartor, skyltar, övergångsställen etc.</i>	Grön: Ja, karta över Göteborg, karta över området, tydliga skyltar etc.		x			
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se, ej komplett etc.					
	Röd: Nej					

2

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det en klocka? <i>Synlig analog/digital klocka från alla håll.</i>	Grön: Ja				x	
	Gul: Det finns men är trasigt, svårt att se					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer	1		x		Många använder den, inget övergångsställe, otydligt
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

3

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Finns; minst 1 i varje kur och en direkt utanför	D		x		Skulle kunna ha en till utanför
		B	x			
	Gul: Finns endast i kuren eller ej lika många sittmöjligheter utanför kur som antal kurer (vid flera kurer på hpl-läget)	A	x			
	Röd: Finns ingen alls	C		x		
Finns det övriga sittmöjligheter utanför hållplatslägena?	Grön: Ja, finns på mer än 1 övrig plats				x	
	Gul: Finns endast på 1 övrig plats					
	Röd: Finns inga övriga sittmöjligheter					
Finns det kurer för skydd mot väder? <i>Tänk hållplatsläget</i>	Grön: Det finns skyddande kurer (sidor åt alla håll)	D	x			Kan ordna 1 till
		B	x			Kan ordna 1 till
	Gul: Det finns kurer med bristande skydd (t.ex. ej sidor)	A	x			Kan ordna 1 till
	Röd: Finns ej kurer	C	x			Kan ordna 1 till

4

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det övrigt skydd mot väder? <i>Tänk hela hållplatsen (förutom kurer)</i>	Grön: Ja, det finns en planerad väntsal eller liknande			x		Centralen, trappnedgång och Nordstan
	Gul: Det finns oplanerat skydd t.ex. kiosk, träd etc.					
	Röd: Nej					
Finns det soptunnor?	Grön: Finns; minst 1 i anslutning till kuren	D	x			
		B	x			
	Gul: Finns men trasig, för få	A	x			
		C	x			
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, men mindre skadegörelse som soptunnor, infotavlor etc.					
	Röd: Ja, men större skadegörelse som kurer, belysning etc.					

5

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht		x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht, (liten mängd skräp på marken, enstaka papper, burkar, fimpas etc.)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp på marken)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behöver tas bort direkt					

6

Hållplatsen Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det aktiviteter i väntan på buss eller spårvagn? <i>Aktiviteter för barn, konst, plantering etc.</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Ja, men inget för alla målgrupper					
	Röd: Nej					
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till hållplatsen		x			Finns inga bostäder men hotell nära
	Gul: Ja, men saknar fönster eller entréer mot hållplatsen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetsperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till hållplatsen		x			
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går under eller över hållplatsen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydlig vägvisning? <i>Skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja		x			Finns bra för cyklisterna, kartan vid centralen
	Gul: Till viss del, kan förtydligas					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar		x			
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel					

Gång-och cykelvägar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Vad finns det för sittmöjligheter? <i>Tänk på avstånd och terräng</i>	Grön: Det finns gott om sittmöjligheter	1		x		Finns men inte i direkt anslutning, vid centralen
		2			x	Inget
	Gul: Det finns enstaka sittmöjligheter					
	Röd: Det finns inga sittmöjligheter					
Finns det soptunnor? <i>Tänk på avstånd mellan dem</i>	Grön: Det finns gott om soptunnor	1		x		Finns men inte i direkt anslutning
		2			x	Inget
	Gul: Det finns enstaka soptunnor					
	Röd: Det finns inga soptunnor					
Finns det skadegörelse? <i>Skyltar, soptunnor, bänkar, staket, stolpar, belysning etc.</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, bänkar etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

10

Gång-och cykelvägar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt, fräscht		x			
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela vägen)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht (stor mängd skräp längs med hela eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite klotter överallt t.ex. på lyktstolpar, bänkar etc.					
	Röd: Ja, stora mängder t.ex. på en hel vägg, lite på många ställen, enstaka på en opassande plats som behövs tas bort direkt					

11

Gång-och cykelvägar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Ögon, öron</i>	Grön: Ja, i direkt anslutning till GC-vägen		x			Hotell
	Gul: Ja, men saknas fönster mot GC-vägen					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd					
Närhet till biltrafik? <i>Ögon (ur ett trygghetssperspektiv ej trafiksäkerhet)</i>	Grön: Ja, biltrafiken ligger i direkt anslutning till GC-vägen		x			
	Gul: Det finns biltrafik i närheten men är till viss del dold t.ex. går den under eller över GC-vägen					
	Röd: Det finns ingen biltrafik, ligger en bit bort och finns ej möjlighet för bilisten att upptäcka en händelse					

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, sly, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande)					
	Röd: Ja, tät, ovårdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till in- och utgång					
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					

13

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför		x			
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis ottydligt vad som väntas utanför					
	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför etc.					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggor etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande		x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
	Röd: Ja, det blir en kraftig skillnad och det tar lång tid för ögat att anpassa sig					

14

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det tydliga informationstavlor? Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? Flyktvägar?	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ		x			
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej					
Är det tydligt vart in-och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer		x			
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer					

15

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur luktar det?	Grön: Ingen obehaglig lukt				x	Urin
	Gul: Det finns en viss obehaglig lukt					
	Röd: Det finns en kraftigt obehaglig lukt					
Finns det soptunnor?	Grön: Ja, vid in- eller utgång			x		På ena sidan finns det direkt, inga i
	Gul: Ja, men inte i direkt anslutning till in- eller utgång					
	Röd: Nej					
Finns det skadegörelse? Skyltar, soptunnor, räcken, stolpar, belysning etc.	Grön: Nej			x		En sönderslagen lampa
	Gul: Ja, till viss del, (enstaka skyltar, soptunnor, räcken etc.)					
	Röd: Ja, mycket					

16

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är nedskräpningen?	Grön: Rent, snyggt och fräscht			x		
	Gul: Lite skräpigt och ofräscht (enstaka papper längs med hela tunneln)					
	Röd: Mycket skräpigt och ofräscht, (stor mängd skräp längs med hela tunneln eller på en viss plats)					
Finns det klotter?	Grön: Nej			x		Inte så mycket men väggarna behöver ses över
	Gul: Ja, i mindre mängder (någon enstaka skylt, vägg etc.)					
	Röd: Ja, i stora mängder (flera skyltar, väggar etc.)					
Är någon belysning i tunneln släckt?	Grön: Nej			x		Enstaka lyser inte
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan betyda att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga					

17

Gång-och cykeltunnlar Dag

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Närhet till bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande i anslutning till in-och utgångarna? Ögon, öron	Grön: Ja, i direkt anslutning till in- eller utgången			x		Inga bostäder men leder till 2 offentliga platser
	Gul: Ja, men saknas fönster mot in- eller utgången					
	Röd: Finns inga eller är på för stort avstånd.					

18

Hållplatsen Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Översikt	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje			x		Reklamskyltar
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man står/går					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man står/går					

19

Hållplatsen Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Synsinformationen i kurerna med hjälp av omgivande belysning? <i>Spårvagn- busslinjer, biljetinfo, tidtabellavisering etc.</i>	Grön: Ja		x			Alla
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
Synsinformationen över hållplatsen med hjälp av omgivande belysning? Hållplatsläge, karta över hållplatsen, tidtabellavisering (utanför kurerna)	Grön: Ja		x			Samma som dag
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar					
Synsinformationen om hur man tar sig vidare från hållplatsen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? Belysningsstråk, kartor, skyltar, övergångsställen etc.	Grön: Ja				x	Karta vid centralen (ej uppläst, svårt att lägga märke till jämfört med dagen), inga klara belysningsstråk
	Gul: Till viss del, lite svårt att se vissa delar		x			Tydliga övergångsställen, skylten Nordstan lyser bra, likaså Centralen
	Röd: Nej					

20

Hållplatsen Kväll

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Är det tydligt vart in-och utgångarna är? <i>Alla entréer till hållplatsen t.ex. gångvägar, buss-eller bilvägar etc.</i>	Grön: Tydligt vart in-och utgångarna finns, klara siktlinjer, bra belysningsstråk			x		Samma som dagen
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång, bristfälligt ljus					
	Röd: Svårt att lokalisera in-och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörker					

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottskydd</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

21

Hållplatsen Kväll

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det kvällsaktiviteter? Tänk nu bara hållplats (och som sociala ögat.)	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			Centralen
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22			x		Nordstan, vissa är öppna
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja		x			Hotell och andra offentliga öppna byggnader t.ex. Nordstan och centralen
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					

22

Gång-och cykelvägar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Finns det skymmande vegetation? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, tät ovärdad vegetation som bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Finns det skymmande föremål? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc.</i> <i>Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej, bryter ingen siktlinje		x			
	Gul: Ja, bryter siktlinje, kan vara ett gömställe men är inte i direkt anslutning till där man går/cyklar					
	Röd: Ja, bryter siktlinje, bildar ett gömställe i direkt anslutning till där man går/cyklar					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggor etc.</i>	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande		x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					

23

Gång-och cykelvägar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns vägvisningen med hjälp av omgivande belysning eller belysningsstråk? <i>Belysningsstråk, skyltar, informationstavlor, kartor etc.</i>	Grön: Ja		x			Likadan armatur vilket visar var man ska gå. Dock var den trasig på sidan mot centralen.
	Gul: Till viss del, lite otydligt på vissa ställen					
	Röd: Nej					
Finns det valmöjlighet med olika gångvägar till- och från hållplatsen? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, mer än två alternativa vägar		x			
	Gul: Det finns endast två vägar att välja mellan					
	Röd: Finns endast en eller att den alternativa vägen är en gångtunnel eller ej upplyst					

24

Gång-och cykelvägar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					

25

Gång-och cykelvägar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäderna eller offentliga lokalerna där människor finns närvarande? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja		x			
					x	Scandic hotell vid Nordstan
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			Centralstationen
				x		Nordstan, vissa öppna
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22					
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

26

Gång-och cykeltunnlar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Överblick	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Är skillnaden mellan ljusnivån utanför och inne för stor? <i>Vilket leder till längre tid för ögat att anpassa sig</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, det blir en skillnad men anpassas snabbt tillbaka					
Finns det skymmande vegetation vid in- och utgångarna? <i>Träd, buskar, planteringar, stenar etc. Tänk även på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lättare vegetation, som t.ex. sly (inte helt skymmande), till viss del upplyst					
Finns det skymmande föremål vid in- och utgångarna? <i>Elhus, plank, reklamskyltar etc. Tänk även här på att människor är olika långa</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, till viss del skymmande					
	Röd: Ja, kraftigt skymmande föremål direkt vid in- och utgångarna					

27

Gång-och cykeltunnlar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Hur är sikten?	Grön: God, ser tydligt genom hela, ser vad som väntar utanför		x			
	Gul: Delvis begränsad genom hela, delvis otydligt vad som väntas utanför					
Syns ansiktet på den mötande? <i>Tänk på hur ljus från belysning träffar ansiktet, skuggar etc.</i>	Röd: Dålig, ser inte genom hela, krökt, ser inte vad som väntar utanför, vägg, hinder rakt framför, mörk etc.					
	Grön: Ja, det går tydligt att utskilja ansiktet på mötande		x			
	Gul: Till viss del, aningen svårt att utskilja ansiktet på mötande					
	Röd: Nej, svårt/går inte alls att utskilja ansiktet på mötande					

28

Gång-och cykeltunnlar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Orienterbarhet	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns informationstavlor tydligt med hjälp av den omgivande belysningen? <i>Om i samband med hållplatsen t.ex. lägeshänvisningar, vägvisning</i>	Grön: Ja		x			
	Gul: Till viss del, kan förtydligas, trasig					
	Röd: Nej					
Finns det ett alternativ till gångtunneln? <i>Flyktvägar?</i>	Grön: Ja, det finns minst ett alternativ		x			
	Gul: Ja, men det blir en omväg					
	Röd: Nej eller den är inte upplyst					
Är det tydligt vart in- och utgångarna är?	Grön: Tydligt vart in- och utgångarna finns, klara siktlinjer, upplyst		x			
	Gul: Till viss del tydligt, det går att ana att det är en in- eller utgång					
	Röd: Svårt att lokalisera in- och utgångarna, otydliga siktlinjer eller hinder som bryter siktlinjer, mörkt					

29

Gång-och cykeltunnlar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omsorg	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Har det tillkommit klotter gentemot dagen? <i>T.ex. när affärer stängt och dragit ner inbrottsskydd</i>	Grön: Nej		x			
	Gul: Ja, lite					
	Röd: Ja, mycket					
Är någon belysning släckt?	Grön: Nej			x		Enstaka är släckta
	Gul: Ja, alla är släckta vilket kan tyda på att de bara är avstängda					
	Röd: Ja, men alla är inte släckta vilket kan tyda på att de är trasiga					

30

Gång-och cykeltunnlar Kväll 🌙

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Omgivning	Betyg	Nr	Grön	Gul	Röd	Notering
Syns närliggande bostäder eller offentliga lokaler där människor finns närvarande i anslutning till in- och utgångarna? <i>Entréerna</i>	Grön: Ja			x		Stängda affärer och kontor men de syns, dock är centralen öppen
	Gul: Till viss del, lite otydligt					
	Röd: Nej, för mörkt, ingen belysning					
Finns det kvällsaktiviteter i anslutning till in- och utgångarna?	Grön: Ja, samt öppet minst till kl. 22		x			Centralstationen
	Gul: Ja, men stänger innan kl. 22			x		Nordstans affärer stänger, vissa är öppna.
	Röd: Nej, stänger innan kl. 17					

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	Utgångspunkt 1 Notering
		Entré Nordstan
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	Nej
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	Nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Nej

32

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	Ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Höga stolpar med halvklot för biltrafik, sedan finns det en halv hög stolpe med halvklot som är en Förlängd arm på den höga stolpen för gång och cykeltrafik. En stolpe med runt klot vid hpl-lägena Reklamskyltar och lägesskyltar
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra, blandat ljus (orange och vitt) naturliga färger

33

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	Ja. Onödigt i form av ljuskälla men bra för förståelse för vart man ska gå och cykla
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	1- Stolpe
		2- Stolpe
		3- Fasadbelysning Scandic

34

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	Utgångspunkt 2 Notering
		P-skylt Nordstan (Spannmålgatan)
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	Nej
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	Reklamskylt på hpl-läge C (vitt motiv)
		4- En av strålkastarna vid Nils Ericsson terminalen
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Nej

35

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	Ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som utgångspunkt 1 plus hängande halvklot över bilväg
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra, samma som utgångspunkt 1

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	Ja
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	5- Stolpe
		6- Stolpe

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	Utgångspunkt 3 Notering
		Från Centralen
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	Nej
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	7- Låg stolpe
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Nej
		38

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	Ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Samma som de övriga utgångspunkterna minus de hängande och plus en stolpe med dubbelspottar för gång- och cykeltrafik, belysning från kontorsfönster
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra, samma som övriga utgångspunkter

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	Ja
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?	8- Stolpe med dubbelspott
		1- stolpe
		2- stolpe
		9- stolpe
		10- stolpe halvklot

40

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälptankar	Utgångspunkt 4 Notering
		Hpl-läge B
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	Nej
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	Nej
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	Nej

41

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	Ja
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	Stolpe med hel klot, reklamskyltar, lägesskyltar och höga stolpar för biltrafik
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	Bra, samma som övriga utgångspunkter

42

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödigt belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt	11- låg stolpe med helt klot som står ensam mellan kuren och utgången, eventuellt gäller detta flera på hållplatsen
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödigt?	6- Hög stolpe
		10- låg stolpe
		1- hög stolpe
		2-Hög stolpe
		9- låg stolpe

43

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 5 Notering
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

44

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälp tankar	
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

45

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?

46

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

	Hjälp tankar	Utgångspunkt 6 Notering
Finns det mörka partier?	Områden mellan belysning kan ofta bli mörka, mörka hål, fattas det belysning? Är det belyst på fel plats? etc.	
Finns det direkt bländning på platsen? <i>T.ex. strålkastare, reklamskyltar eller annan stark belysning</i>	Tänk från utgångspunkten, all belysning är bländande om man står direkt under men hur långt ifrån bländar den? Om en cyklist bara ska kolla efter en skylt, blir den bländad? etc.	
Finns det sträckor/områden där det är för stora variationer mellan mörker och ljus?	Skiljer sig belysningen mycket från omgivning? Blir det en scenkänsla? Hur är ljusfördelningen? Sker en bländning? etc. Bländning sker genom att kontrasterna mellan ljus och mörker är för stora, en blindhet uppstår vid förflyttning från ett ljust till ett mörkt område.	

47

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

Hjälptankar		
Är det rätt belysning för ändamålet? Ändamålet kan vara att stå att vänta, gå på gångvägen, att orientera sig etc.	Syns det var man ska gå eller cykla? Vart bilarna kör? Hur är det att stå att vänta? etc.	
Vad finns det för olika typer av belysning? <i>Vilka typer? Olika höjder?</i>	Olika armatur, kupor, former. Finns det en blandning av belysningen både när det gäller utformning och placering? Olika höjder, på mark, i knähöjd, ansiktshöjd, hängande, stolpar etc.	
Hur är färgåtergivningen?	Blir allting en färg?, fel färg?, återspeglas omgivningen på ett bra sätt? etc.	

48

Belysning

Hållplats: Nordstan

Datum: 2014-04-05

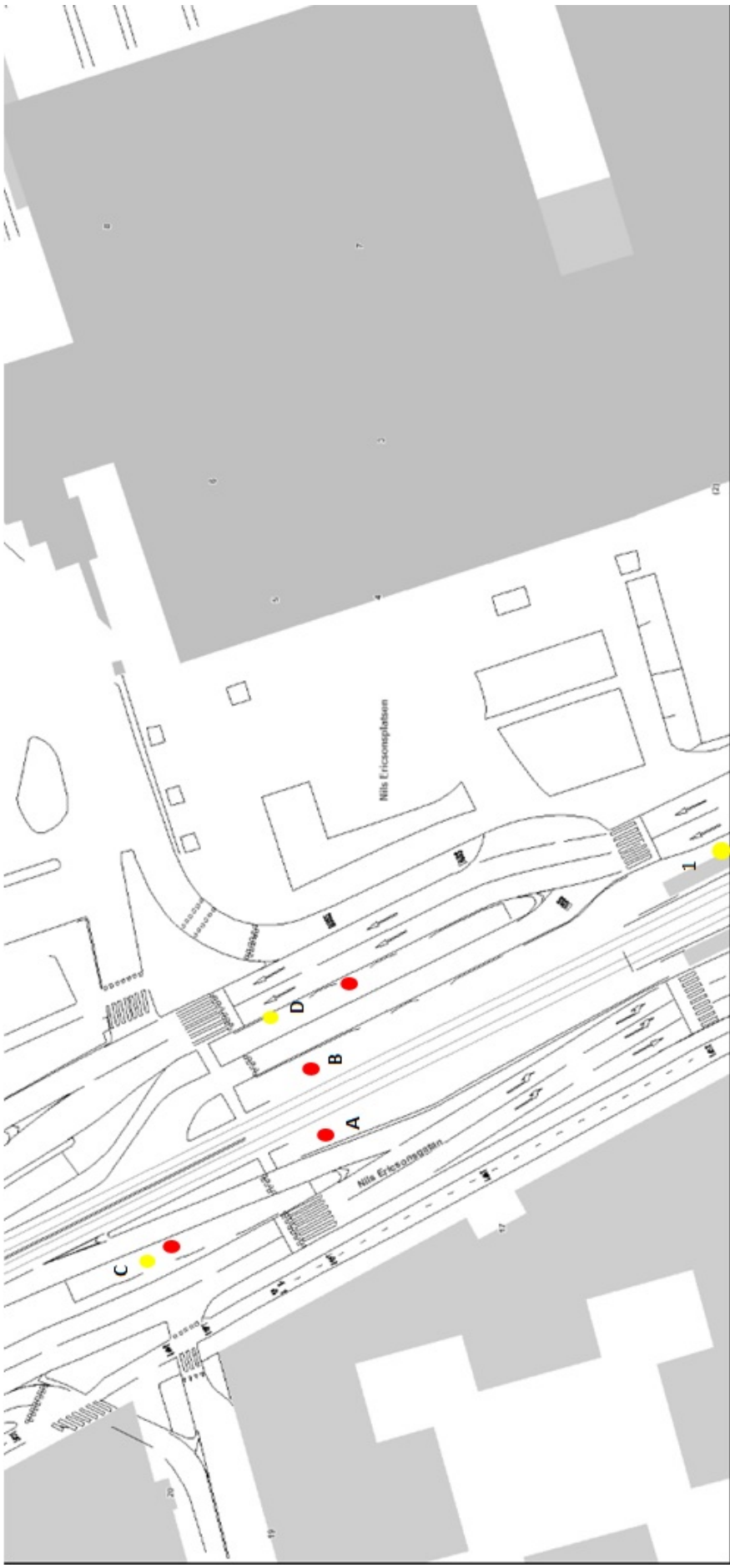
Hjälp tankar	
Är all belysning nödvändig?	Finns det någon överflödig belysning som skulle kunna tas bort? T.ex. extra belysning vid kur ej hjälper till ökad belysning p.g.a. reklamskylt
Finns det någon belysning som inte är igång?	Det kan vara så att den är avstängd, varför är den det? Överflödig?

49

Hållplats: Nordstan

Datum Dag: 2014-04-05

Datum Kväll: 2014-04-05

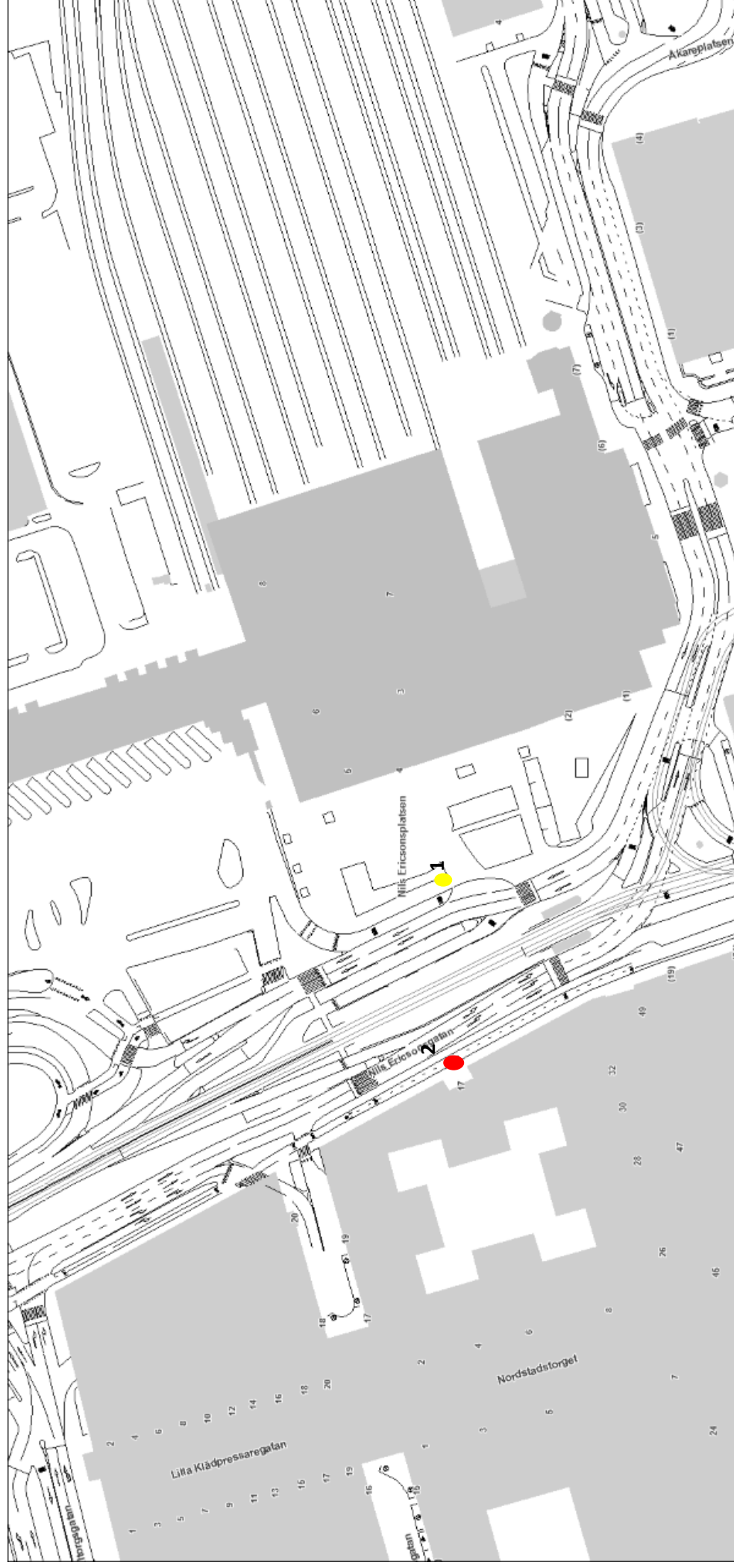

Hållplatsen

Hållplats: Nordstan

Datum Dag: 2014-04-05

Datum Kväll: 2014-04-05

Gång-och cykelvägar

Belysning

Referenslista

Nedan följer ett urval av källor som står bakom vår rapport. De som presenteras har bidragit mycket till förståelsen av trygghet och är sådana källor som kan användas i liknande syfte. Det ska nämnas att alla källor som använts i arbetet är bra och vissa av de som står nedan finns inte med som källor i källförteckningen, då mycket av det som skrivits funnits med i andra källor som valts istället. Vissa saker upprepas i många av källorna men de som presenteras nedan skapar en bra grund att stå på när det handlar om trygghetsfrågor i samhället.

1. *Tryggt och jämställt ljus (2010)* Alingsås Kommun., JämKomp. och White arkitekter
Bra material för att se hur en utvärdering av en plats kan gå till och hur verktyg och kartor kan användas. Har bidragit mycket till vårt arbete i form av tankar och faktorer kring trygghet.
2. *Upplevd trygghet vid resor med kollektiva transportmedel.(2002).* Chalotte Alm och Erik Lindberg.
Rapport från VTI som tar upp studier om hur upplevd attraktivitet av färdmedel påverkas av upplevd risk och oro för besvärande situationer, hot eller våld. Denna visade inte om huruvida människor valde ett färdmedel framför ett annat på grund av upplevd trygghet, de konstaterade bara att det fanns en skillnad i attraktivitet mellan olika färdmedel.
3. *Det sittplatsfria Göteborg (2013).* Patrik Andersson.
Ett blogginlägg från det partipolitiskt obundna nätverket YIMBY som tar upp frågan med sittplatser och lyfter det problem som uppstår med bristen av sittplatser i staden. En tankeväckande diskussion där författaren utgår från BBR och ger tydliga exempel baserat på denna hur det borde se ut i stadsrummet.
4. *Stadsplanera-istället för trafikplanera och bebyggelseplanera (2002).* Boverket
En bok som tar upp problemet med separering av planeringsområdena så som trafikplanering och bebyggelseplanering. Författarna lyfter fram fördelarna med att tänka samhället som en del och planera allt ihop eftersom alla delar i samhället påverkar varandra.
5. *Plats för trygghet- Inspiration för stadsutveckling.(2010).* Boverket.
Informativ och lättläst rapport som tar upp det mesta som rör utformningen av den fysiska miljön för att öka trygghet i samhället.
6. *Trygghet i boende (2010).* Thomas Eriksson.
Lättläst bok som egentligen handlar om boende men kan appliceras inom detta arbete också.
Förklarar tydligt begreppet trygghet och hur det påverkas.
7. *Den ideala bytespunkten-med resenären i fokus. (2010)* Gehl Architects.
En rapport som hör till arbetet med K2020 som fokuserar på hållplatser och vilka kvaliteter och funktioner dessa måste ha för att bilda fungerande bytespunkter. Ger en tydlig bild av den framtida visionen kring arbetet med kollektivtrafiken i Göteborg.
8. *Inga enkla grejer- Trygghet och mänsklighet som brottsförebyggande projekt. (2004)*

Björn Klarqvist.

En informativ och lättläst bok som förklarar hur trygghet och brott hänger ihop och hur de påverkar varandra i samhället.

9. *Trygg stad- diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik. (2002)* Carina Listerborn.

En doktorsavhandlingar vid Chalmers tekniska högskola som tar upp genusaspekten av trygghetsproblemet och visar på att det är den största bidragande faktorn till att kvinnor är den grupp i samhället som oftast känner sig otrygga. Flera böcker skrivna av Carina Listerborn rekommenderas då hon är en av Sveriges främsta forskare när det handlar om genus och trygghet.

10. *Ungdomars tal om rädsla för våld. (2009).* Sara Uhnöo.

En skrift om hur unga i Göteborg upplever trygghet och ger insikt i vad som påverkar unga och deras rädslor i samhället.

11. *Trygghet, säkerhet, oro eller risk?- Begreppsdefinitioner och mått (2007)* Torstensson Levander, M.

En rapport som inte finns med som källa i vårt arbete då det mesta av innehållet finns med i de källor som använts. Dock är det en informativ och tydlig rapport som vänder sig till politiker och tjänstemän med intresse av trygghetsfrågor och mätning av trygghet.

12. *Orons platser- en granskning av människors upplevelser av rädsla och otrygghet. (2003)* Sandstig, G.

En undersökning om upplevd trygghet i samhället genomförd i Göteborg. Här finns statistik över hur tillfrågade göteborgare upplever trygghet i olika situationer, så som jogging i naturen, resor med buss eller spårvagn med mera. Detta har inte använts i vår rapport då ingen statistik redovisas över hur tryggheten ser ut i Göteborg men kan vara intressant för att få en blick över hur det ser ut i Göteborg. Dock är den från 2003 och känns gammal.